67- KITÂBU'N-NIKÂH
1- Nikâha Ragbetlendirme Babi
2- Peygamber(S)'In Su Kavli Babi:
3- Bab
4- (Aralarinda Adalete Gücü Yeten Kimse Için) Kadinlarin Çok Olmasi Babi
5- Bâb: "Bir kadim kendisine es yanmak için hicret eden yâhud bir hayir yapan kimseye, niyet ettigi sey vardir".
6- Beraberinde Kur'ân Ve Islâm Bulunan Fakir Kimseyi Evlendirmek Babi
7- Bir Kisinin Kendi Ahdî Kardesine Hitaben: "Bak! Iki Kadinimdan Hangisini Istersen Ben Senin Için O Kadini Bosa Yayim" Demesi Babi
8- Kadinlardan Kesilip Evlenmeyi Terketmenin Ve Erkeklik Yumurtalarini Çikartmanin Mekruh Kilinmasi Babi
9- Bakire Kizlari Nikah Etmek Babi
10- Dul Kadinlar Babi
11- Küçüklerin Yasça Büyüklerden Olanlarla Evlendirilmelerinin Hükmünü Beyân) Babi
12- Bâb: Evlenmek Isteyen Kisi Hangi Kadinla Nikah Akdi Yapar, Kadinlarin Hangileri Daha Hayirlidir, Vâcib Kilmayarak Erkege, Nutfeleri Için Tercîh Etmesi Müstehâb Olacak Kadin Çesidi Nedir?
13- Seriyyeler (Cariyeler) Edinme Ve Cariyesine Hürriyet Verip De Sonra Onunla Evlenen Kimsenin Sevabi Babi
14- Cariyenin Hürriyete Kavusturulmasini Onun Mehri Yapan Kimse Bâri
15- Yüce Allah'in "...Eger fakîr iseler Allah onlari /adlindan zengin yapar" («i-Nür: 32) Kavlinden Dolayi Fakîr Olani Evlendirme Babi
16- (Nikâhta Erkekle Kadin Arasinda Aranan) Denklikler Dîn Hususundadir Babi
17- Mal Hususundaki Denkliklerin Hükmü Ve Fakîr Erkegin Zengin Kadinla Evlendirilmesi Babi
18- Kadinin Ugursuzlugundan Sakinilmasi Ve Yüce Allah'in Su Kavli Babi:
19- (Kadin Razi Oldugu Takdirde) Hürre Kadinin Kölenin Nikâh Akdi Altinda Olmasi(Nin Cevazi) Babi
20- Bâb: Yüce Allah'in: "Ikiser, üçer, dörder olmak üzere nikâh edin" (en-Nisâ: 3) Kavlinden Dolayi, Erkek Dört Kadindan Fazlasiyle Evlenmez
21- (Süt Emmenin Hükmü Hakkinda) Bâb
22- Yüce Allah'in: "Anneler çocuklarim iki bütün yil emzirirler. (Bu hüküm) emmeyi tamâm yaptirmak
isteyenler içindir.,." (el-Bakara: 232) Kavlinden Dolayi "Iki Yildan Sonra Süt Emme Hükmü Yoktur" Diyen Ve (Bu Iki Sene Içinde Iken) Emmenin Azinin Da, Çogunun Da Haram Kilacagini Beyân Babi
23- Fahlin Sütü (Yânî Sütün Meydana Gelmesine Sebeb Olan Erkekle Emen Kisi Arasinda Süt Harâmligi Sabit Olur Mu?) Babi
24- Emzirici Kadinin (Tek Basina) Emzirmeye Sehâdet Etmesi(Nin Hükmü) Babi
25- Nikâh Olunmalari Halâl Olan Ve Haram Olan Kadinlar Ve Yüce .Allah'in Su Kavli Babi:
26- Bâb:

27- Bâb:
28- Bâb: "Kadin, Halasinin Üzerine Nikâh Edilmez"
29- Sigar Babi
30- Bâb: Kadina Kendi Nefsini Bir Kimseye Hibe Etmesi (Halâl) Olur Mu?
31- Ihrâmlinin Nikâhlanmasi Babi
32- Rasûlullah(S)'In Mut'a Suretiyle Olan Muvakkat Nikâhi En Sonu Nehyetmesi Babi
33- Kadinin, Kendi Nefsini Salih Bir Erkege Arzetmesi Babi
34- Insanin Kendi Kizini Yâhud Kizkardesini Hayir Ehline Arzetmesi (Ve Bunda Bir Eksiklik Olmayacagi) Babi
35- Aziz Ve Celîl Allah'in Su Kavli Babi:
36- Evlendirmeden Önce Kadina Bakma Babi
37- "Velînin Izni Olmaksizin Yapilan Nikâh Mu'teber Degildir" Diyen Kimse Babi
38- Bâb: Velî Bizzat Kendisi Kadini Isteyen Oldugu Zaman (Caiz Olur Mu, Olmaz Mi?)
39- Yüce Allah'in: 'Kadinlariniz içinden artik âdetten kesilmis olanlarla henüz âdetini görmemis bulunanlarda eger sübhe ederseniz, onlarin iddeti üç aydir..." (et-Talâk: 4) Kavlinden Dolayi Insanin Kendi Küçük Çocuklarini Nikâh Etmesi(Nin Cevazi) Babi
40- Babanin Kendi Kizini, En Büyük Imâmla Evlendirmesi Babi
41- Bâb: Sultân Bir Velîdir
42- Bâb: Baba Ve Ondan Baska Olan Velî, Bakire Olsun, Dul Olsun; Kadinin Rizâsi Olmadikça Nikâh Yapamaz
43- Bâb: Adam Kizini, Kiz Istemedigi Hâlde Evlendirdigi Zaman, Bu Adamin Nikâhi Reddedilir
44- Yetîm Kizlarin Evlendirilmeleri Babi
45- Bâb: Kadini Isteyen Kisi Velîye Hitaben "Beni Fulâne Kadinla Evlendir" Dedigi, Velînin De "Ben Seni Suna Ve Suna Mukaabil O Kadinla Evlendirdim'1 Dediginde; Velî, Kocaya: "Razi Oldun Mu?" Yâhud "Kabul Ettin Mi?" Diye Sormasa Da Bu Nikâh Caiz Olmustur
46- Bâb: Bir Erkek, Mü'min Kardesinin Nikâh Etmek Üzere Tâlib Oldugu Kadina -0 Bundan Vazgeçmedikçe- Tâlib Olmaz
47- Kadini Istemeyi Terketmenin Tefsiri Babi
48- Nikâh Akdi Sirasinda Hutbe(Nin Müstehâbligi) Babi
49- Nikâhta Ve Dügün Asinda Deff Çalmak Babi
50- Yüce Allah'in: "Kadinlarin mehirleriniyürekten isteyerek ve Allah'tan bir atiyye olarak verin..." (en-Nisâ: 4) Kavli; Mehrin Çogu Ve Caiz Olacak En Az Mikdâri Babi
51- Kur'ân Ögretmeye Karsilik Ve Mehr Zikretmeksizin Evlendirme Bâri
52- Esyalarla Ve Demirden Yüzükle Mehr Yapilmasi Babi
53- Nikâhta Halâl Olan Sartlar Babi
54- Nikâh Sirasinda Sart Kilinmasi Halâl Olmayan Sartlar Babi
55- Evlenen Kimsenin Zagferân Boyasi Sürünmesi(Nin Cevazi) Babi
56- Bâb:
57- Bâb: Evlenen Kimseye Nasil Duâ Edilir?
58- Gelin Ve Güveye Hidâyet Edip Yol Gösteren Kadinlara Ve Gelin Ile Güveye Duâ Babi
59- Gazveye Çikmadan Önce Zifafa Girmek Isteyen Kimse Babi

60- Dokuz Yasinda Bulunan Bir Kadinla Zifafa Giren Kimse Babi
61- Sefer Esnasinda Kadinla Zifafa Girmek Babi
62- Kisinin Gündüzleyin (Itan Veya Zînet Için) Dügün Alayi Ve Ates Yakma Olmaksizin Nikâhlisiyle Gerdege Girmesi Babi
63- Kadinlar Için Etrafi Saçakli Dösek Yüzleri, Dösemeler Ve Benzeri Seyler (Edinmenin Cevazi) Babi
64- Kadini Nikâhli Esine Götürüp Teslim Eden Kadinlar Babi
65- Gelinle Güvey'e (Gerdek Sabahi) Hediye Verme Babi
66- Gelin-Güvey Için Elbise Ve Baska Seyleri Ariyet Olarak Almak Babi
67- Erkegin Esine Geldigi Zaman Söyleyecegi Duâ Babi
68- Bâb: Dügün Asi Bir Haktir (Serîatte. Sabittir)
69- Velev Bir Koyunla Olsun Dügün Asi Babi
70- Kadinlarinin Bâzisi Üzerine Digerinden Daha Çok Dügün Asi Ziyafeti Veren Kimse Babi
71- Bir Koyundan Daha Aziyla Dügün Asi Yapan Kimse Babi
72-Dügün Asina Ve Da'vete Icabet Hakki, Yedi Gün Ve Buna Yakin Süre Dügün Asi Ziyafeti Yapan Kimse, Peygamber<S)'In (Dügün Asi Için) Bir Gün, Iki Gün Diye Bir Vakit Ta'yîn Etmedigi(Ni Beyân) Babi
73- Da'vete Icabet Etmeyi Terkeden Allah'a Ve Rasûlü'ne Âsî Olmustur Babi
74- Sigir Ve Davar Ayagi Yemegine Icabet Eden Kimse Babi
75- Dügünde Veya Baska Sebeble Yapilmis Yemege Da'vet Edene Icabet Etmek Babi
76- Kadinlarin Ve Çocuklarin Dügün Asina Gitmeleri Babi
77- Bâb: Da'vetli, Da/Vet Meclisinde Sevilmez Birsey Gördügünde Geri Döner Mi?
78- Kadinin Dügün Yemeginde Erkeklerin Islerini Yapmasi Ve Bizzat Hizmetlerinde Bulunmasi Babi
79- Dügün Yemeginde Sarhos Etmeyen Içki Ve Hurma Sirasi (Edinmenin Cevazi) Babi
80- Kadinlara Yumusak Ve Güzel Muamele Etmek Ve Peygamber(S)'In "Kadin Ancak Kaburga Kemigi Gibidir" Sözü Babi
81- Adinlarla Ilgili Siyet Babi
82- Bâb:
83- Aile Ile Güzel Geçinmek Babi
84- Erkegin Kendi Kizina Kocasinin Hâli Için Ögüt Vermesi Babi
85- Kadinin, Kocasinin Izniyle Nafile Olarak Oruç Tutmasi Babi
86- Bâb: Kadin, Kocasinin Dösegini Terkederek (Baska Yatakta) Geceledigi Zaman
87- Bâb: Kadin, Kocasinin Evine, Onun Izni Olmaksizin Hiçbir Kimsenin Girmesine Izin Vermez
88- Bâb
89- Beraber Geçindigi Kimsenin Iyiliklerine Nankörlük Babi
90- Bâb:
91- Bâb:
92- Yüce Allah'in Su Kavli Babi:
93- Peygamber(S)In Kendi Kadinlarindan Yüzçevirip Kadinlara Âid Evlerin Disinda Bîr Yere Çekilmesi Babi

94- Kadinlari Dövmenin Mekruh Olacak Derecesi Ve Yüce Allah'in: "Kadinlari (Siddetli Ezâ Vermeyen Bir Dövüsle) Dövün' (En-Nisâ: 34) Kavli Babi
95- Bâb: Kadin, Ma'siyette Kocasina Itaat Etmez
96- Bâb:
97- Azl Babi
98- Bir Sefere Çikmak Istedigi Zaman Kadinlar Arasinda Kur'a Çekmek Babi
99- Kadin, Kocasi Tarafindan Kendisine Ayrilmis Olan Nevbet Gününü Kadin Ortagina Hibe Eder Ve Kocasi Bu Nevbet Günlerini Nasil Taksîm Eder Babi
100- Kadinlar Arasinda Adâlet(In Vucûbu) Babi
101- Bâb: Erkek, Dul Üzerine Bakire Ile Evlendigi Zaman (Nasil Yapar)?
102- Bâb: Erkek, Bakire Üzerine Dul Bir Kadinla Evlendigi Zaman?
103- Bir Tek Gusl Içinde Kadinlarini Dolasan Kimse Babi
104- Erkegin Bir Günde Bütün Kadinlarinin Yanina Girmesi Babi
105- Bâb: Erkegin, Kadinlarindan Bâzisinin Evinde Bakilmasi Hususunda Kadinlarindan Izin Istediginde, Kadinlarin Da Kendisine Izin Vermeleri
106- Erkegin, Kadinlarindan Bâzisini Diger Bâzisindan Daha Fazla Sevmesi Babi
107- Nail Olmadigi Bir Ni'metle Tokluk Gösterisi Yapan Kimsenin (Kötülenmesi) Ve Kadin Ortagina Karsi Övünmenin Nehyolunmasi Babi
108- Gayret (Yâni Kiskançlik) Babi
109- Kadinlarin Kiskançligi Ve Sevgilerinin Siddetinden Dolayi Hüzünlenip Öfkelenmeleri Babi
110- Kisinin Kendi Kizini Kiskançlik Ve Adalet Hususlarinda Savunmasi Babi
111- Bâb: (Zamanin Sonunda) Erkekler Azalip Kadinlar Çogalir
112- Bâb:
113- Erkegin, Insanlarin Yaninda Bîr Kadinla Yalniz Kalmasinin Caiz Olacagi Babi
114- Kadinlara Benzemeye Çalisan Erkeklerin, Kadinlarin Yanina Girmelerinin Nehyedilmesi Babi
115- Kadinin Habesliler'e Ve Benzeri Yabanci Erkeklere Töhmetsiz Olarak (Yâni Ayiplanmaksizin) Bakmasi Babi
116- Kadinlarin Kendi Ihtiyâçlari Için Disariya Çikmalari Babi
117- Kadinin, Kendi Kocasindan Mescide Ve Baska Mesru1 Bir Yere Çikmak Hususunda Izin Istemesi Babi
118- (Giren Erkekle, Yanina Girilen Kadin Arasinda) Süt Emme Hisimligi Bulundugunda, Kadinlarin Yanina Girmek Ve Kadinlara Bakmanin Halâl Olacagi Babi
119- Bâb:
120- Erkegin "Ben Bu Gece Muhakkak Kendi Kadinlarimi Dolasacagim" Demesi Babi
121- Bâb: Erkek Ailesinden Ayriligini Uzattigi Zaman Ev Halkini Hiyanete Nisbet Etme Yâhud Onlarin Ufak Tefek Kusurlarini Arastirmak Korkusunu Doguracagi Için Gece Vakti Ansizin Evine Girmesin
122- Erkegin (Evlenmekle) Çocuk Istemesi Babi
123- Bâb:
124- Bâb:

125- Yüce Allah'in Su Âyeti Hakkinda Bâb:
126- Insanin Kendi Arkadasina: Siz Bu Gece Zifaf Ettiniz Mi? Demesi Ve Yine Bir Kimsenin Azarlama Sirasinda Kendi Kizinin Bögrünü Eliyle Dürtmesi Babi

Rahman ve Rahîm olan Allah'in ismiyle

67- KITÂBU'N-NIKÂH
(Nikâh Kitabi)

1- Nikâha Ragbetlendirme Babi

Çünkü Azîz ve Cclîl olan Allah'in su kavli vardir: "Sizin için halâl olan kadinlardan ikiser, üçer, dörder olmak üzere nikâh edin. Sayet adalet yapamiyacaginizdan endîse ederseniz bir ile yâhud mâlik oldugunuz câriye ile yetinin. Bu, sizin egilip sapmamaniza daha yakindir" (en-Nisâ: 3) [1].

1-.....Bize Humeyd ibnu Ebî Humeyd et-Tavîl haber verdi ki, kendisi Enes ibn Mâlik(R)'ten söyle derken isitmistir: Üç kisi Pey-gamber'in kadinlarinin evlerine geldi de, Peygamber'in ibâdetinden soruyorlardi. Bunlara Peygamber'in ibâdeti haber verilince kendileri bu ibâdeti azimsadilar ve:
— Biz nerede, Peygamber nerede? Muhakkak Allah Peygam-ber'inin geçmis olan ve gelecekte islenmesi muhtemel bulunan bütün günâhlarim magfiret etmistir, dediler.
Içlerinden biri:
— Bana gelince, ben geceleri dâima namaz kilacagim! dedi. Digeri de:
— Ben her zaman oruç tutacagim ve oruçsuz olmayacagim, dedi. Üçüncüsü de:
— Ben de kadinlardan ayri yasayacagim, hiç evlenmeyecegim, dedi.
Onlar bu sözleri söylerken Rasûlullah (S) onlarin yanlarina çikageldi de:
— "Sizler söyle söyle söyleyen kimselersiniz. Dikkat edin! Allah'a yemin ederim ki, ben sizin Allah'tan en çok korkaniniz ve en çok takvâli olaniniz bulunuyorum. Bununla beraber ben oruç tuta-rim, oruçsuz bulunurum, nafile namaz kilarim, (gecenin bir kisminda) uyurum, kadinlarla da evlenirim. (Iste benim sünnetim, hayât yolum budur.) Her kim benim bu sünnetimden (hayât yolumdan) yüz çevirirse, o benden degildir" buyurdu [2].

2-.....ez-Zuhrî söyle demistir: Bana Urve haber verdi ki, kendisi Âise'ye Yüce Allah'in su kavlinden sormus: "Eger yetîm kizlar hakkinda adaleti yerine getiremiyeceginizden korkarsaniz, sizin için halâl olan (diger) kadinlardan ikiser, üçer, dörder olmak üzere nikâh edin. Sayet (bu suretle de) adalet yapamayacaginizdan endîse ederseniz, o zaman bir tane ile yâhud mâlik oldugunuz câriye ile yetinin. Bu, sizin için (Hakk'tan) egritip sapmamaniza daha yakindir"(nNisk 3).
Âise söyle demistir:
— Ey kizkardesimin oglu! Bu yetîm kiz, velîsinin velayet ve himayesinde bulunur. Velîsi onun mali ve güzelligi hakkinda ragbet hisseder de o yetîm kizin akranina verecegi mehrin en az mikdâri mukaabilinde onunla evlenmek ister (yâni mehrinden az vermek suretiyle haksizlik eder). Iste (bu âyette) o çesit velîler, velayetleri altindaki yetîm kizlari, haklarinda adalet edinceye ve mehrlerini

tekmilleyinceye kadar nikâh etmelerinden nehyolundular da bunlardan baska (kendilerine halâl olan) kadinlardan nikâh etmeleriyle emrolundular [3].

2- Peygamber(S)'In Su Kavli Babi:

"Sizden kimin evlenmeye gücü yeterse evlensin. Çünkü evlenmek gözü (haramdan) en çok men * eder, ferci de
en iyi korur".
Ve bir de nikâha ihtiyâci olmayan kimse evlenir mi (evlenmez mi sorusu babi).

3-.....Alkame söyle dedi: Ben Abdullah ibn Mes'ûd'un beraberinde idim. Onunla Minâ'da Usmân ibn Affân karsilasti da:
— Yâ Ebâ Abdirrahmân! Benim sana bir hacetim var! dedi. Akabinde ikisi tenhaliga çekildiler. Usmân, Abdullah'a:
— Yâ Ebâ Abdirrahmân! Seni, bilmekte oldugun gençlik kuvvetini sana hatirlatacak, genç bir kizla evlendirmemiz hususunda arzun var mi? dedi.
Abdullah, nefsi için Usmân'in zikrettigi bu evlendirmeye bir ihtiyâci olmadigini görünce, bana isaret etti ve:
— Yâ Alkame! diye seslendi.
Ben de yanina vardim. Bu sirada Abdullah, Usmân'a karsi sunlari söylüyordu:
— Haberin olsun! Eger sen bunu söylediysen, yeminle bildiririm ki, Peygamber (S) de bize söyle buyurmustur: "Ey gençler zümresi! Sizden her kim evlenmek külfetine gücü yeterse, evlensin. Nikâh külfetine gücü yetmeyen kimse de oruç tutsun. Çünkü oruç, oruç tutan kimse için sehveti kiran birseydir" [4].

3- Bab

“Evlenme külfetine gücü yetmeyen oruç tutsun”

4-.....Abdurrahmân ibn Yezîd söyle demistir: Ben Alkame ve el-Esved ile beraber Abdullah ibn Mes'ûd'un yanina girdim. Abdullah ibn Mes'ûd söyle dedi: Bizler Peygamber(S)'in maiyyetinde (evlenmek için) hiçbir imkân bulamayan birtakim gençler idik. Rasûlullah (S) bize:
— "Ey gençler zümresi! Evlenmeye gücü yeten evlensin. Çünkü evlenmek, gözü haramdan en çok men' eder, ferci de en iyi korur. Evlenmeye gücü yetmeyen de oruca devam etsin. Çünkü oruç tutmak, kisi için bir inemedir (yânî sehveti kiran birseydir)" buyurdu [5].

4- (Aralarinda Adalete Gücü Yeten Kimse Için) Kadinlarin Çok Olmasi Babi

5-.....Ibn Cureyc haber verip söyle demistir: Bana Atâ ibn Ebî Rebâh haber verip söyle dedi: Biz [6]

Ibn Abbâs'la beraber Serif mevkiinde Meymûne'nin cenazesinde hazir bulunduk. Ibn Abbâs hazir bulunanlara hitâb edip söyle dedi:
— Bu ölü, Peygamber'in zevcesidir. Bunun tâbutunu kaldirdiginiz zaman, onu sallamayiniz ve sarsmayiniz; onu orta bir yürüyüsle
mülâyemetle yürüyüp götürünüz. Su muhakkak ki, Peygamber'in yaninda dokuz kadin vardi, bunlardan sekizi için nevbet taksimi yapardi da birisi için nevbet taksimi yapmazdi [7].

6- Bize Müsedded tahdîs etti. Bize Yezîd ibnu Zuray' tahdîs etti. Bize Saîd ibn Ebû Arûbe, Katâde'den; o da Enes(R)'ten tahdîs etti ki, Peygamber(S)'in dokuz kadini oldugu hâlde, tek bir gece içinde kadinlarinin hepsi üzerine dolasirdi.
Ve yine bana Halîfe ibn Hayyât söyle dedi: Bize Yezîd ibnu Zuray' tahdîs etti: Bize Saîd, Katâde'den tahdîs etti ki, onlara da Enes, Pey-gamber'den olmak üzere bunu tahdîs etmistir [8].

7-..... Saîd ibn Cubeyr söyle demistir: Ibn Abbâs bana:
— Evlendin mi? diye sordu. Ben:
— Hayir evlenmedim, dedim. Ibn Abbâs:
— Evlen. Çünkü bu ümmetin hayirlisi, kadinlari çok olanlardir, dedi [9].

5- Bâb: "Bir kadim kendisine es yanmak için hicret eden yâhud bir hayir yapan kimseye, niyet ettigi sey vardir".

8- Bize Yahya ibn Kazaa tahdîs etti. Bize Mâlik, Yahya ibn Sa-îd'den; o da Muhammed ibn îbrâhîm ibni'l-Hâris'ten; o da Alkame ibn Vakkaas'tan tahdîs etti ki, Umer ibnu'l-Hattâb (R) söyle demistir: Peygamber (S) söyle buyurdu:
— "Amel niyete göredir. Herkesin niyet ettigi ne ise, eline geçecek olan ancak odur. Her kimin hicreti Allah'a ve Rasûlü'ne yönelik ise, onun hicreti Allah'a ve Rasûlü'ne varicidir. Kimin hicreti de nail olacagi bir dünyâya yâhud nikâh edecegi bir kadina yönelik ise, onun hicreti de (Allah'in ve Rasûlü'nün rizâsina degil), hicret sebebi olan seye varicidir" [10].

6- Beraberinde Kur'ân Ve Islâm Bulunan Fakir Kimseyi Evlendirmek Babi

Bu konuda Sehl ibn Sa'd'in Peygamber(S)'den rivayet ettigi hadîs vardir [11].

9-..... Abdullah ibn Mes'ûd (R) söyle demistir: Bizler Peygam-ber'in beraberinde gazveye giderdik, yanimizda kadinlarimiz yoktu (Cinsî münâsebete siddetle ihtiyâç duyardik). Bunun üzerine biz:
— Yâ Rasûlallah! Erkeklik yumurtalarimizi çikartip hadim olalim mi? diye sorduk.
Rasûlullah (S) bizleri hadim olmaktan nehyetti [12].

7- Bir Kisinin Kendi Ahdî Kardesine Hitaben: "Bak! Iki Kadinimdan Hangisini Istersen Ben Senin Için O Kadini Bosa Yayim" Demesi Babi

Bu hadîsi Abdurrahmân ibn Avf rivayet etti [13].

10-.....Humeyd et-Tavî! söyle demistir: Ben Enes ibn Mâlik'ten isittim, söyle dedi: Abdurrahmân ibn Avf, (Muhacir olup Mekke'den Medîne'ye) geldigi zaman Peygamber (S), onunla Sa'd ibnu'r-Rabî' el-Ensârî arasinda kardeslik akdi yapti. Ensârî'nin yaninda iki kadin vardi. Ensârî, Abdurrahmân'a kadinlarini ve malini yari yariya bölüsmeyi teklif etti. Abdurrahmân ibn Avf, Sa'd ibnu'r-Rabî'e:
— Allah ehlin ve malin hususunda sana bereket ihsan eylesin! Sen bana içinde alisveris yapilan çarsiya delâlet et, dedi.
Akabinde Abdurrahmân ibn Avf (Kaynukaa kabilesine âid) çarsiya gitti. Sonunda bir mikdâr yogurt kurusu, bir mikdâr da yag kazandi. Birkaç günler sonra Peygamber, Abdurrahmân'i, üzerinde evlenen kisilere mahsûs olan san boyali bir koku oldugu hâlde gördü ve ona hitaben:
— "Hâlin, sanin nedir yâ Abdarrahmân (evlendin mi)?*' dedi. O da:
— Ensârli bir kadinla evlendim, dedi. Peygamber:
— "O kadina ne kadar mehr verdin?" dedi. Abdurrahmân:
— Bir çekirdek agirliginda (bes dirhem) altin verdim, dedi. Peygamber:
— "Bir koyunla olsun dügün asi yap!" buyurdu [14].

8- Kadinlardan Kesilip Evlenmeyi Terketmenin Ve Erkeklik Yumurtalarini Çikartmanin Mekruh Kilinmasi Babi

11-.....Ibn Sihâb, Saîd ibmi'l-Müseyyeb'den söyle derken isittigini haber vermistir: Ben Sa'd ibn Ebî Vakkaas'tan isittim, söyle diyordu: Rasûlullah (S), Usmân ibn Maz'ûn'un kadinlardan kesilip evlenmekten çekinmesini reddetti. Eger Rasûlullah onun kadinlardan kesilip çekinmesine izin verseydi (biz daha ileri giderek) muhakkak hadimlasirdik [15].

12-.....ez-Zuhrî söyle demistir: Bana Saîd ibnu'l-Müseyyeb haber verdi ki, kendisi Sa'd ibn Ebî Vakkaas'tan söyle derken isitmistir: Yemîn olsun Peygamber (S), Usmân ibnu Maz'ün'un bu kadinlardan kesilme tesebbüsünü reddetmistir. Sayet Peygamber ona kadinlardan kesilip çekinmeye icazet vermis olsaydi, bizler muhakkak erkeklik yumurtalarimizi çikartirdik [16].
13-.....Kays ibn Ebî-Hazim dedi ki: Abdullah (ibnu Mes'ûd (R) söyle dedi: Biz Rasûlullah'in maiyyetinde gazveye giderdik. Yanimizda maldan hiçbirsey yoktu. (Cinsî münâsebete siddetle ihtiyâç duyardik). Bu sebeble biz:
— Erkeklik yumurtalarimizi çikartip hadim olalim mi? diye sorduk.
Rasülullah bizi hadim olmaktan nehyetti. Sonra bize -muayyen bir müddete kadar- elbise (ve

benzeri bir ücret) mukaabilinde kadin es almamiza ruhsat verdi.
Bundan sonra Abdullah ibn Mes'ûd bize karsi su âyeti okudu: "Ey îmân edenler! Allah Hn size halâl ettigi o en temiz seyleri (nefsinize) haram kilmayin, haddi asmayin. Çünkü Allah, haddi asanlari
Sevmez" (el-Mâide: 87)
Esbag ibnu'l-Ferec de söyle dedi: Bana Ibnu Vehb, Yûnus ibn Yezîd'den; o da Ibn Sihâb'dan; o da Ebû Seleme'den haber verdi ki, Ebû Hureyre (R) söyle demistir: Ben:
- Yâ Rasûlallah! Ben genç bir erkegim. Nefsim aleyhine kötü bir is yapmaktan korkuyorum. Kadinlarla evlenecek dünyalik da bulamiyorum, dedim. (Erlik yumurtalarimi çikartayim mi? demek istedim.)
Rasülullah (S) bana cevâb vermekten sustu. Sonra bu suretle hâlimi bir daha arzettîm. Yine sükût etti. Sonra bunun gibi bir daha söyledim, yine sustu. (Dördüncü) bir daha söyledigimde Rasülullah (azarlayarak) bana:
— "Yâ Ebâ Hureyre, senin kavusacagin mukadderati yazan ka-lemiin mürekkebi) kurumustur. Su hâl üzerine sen ister hadimlas, ister birak (müsavidir)" buyurdu [17].

9- Bakire Kizlari Nikah Etmek Babi

Ve Ibnu Ebî Muleyke dedi ki:

Ibn Abbâs, Âise'ye hitaben: Peygamber (S) senden baska bir bakire ile evlenmedi, dedi [18].

14-.....Âise (R) söyle demistir; Ben:
— Yâ Rasûlallah! Lütfen bana bildirir misin: Sen bir vâdîye in-sen de orada üzerindeki mahsûlü yenilmis ve mahsûlü yenilmemis hâlde iki nevi' agaç bulsan, deveni bunlarin hangisinde yayar otlatirsin? diye sordum.
Rasûlullah (S):
— "Baskasi tarafindan otlatilmayan agaçta otlatirim" buyurdu. Âise bu sorusu ile Rasûlullah'in kendisinden baska bakir kiz olarak kimse ile evlenmedigini kasdediyordu [19],

15-.....Âise (R) söyle demistir: Rasûlullah (S) söyle buyurdu:
— "(Yâ Âise!) Sen iki kerre ru'yâda bana gösterildin. Baktim ki, bir zât, senin suretini bir ipekli kumas parçasinda tasiyor ve: Bu resmin sahibi senin müstakbel zevcendir, diyordu. Ben de o ipek kumasi açiyorum, bir de bakiyorum ki, o kumas parçasindaki suret sen idin. O zâtin, yânt Cibril'in o sözü üzerine ben; Eger bu ru 'yâ Allah tarafindan gösterilmis ise, Allah bunu yerine getirir, dedim"[20].

10- Dul Kadinlar Babi [21]

Müzminlerin annesi Ümmü Habîbe (R): Peygamber (S) bizlere hitaben: "Bana kizlarinizi ve

kizkardeslerinizi arz ve teklif etmeyin" buyurdu, demistir [22].

16-.....Câbir ibn Abdillah (R) söyle demistir: Bizler Peygamber'in beraberinde bir gazveden dönüyorduk. Ben yavas yürüyen bir devenin üzerinde acele hareket ettim. Derken arkamdan bana bir sü-vârî yetisti de beraberindeki bir deynekle benim deveme vurdu. Bu vurus üzerine benim devem, görmekte oldugun develerin en hizlisi gibi yürüdü. Bir de baktim ki, o zât, Peygamber (S) imis. Bana:
— "Seni acele ettiren nedir?" dedi. Ben de O'na:
— Ben yakinda evlenmis bir kimseyim, dedim. Peygamber:
— "Kiz ile mi yoksa dul ile mi evlendin?" dedi. Ben:
— Dul ile evlendim, dedim. Peygamber:
— "Senin onunla, onun da seninle oynasacaginiz bir genç kizla evlenseydin yâ!" buyurdu.
Câbir devamla dedi ki: Nihayet Medine'ye girmek için hareket edip gittigimizde Peygamber:
— "Kocasindan ayri kalmis kadinin ustura tutunup temizlenmest ve daginik saçlarini temizleyip taramasi için yavas hareket edin de, evlerinize geceleyin, yâni yatsi vaktinde girin" buyurdu [23].

17-..... Muhârib ibn Disâr es-Sedûsî söyle demistir: Ben Câbir ibn Abdillah(R)'tan isittim ,vsöyle diyordu: Ben evlendim. Rasû-lullah (S) bana:
— "Ne ile evlendin?" diye sordu. Ben:
— Dul bir kadinla evlendim, dedim. Rasûlullah:
— "Senin neyin vardi ki bakire kizlari ve onlarla oynasmayi tercih etmedin?" buyurdu...
Muhârib: Ben bu "Senin neyin vardi, bakire kizlari neye tercîh etmedin?" sözünü Amr ibn Dînâr'a zikrettim. Amr söyle dedi: Ben Câbir ibn Abdillah'tan isittim; o bu fikrayi: Rasûlullah bana "O se-ninle, sen de onunla oynasacak genç bir kizla evlenseydin yâ" buyurdu, seklinde söylüyordu [24].

11- Küçüklerin Yasça Büyüklerden Olanlarla Evlendirilmelerinin Hükmünü Beyân) Babi

18-.....Bize el-Leys, Yezîd ibn Ebî Habîb'den; o da Irak ibn Mâlik'ten; o da Urve'den tahdîs etti ki, Peygamber (S) Ebû Bekr'-den Âise'yi nikahlamak için istedi. Ebû Bekr, Peygamber'e:
— Fakat ben Sen'in kardesinim, dedi. Peygamber de ona:
— "Sen benim Allah'in dîninde ve kitabinda kardesimsin. Bu cihetle Âise bana halâldir" buyurdu [25].

12- Bâb: Evlenmek Isteyen Kisi Hangi Kadinla Nikah Akdi Yapar, Kadinlarin Hangileri Daha Hayirlidir, Vâcib Kilmayarak Erkege, Nutfeleri Için Tercîh Etmesi Müstehâb Olacak Kadin Çesidi Nedir?

19-..... Bize Ebu'z-Zinâd, el-A'rec'den; o da Ebû Hureyre(R)'den olmak üzere tahdîs etti ki, Peygamber (S): "Kadinlarin hayirlilari, deve binen Arah kadinlaridir. Kureys kadinlarinin en iyileri

ise küçüklügünde çocugu üzerine en sefkatlisi, kocasina karsi da onun elindeki malini korumak hususuna en iyi riâyet edenleridir" buyurmustur [26].

13- Seriyyeler (Cariyeler) Edinme Ve Cariyesine Hürriyet Verip De Sonra Onunla Evlenen Kimsenin Sevabi Babi

20-.....Bize Salih ibnu Salih el-Hemdânî tahdîs etti. Bize es-Sa'bî tahdîs edip söyle dedi:" Bana Ebû Burde tahdîs etti ki, babasi Ebû Mûsâ söyle demistir: Rasûlullah (S) söyle buyurdu: "Herhangi bir adamin yaninda bir câriye bulunur da kendisi ona ilim ögretir ve ögretimini güzel yapar, onu terbiye eder ve edeblendirmesini güzel yapar, sonra onu âzâd eder ve onunla evlenirse, o kimse için iki ecir vardir. Ehli kitâbdan herhangibir adam hem kendi peygamberine îmân etmis, hem de bana îmân etmisse, onun için de iki ecir vardir. Herhangibir köle hem efendilerinin hakkini ödemis, hem de Rabb'inin hakkini ödemis ise, onun için de iki ecir vardir".
Âmir es-Sa'bî, muhatabi olan kimseye:
— Sen bu rivayeti hiçbir bedel ödemeksizin al. Hâlbuki vaktiyle, Peygamber devrinde, insan bunun asagisinda bir mes'ele için tâ Medine'ye kadar giderdi, demistir.
Ebû Bekr Su'be ibn Ayyas da Ebû Husayn'dan; o da Ebû Bur-de'den; o da babasi Ebû Musa'dan; o da Peygamber'den olmak üzere ' 'O cariyeyi âzâd eder, sonra da on un mehrini verirse..," seklinde söyledi [27].

21- Bize Saîd ibn Telîd tahdîs edip söyle dedi: Bana Ibnu Vehb haber verip söyle dedi: Bana Cerîr ibnu Hazim, Eyyûb'dan; o da Mu-hammed ibn Sîrîn'den haber verdi ki, Ebû Hureyre: Peygamber (S) söyle buyurdu, demistir [28].

22- Bize Süleyman ibn Harb, Hammâd ibn Zeyd'den; o da Eyyûb'dan; o da Muhammed ibn Sîrîn'den; o da Ebû Hureyre'den tahdîs etti (ki, Rasûlullah söyle buyurmustur): "Ibrâhîm yalniz üç defa (te'vîl ile) yalan söylemistir: Ibrâhîm günün birinde zâlimlerden bir zalim hükümdarin memleketine ugramisti. Beraberinde (bir kadin güzeli olan esi)Sâre de vardi... "Hadîsin gerisini -Kitâbu'I-Enbiyâ'da geçtigi gibi- zikretti.
"Nihayet o zâlim hükümdar Sâre'ye, Hâcer ismindeki cariyeyi hediye olarak verdi. Sâre, Ibrahim 'in yanina gelince ona:
— Allah o kâfirin elini benden men' etti, bir de bana Hâcer'i hizmetçi olarak verdi, dedi."
Ebû Hureyre: Ey semâ suyunun ogullari, sizin ananiz iste bu kadindir, dedi [29].

23-.....Enes ibn Mâlik (R) söyle demistir: Peygamber (S) Hayber’den dönüste onun)la Medine arasinda üç gün ikaamet etti. Bu müddet içinde Safiyye bintu Huyey' ile evlendi. Ben de müslümânla-ri Peygamber'in dügün asina da'vet ettim. Bu ziyafette ekmek de, et de yoktu. Tabaklanmis deri sofralarin yayilmasi emredildi. Akabinde bunlarin içlerine hurmadan, akt denilen kuru yogurttan ve tereyagindan konuldu. Iste bu, Peygamber'in dügün yemegi oldu. Yemek

esnasinda müslümânlar aralarinda:
— Safiyye, mü'minlerin analarindan birisi midir, yoksa Rasû-lullah'in sag elinin mâlik oldugu cariyelerden midir? dediler.
Bir kisim müslümânlar da:
— Eger Rasûlullah Safiyye'yi örterse, o, mü'minlerin analarindan birisidir. Eger onu örtmezse Safiyye, Rasûlullah'm sag elinin mâlik oldugu cariyelerinden birisidir, dediler.
Rasûlullah (S) hareket etmege karar verince, binitinin arkasina Safiyye için üzerine oturacagi bir taht hazirlatti ve Safiyye ile insanlar arasina da bir perde uzatti [30].

14- Cariyenin Hürriyete Kavusturulmasini Onun Mehri Yapan Kimse Bâri

24-..... Bize Hammâd ibn Zeyd, Sabit el-Bunânî'den ve Suayb ibnu'l-Habhâb'dan; o da Enes ibn Mâlik'ten tahdîs etti ki, Rasûlullah (S) Safiyye'yi âzâd etmis ve âzâdligim kendisine sadak, yânî mehr yapmistir [31].

15- Yüce Allah'in "...Eger fakîr iseler Allah onlari /adlindan zengin yapar" («i-Nür: 32) Kavlinden Dolayi Fakîr Olani Evlendirme Babi

25-.....Sehl ibn Sa'd es-Sâidî (R) söyle demistir: Rasûlullah (S)'a bir kadin geldi de:
— Yâ Rasûlallah! Ben nefsimi Sana hibe etmeye (mehirsiz Sen'-inle evlenmeye) geldim, dedi.
Râvî dedi ki: Rasûlullah kadina bakti, bakisini kadin üzerinde yukari kaldirdi, asagiya indirdi, sonra da Rasûlullah basini egdi. Kadin, Rasûlullah'in kendisi hakkinda hiçbir hüküm vermedigini görünce oturdu. Bu sirada sahâbîlerinden bir adam ayaga kalkti da:
— Yâ Rasûlallah! Eger Sen'in bu kadina bir hacetin yoksa, beni bu kadinla evlendir, dedi.
Rasûlullah:
— "Yaninda mehr verecek birsey var mi?" dedi. O sahâbî:
— Hayir vallahi yâ Rasûlallah! dedi. Rasûlullah:
— "Ailenin yanina git de, bak birsey bulacak misin?'"buyurdu. Bunun üzerine o zât gitti, sonra dönüp geldi de:
— Hayir vallahi, hiçbirsey bulamadim, dedi. Rasûlullah:
— "Bak, demirden bir yüzük olsun (getir)/" buyurdu. Sahâbî dönüp geldi de:
— Hayir, yâ Rasûlallah! Demirden bir halka bile bulamadim. Lâkin su izârim (belden asagi ihramim) var -Râvî Sehl: Bu fakîr sa-hâbînin (izâri üzerine giyecek) ridâsi yoktu, dedi-, bu izârimin yarisi kadinin olsun, dedi.
Rasûlullah:
— "Sen izârinla ne is yapabilirsin (neye yarar)? Onu sen giyersen kadinin üstünde ondan birsey bulunmaz, açikta kalir; onu kadin giyerse senin üzerinde birsey olmaz (sen çiplak kalirsin)/" buyurdu [32].
Bu söz üzerine adamcagiz bulundugu yere oturdu. Nihayet bu oturusu uzayinca da (ümîdsizce) kalkip gitti. Rasûlullah bu zâtin ümîd-sizce dönüp gittigini gördü de, onun çagirilmasim emretti.

Adam gelince:
— "Kur'ân'dan ezberinde ne var?" diye sordu. Adam:
— Ezberimde su sûre var, su sûre var! diye birtakim sûreleri saydi. Bunun üzerine Rasûlullah:
— "Sen bu sûreleri ezberinden okuyor musun?" dedi. O zât:
— Evet okuyorum, dedi. Rasûlullah:
— "Git, Kur'ân 'dan ezberindeki bu sûrelerle seni bu kadina mâlik kildim (yânî seni onunla evlendirdim)" buyurdu [33].

16- (Nikâhta Erkekle Kadin Arasinda Aranan) Denklikler Dîn Hususundadir Babi

Ve Yüce Allah'in su kavli:
'O, sudan bir beser yaratip da onu soy sop yapandir. Rabb'in kemâliyle kadîr bulunuyor" (el-Furkaan: 54) [34].

26-.....ez-Zuhrî söyle demistir: BanaUrveibnu'z-Zubeyr, Âise(R)'den olmak üzere söyle haber verdi: Ebû Huzeyfe ibn Utbe ibn Rabîa ibn Abdi Sems -ki bu Ebû Huzeyfe, Peygamber (S) ile beraber Bedir gazasinda bulunmustu- Salim ibn Ma'kil'i ogul edinmisti. Nitekim Peygamber de Zeyd ibn Hârise'yi ogul edinmisti. Ayni zamanda Sâlim'e, kardesi Velîd ibn Utbe ibn Rabîa'nin kizi Hind'i nikâh etmisti. Hâlbuki Salim, Ensâr'dan (Subeyte adinda) bir kadinin kölesi idi. Câhiliyet zamaninda bir kimse birisini evlâd edinirse, insanlar o evlâdligi o kimsenin adiyle çagirirlardi. (Fulân'in oglu Fulân derlerdi). Ve evlâdlik -neseb yönünden ogul gibi- o kimsenin mirasindan mîrâs alirdi. Bu töre, Yüce Allah "Evlâdliklannizi (neseb) babalari adiyle çagiriniz. Bu, Allah indinde daha dogrudur. Eger babalarini bilmiyorsaniz, o hâlde dinde kardesleriniz ve dostlannizdirlar... "(ei-Ahzâb: 5) kavlini indirinceye kadar devam etti. Bu âyetin inmesi üzerine artik âzâdli köleler ve evlâdliklar nesebi babalari adina döndürüldüler. Bunlardan babalan bilinmeyenler de (eski efendisine) dînde dost ve kardes oldu.
Bu vaziyet üzerine Kureysli, sonra Amirli olan Süheyl ibn Amr'in kizi Sehle -ki Ebû Huzeyfe'nin öbür karisidir, Subeyte'nin de ortagidir-Peygamber'e geldi ve:
— Yâ Rasûlallah! Biz Sâlim'i ogul edinmistik. Hâlbuki Allah evlâdlik hakkinda bildiginiz âyeti indirdi (Simdi ne buyurursun)? diye sordu.
Buhârî'nin seyhi Ebû'l-Yemân bu hadîsi müellif Buhârî'ye bu suretle zikretti [35].

27-.....Âise (R) söyle demistir: Rasûlullah (S) amcasi Zubeyr ibn Abdilmuttalib'in kizi Dubâa'nin yanma girdi ve ona:
— "Öyle saniyorum ki, hacca gitmek istiyorsun" dedi. Dubâa da:
— (Evet öyledir, fakat) vallahi kendimde hastalik hissediyorum, dedi.
Rasûlullah:
— "Ey Dubâa, sen hacc et ve (hacca niyet ederken): Yâ Allah, beni hacc menseklerini yerine getirmekten men' ettigin yerde ihramdan çikacagim! diye sart kil" buyurdu.

Dubâa o sirada Mikdâd ibn Esved'in nikâhi altinda bulunuyordu [36].

28-..... Saîd ibnu Ebî Saîd, babasindan; o da Ebû Hureyre(R)'den tahdîs etti ki, Peygamber (S) söyle buyurmustur: "Kadin dört (hâl ve sifati) için nikâh olunur; Mali için, soyu için, güzelligi için, dîni için. (Ey mü'min, sen bunlardan) dîndâr olani ele geçirmeye bak. (Eger dedigimi yapmazsan) iki elin fakîrlesir"[37].

29-.....Sehl ibn Sa'd (R) söyle demistir: Rasûlullah'in yanindan zengin bir adam geçti. RasûIullah (S):
— "Bu zengin kisi hakkinda ne dersiniz?" diye onu tezkiye etmisti.
Mecliste hazir bulunanlar da:
— Bu kimse bir kadinin izdivacina tâlib olsa, nikâh olunmaya; birisi hakkinda sefaat ve tavsiye ederse, sefaati kabul edilmeye; bir söz söylese, sözü dinlenmeye lâyik bir kimsedir! diye sehâdet ettiler.
Sehl ibn Sa'd dedi ki: Sonra RasûIullah sükût etti. Bu sirada müs-lümânlarin fakirlerinden birisi geçti. Bu defa da RasûIullah:
— "'Bu fakir kisi hakkinda ne dersiniz?" diye sordu. Orada bulunanlar:
— Bu kimse de bir kadinin nikâhina tâlib olsa, nikâh olunmaya; birisi hakkinda sefaat ederse sefaati kabul olunmaya ve bir re'y beyân ederse, sözü dinlenmeye lâyik bir kimse degildir! dediler.
Bunun üzerine RasûIullah:
— "Bu fakir, öbür zengin gibi dünyâ dolusu insandan hayirlidir" buyurdu [38].

17- Mal Hususundaki Denkliklerin Hükmü Ve Fakîr Erkegin Zengin Kadinla Evlendirilmesi Babi

30-.....îbnu Sihâb söyle demistir: Bana Urve haber verdi ki, o, Âise'ye: "Eger yetim kizlar hakkinda adaleti yerine getiremeyeceginizden korkarsaniz, sizin için halâl olan (diger) kadinlardan ikiser, üçer, dörder olmak üzere nikâh edin. Sayet (bu suretle de) adalet ya-pamiyacaginizdan endîse ederseniz, o zaman bir tane ile, yâhud mâlik oldugunuz câriye ile yetinin... "(en-Nisâ: 3} âyetinin tefsirini sormus, Âise de söyle cevâb vermistir:
— Ey kardesimin oglu! Âyetteki bu yetime kiz, su öksüz kizdir ki, velîsinin velayet ve vesayeti altinda bulunur. Velîsi onun güzelligine ve malina ragbet eder, fakat o kizin hakki olan mehrinde eksiltme yapmak ister (onunla böyle evlenmek ister). Iste (bu âyette) o çesit velîler, velayetleri altindaki yetîme kizlari -mehirlerini kemâle ulastirmak hususunda adalet edinceye kadar- nikâh etmelerinden nehyo-lundular da bunlardan baska kendilerine halâl olan kadinlardan nikâh etmekle emrolundular.
Âise devamla söyle dedi:
— Bu âyet indikten sonra insanlar Rasûlullah'tan fetva istediler. Bunun üzerine Allah sunu indirdi: "Senden kadinlar hakkinda fetva isterler. De ki: Onlara dâir fetvayi size Allah veriyor. Kendileri için yazilmis olani onlara vermediginiz ve nikahlamalarini da bege-

nip istemediginiz yetim kizlar ve küçük çocuklar hakkinda, bir de yetimlere karsi adaleti ayakta tutmaniz hususunda iste Kitâb 'da okunup duran âyetler... " {en-Nisâ: 127) [39].
âyetinde Allah onlara sunu indirdi (yânî bu âyetin delâlet ettigi ma'nâ sudur): Onlar, yetîm kiz güzellik ve mal sahibi oldugu zaman, bu kizin nikâhina, nesebine ve mehrini kemâle ulastirmaya ragbet etmislerdir. Kiz mal ve güzellik azligindan dolayi ragbet edilmemis oldugu zaman ise, o kizi terkedip, ondan baska kadinlari almislardir.
Âise dedi ki:
— Kiza ragbet etmedikleri, istemedikleri zaman onu nasil terke-diyorlarsa, ragbet ettikleri zamanda da o kizi nikâh etmelerine haklari yoktur. Ancak kiza adalet etmeleri ve ona mehirde en yüksek hakkini vermeleri hâlinde nikâh edebilirler [40].

18- Kadinin Ugursuzlugundan Sakinilmasi Ve Yüce Allah'in Su Kavli Babi:

"Eslerinizin, evlâdlarinizin içinde hakîkaten size düsman olanlar da vardir. O hâlde onlardan sakinin"
(et-Tegâbun: 14)

31-.....Bana Mâlik, Ibn Sihâb'dan; oda îbnUmer'in iki oglu Hamza ile Sâlim'den; onlar da babalarindan olmak üzere tahdîs etti ki, Rasûlullah (S): "Ugursuzluk (telâkkîsi Câhiliyet âdeti olarak) kadinda, evde ve atta olur" buyurmustur [41].

32-.....Abdullah ibn Umer söyle demistir: Peygamberin yaninda ugursuzlugu zikrettiler. Bunun üzerine Peygamber (S): "Eger herhangi bir seyde ugursuzluk hâsil olsaydi evde, kadinda ve atta olurdu" buyurdu [42].

33-.....Bize Mâlik, Ebû Hâzim'dan; o da Sehl ibn Sa'd'dan haber verdi ki, Rasûlullah (S): "Eger bir seyde (yânî esyada) ugursuzluk (düsünülür) olsaydi atta, kadinda ve meskende olurdu" buyurmustur [43].

34-.....Süleyman et-Teymî söyle demistir: Ben Ebû Usmân en-Nehdî'den isittim; o da Usâme ibn Zeyd(R)'den ki, Peygamber (S): "Benden sonra erkeklere kadinlardan daha zararli hiçbir fitne (fe-sâd âmili) birakmadim" buyurmustur [44].

19- (Kadin Razi Oldugu Takdirde) Hürre Kadinin Kölenin Nikâh Akdi Altinda Olmasi(Nin Cevazi) Babi

"Yerde ve nefislerinizde herhangibir musibet meydana gelmemistir ki, bu, bizim onu yaratmamizdan evvel mutlakaa bir kitâbda(yaz\\m\$)dir. Sübhesiz ki, bu, Allah'a göre kolaydir" (el-

Hadîd: 22).
Su hâlde mukadderatta olan hâdiselerden kurtulmak mümkin degildir. Bunlarda meskenin, atin, kadinin, sahsin hiçbir te'sîri yoktur.

35-.....Âise (R) söyle demistir: Berîre hakkinda üç tane sünnet (yâni kaanûn) meydana gelmistir: Hürre oldu, akabinde (kocasina karsi) muhayyer kilindi. Rasûlullah (S) Berîre hakkinda:
— "Velâ ancak hürriyete kavusturanindir" buyurdu.
Rasûlullah eve girdi. Tastan edinilmis bir tencere henüz ates üzerinde bulunuyordu. Rasûlullah'a evdeki katiktan bir katik ve ekmek yaklastirildi. Rasûlullah:
— "Ben ates üzerinde bir tencere görmedim mi?" dedi.
— Berîre'ye sadaka edilmis bir parça ettir, Sen ise sadaka yemezsin, denildi.
Rasûlullah:
— "O, Berîre'ye bir sadakadir; bize de Berîre'den bir hediyedir" buyurdu [45].

20- Bâb: Yüce Allah'in: "Ikiser, üçer, dörder olmak üzere nikâh edin" (en-Nisâ: 3) Kavlinden Dolayi, Erkek Dört Kadindan Fazlasiyle Evlenmez

Alî ibnu'l-Hüseyin aleyhima's-selâm: "Ikiser yâhud üçer yâhud dörder olmak üzere" demeyi kasdediyor, dedi. Bunun delili, zikri ulu olan Allah'in su kavlidir: "Gökleri, yeri yaratan, melekleri ikiser, üçer, dörder kanatli (olmak üzere) elçiler yapan Allah'a hamd olsun... " (Fatin i).
Allah "Ikiser yâhud üçer yâhud dörder" demeyi kasdediyor [46].

36- Bize Muhammed (ibn Selâm el-Beykendî) tahdîs etti. Bize Abdete ibnu Süleyman, Hisâm'dan; o da babasi Urve'den; o da Âi-se'den olmak üzere ' 'Eger yetim kizlar hakkinda adaleti yerine geti-remiyeceginizden korkarsiniz... 7 (en-Nisâ: 3) kavlinin tefsirinde Urve, Âise'den söyle dedi:
— Bu o yetîm kizdir ki, bir. adamin himayesinde bulunur, ayni zamanda o adam bu yetîm kizin velîsidir. Sonunda o adam, o yetîm-le mali sebebiyle evlenir, fakat o kizin sohbetine kötü davranir ve mali hususunda da adalet etmez. îste bu huyda olan kimse, kendisine ha-lâl olan baska kadinlardan ikiser yâhud üçer yâhud dörder olmak üzere nikâh edip evlensin [47].

21- (Süt Emmenin Hükmü Hakkinda) Bâb

"Ve sizi emziren (süt) analariniz da size haram kilindi..."
(en-Nisâ: 23) âyeti, bir de "Nesebden dolayi haram olan süt emmekten dolayi da haram olur" (hadîsi) [48].

37-.....Peygamber'in zevcesi Âise (R) haber verdi ki, Rasûlullah, Âise'nin yaninda bulunuyordu. Bu sirada Âise, Hafsa'nin evi önünde izin isteyen bir erkek sesi isitmisti.
Âise dedi ki: Ben:

— Yâ Rasûlallah! Su adam Sen'in evine girmek için izin istiyor, dedim.
Bunun üzerine Peygamber (S):
— "Sanirim ki o, Hafsa'nin süt amcasi Fulân kimsedir!" buyurdu.
Âise dedi ki:
— Âise'nin süt amcasi Fulân hayâtta olsaydi, benim yanima girebilecek miydi? diye sordu.
Peygamber:
— "Evet girebilirdi. Çünkü süt, dogum ve nesebin haram kilmakta oldugu herseyi haram kilar" buyurdu [49].

38-.....Bize Yahya ibn Sâid, Su'be'den; o da Katâde'den; o da Câbir ibn Zeyd'den tahdîs etti ki, Ibn Abbâs söyle dedi: Peygam-ber'e hitaben:
— Hamza'nin kizini es almaz misin? denildi. Peygamber (S):
— "Hamza'nin kizi, benim süt kardesimin kizidir" buyurdu. Bisr ibnu Umer dedi ki: Bana Su'be tahdîs etti. Ben Katâde'den
isittim. Ben Câbir ibn Zeyd'den bunun benzerini isittim, demistir [50].

39-.....ez-Zuhrî söyle demistir: Bana Urvetu'bnu'z-Zubeyr haber verdi; ona da Ebû Seleme'nin kizi Zeyneb haber verdi; ona da Ebû Sufyân'in kizi Ümmü Habîbe haber verdi ki, kendisi:
— Yâ Rasûlallah! Ebû Sufyân'in kizi olan kizkardesimi nikâh et! dedi.
Rasûlullah:
— "Sen (kiskanmayip) bunu arzu eder misin?" buyurdu. Ben de:
— Evet arzu ederim. Çünkü ben Sen'in için ortaktan hâlî ve yalniz kalici degilim. Isterim ki, hayirda, yânî Sana karsi sevgimde bana ortak olan bârî kizkardesim olsun! dedim.
Bunun üzerine Peygamber (S):
— "Iyi bil ki, kizkardesin bana haîâl olmaz" buyurdu. Ben:
— Biz duyuyoruz ki, Sen Ebû Seleme'nin kizini nikâh etmek istiyormussun! dedim.
Rasûlullah (S):
— "(Esim) Ümmü Seleme'nin kizini mi?" diye sordu. Ben de:
— Evet, dedim. Rasûlullah:
— "Ümmü Seleme'nin kizi Zeyneb, benim terbiyem altinda üvey kizim olmasa bile yine bana nikâhi halâl olmaz. Çünkü o, benim süt kardesimin kizidir: Beni ve onun babasi Ebû Seleme'yi Suveybe kadin emzirmistir. Bir daha kizlarinizi ve kizkardeslerinizi bana teklif etmeyin!" buyurdu.
Urve dedi ki: Suveybe, Ebû Leheb'in cariyesi idi. Sonra onu âzâd etti. Sonra bu kadin Peygamber'i emzirdi. Ebû Leheb öldügü zaman, ailesi halkindan bâzilarina ru'yâda Ebû Leheb fena bir hâlde gösterildi. Ona: Ne hâle ulastin? diye sordu. Ebû Leheb: Sizden sonra hiçbir hayira kavusmadim. Yalniz Suveybe'yi âzâd ettigimden dolayi sununla sulandim! diye basparmagiyle sehâdet parmagi arasinda bir delik gösterdi [51].

22- Yüce Allah'in: "Anneler çocuklarim iki bütün yil emzirirler. (Bu hüküm) emmeyi tamâm yaptirmak

isteyenler içindir.,." (el-Bakara: 232) Kavlinden Dolayi "Iki Yildan Sonra Süt Emme Hükmü Yoktur" Diyen Ve (Bu Iki Sene Içinde Iken) Emmenin Azinin Da, Çogunun Da Haram Kilacagini Beyân Babi [52]

40-.....Bize Su'be, el-Es'as'tan; o da babasi Ebû's-Sa'sâ Selîm ibnu'I-Esved'den; o da Mesrûk'tan; o da Âise(R)'den tahdîs etti ki, Âise'nin yaninda bir adam varken Peygamber (S) içeri girdi. Peygamber bunu hos görmedigini belli eder gibi yüzünün rengi degisti. Bunun üzerine Âise:
— Bu benim (süt) kardesimdir! dedi. Peygamber de:
— "Süt kardeslerinizin kim olduguna iyi dikkat ediniz. Çünkü süt, ancak açliktandir (yânî açligi giderendir)1* buyurdu [53].
Ümmü Habîbe, iki kizkardesin nikâhta birlestirilmesinin caiz olmadigim bilmeyerek hadîsteki teklîfi yapmisti.

23- Fahlin Sütü (Yânî Sütün Meydana Gelmesine Sebeb Olan Erkekle Emen Kisi Arasinda Süt Harâmligi Sabit Olur Mu?) Babi

41..... Bize Mâlik, Ibn Sihâb'dan; o da Urvetu'bnu'z-Zubeyr'den; o da Âise'den haber verdi ki, Ebû'l-Kuays'in erkek kardesi Ef-lah, hicâb emrinin inmesinden sonra gelip Âise'nin yanina girmege izin istiyordu. Bu Eflâh, Âise'nin süt amcasi idi.
(Âise dedi ki:) Ben ona izin vermekten çekindim. Rasûrullah (S) gelince yaptigim isi O'na haber verdim. Hemen Eflah'm benim yanima girmesine izin vermemi emretti [54].

24- Emzirici Kadinin (Tek Basina) Emzirmeye Sehâdet Etmesi(Nin Hükmü) Babi

42-.....Abdullah ibn Ebî Muleyke söyle demistir: Bize Eyyûb
haber verdi: Bana Ubeydullah ibnu Ebî Meryem, Ukbetu'bnu'l-Hâris'ten tahdîs etti. Abdullah ibn Ebî Muleyke: Ben bu hadîsi Ukbetu'bnu'I-Hâris'ten isittim, lâkin ben Ubeydu'bnu Ebî Meryem'in hadîsini daha iyi ezberlemekteyim, dedi. Ukbetu'bnu'l-Hâris söyle dedi: Ben bir kadinla evlendim -O Ümmü Yahya bintu Ihâb et-Temîmî'dir-. Akabinde bize siyah bir kadin geldi de:
— Ben sizin ikinizi de emzirdim, dedi. Bunun üzerine ben Peygamber'e gittim ve:
— Ben Fulân'in kizi Fulâne ile evlendim, akabinde bize siyah bir kadin geldi de bana hitaben: Ben ikinizi de emzirmisimdir, dedi; bu kadin sözünde yalancidir, dedim.
Peygamber benden yüz çevirdi. Ben ise Peygamber'in yüzü cihetinden geldim de bir daha:
— O kadin yalancidir, dedim. Peygamber (S):
— "O siyah kadin her ikinizi de emzirdigini söyledigi hâlde, evlendigin kadinla nasilyaparsin? Bu kadini kendinden birak!'"buyurdu.
Hadîsin sonuncu râvîsi Alî ibn Abdillah el-Medînî bu hadîsi rivayet ederken, seyhi Ismâîl ibn Uyeyne'nin sebbâbe ve orta parmagiyla isaret ettigini göstermistir. O da seyhi Eyyûb es-Sahtiyânî'nin, Peygamber'in böyle parmaklariyle iki ese isaret ederek söyledigini göstermistir [55].

25- Nikâh Olunmalari Halâl Olan Ve Haram Olan Kadinlar Ve Yüce .Allah'in Su Kavli Babi:

"Analariniz, kizlariniz* kizkardesleriniz, halalariniz, teyzeleriniz, birader kizlari, hemsire kizlari, sizi emziren
süt analariniz, süt hemsireleriniz, karilarinizin analari, kendileriyle zifafa girdiginiz karilarinizdan olup himayelerinizde bulunan üvey kizlariniz size haram kilindi. Eger onlarla (üvey kizlarinizin analariyle) zifafa girmemisseniz (onlarla evlenmenizde) size bir be's yok. Kendi sulbünüzden gelmis ogullarinizin karilari (ile evlenmeniz) ve iki kiz kardesi birlikte almaniz da (keza haram edildi). Ancak geçen geçmistir. Çünkü Allah hakîkaten çok magfiret edici, çok merhamet eyleyicidir. Sag ellerinizin mâlik oldugu kadinlar müstesna olmak üzere, diger bütün kocali kadinlar (da size haram edildi. Bu hürmetler) üzerinize Allah'in farzi olarak (yazilmistir). Onlardan mâadasi ise -nâmûskâr ve zinaya sapmamis insanlar hâlinde (yasamaniz sartiyle) mallarinizla aramaniz için- size halâl edildi. O hâlde onlardan hangisiyle fâidelendiyseniz, ücretlerini takdir edildigi veçhile verin. O mehrin mikdârini ta 'yin ettikten sonra aranizda gönül hoslugu ile uyustugunuz sey hakkinda üstünüze bir vebal yoktur. Sübhesiz ki Allah hakkiyle bilicidir, mutlak hüküm ve hikmet sahibidir"
(en-Nisâ: 23-24) [56].
Enes ibn Mâlik: "VeH-muhsenâtu mine'n-nisâV\ yânî kocali hür-re kadinlari nikâhla almak haramdir, ancak (harb esîri olarak) sag ellerinizin mâlik oldugu kadinlar müstesnadir, dedi. O, mâlik olan erkegin, kölesinin nikâhi altindan cariyesini çekip almasinda -bir rivayette: evlenmesinde- bir be's görmez.
Yüce Allah söyle buyurdu: "Allah'a es taniyan kadinlarla onlar îmâna gelinceye kadar evlenmeyin. îmân eden bir câriye, müsrik bir kadindan -bu sizin hosunuza gitse de- elbet daha hayirlidir. Müsrik erkeklere de, onlar îmân edinceye kadar (mü'min kadinlari) nikâhla-mayin. Mü *min bir kul, müsrikten -o sizin hosunuza gitse de- elbette hayirlidir. Onlar sizi cehenneme çagirirlar. Allah ise, kendi iradesiyle, cennete ve magfirete çagirir. O, insanlara âyetlerini apaçik söyler. Tâ ki iyice düsünüp ibret alsinlar** (ei-Bakara: 22i) [57].
Ibn Abbâs: Dört zevce üzerine ziyâde olan kadin o erkege anasi, kizi ve kizkardesinin haram oldugu gibi haramdir, dedi.
Bize Imâm Ahmed ibn Hanbel söyle söyledi: Bize Yahya ibn Saîd el-Kattân, Sufyân es-Sevrî'den tahdîs etti (ki o söyle demistir): Bana Habîb ibnu Sabit, Saîd ibn Cubeyr'den tahdîs etti ki, Ibn Abbâs:
— Size nesebden yedi, evlilik sebebiyle de yedi kadin haram oldu, dedi, sonra da: "Hurrimet aleykum ummehatukum...^ (en-Nisâ: 225) âyetini okudu [58].
Abdullah ibn Ca'fer (ibn Ebî Tâlib), Alî'nin (baska kadindan) kizi Zeyneb ile Alî'nin karisi Leylâ bintu Mes'ûd arasini cem'etti. Ibn Sîrîn de: Bu birlestirmede be's yoktur, demistir. el-Hasen el-Basrî bir kerresinde bu birlestirmeyi kerîh görmüs, sonra: Bunda be's yoktur, demistir.
el-Hasen ibnu'l-Hasen ibn Alî de bir gece içinde bir amcanin iki kizi (iki torunu) arasini cem' etmistir. Câbir ibn Zeyd, bir amcanin iki ayri koldan gelen bu iki kiz torununu bir adamin nikâhi altinda birlestirmeyi -aralarinda meydana gelecek yarisma sebebiyle hisimlik koparilacagi için-

kerîh görmüstür. (Buhârî söyle dedi:) Hâlbuki Yüce Allah'in: "Onlardan mâadasi ise -nâmûskâr ve zinaya sapmamis insanlar hâlinde mallarinizla aramaniz için- size haiâl edildi..." (en-Nisâ: 24) kavlinden dolayi bu birlestirmede haram kilma yoktur.
Ikrime de Ibn Abbâs'tan: Karisinin kizkardesi ile zina ettigi zaman, o arkege kendi karisi haram olmaz, dedigini söyleyip naklet-mistir. Yahya ibn Kays el-Kindî'den, es-Sa'bî ile Ebû Ca'fer'in, sabî ile oynayan kimse hakkinda: Eger o kisi zekerini çocuga girdirdi ise (yânî onunla livâta yapti ise) artik o çocugun anasiyla evlenemez, dedikleri rivayet olunuyor [59].
(Buhârî dedi ki:) Bu Yahya el-Kindî, adaletle taninmis degildir ve burada rivayet ettigi sey üzerinde mutâbaa olunmamistir.
Yine Ikrime, Ibn Abbâs'tan: Karisinin anasiyle zina ettigi zaman, karisi bu zinâkâr erkege haram olmaz, dedigini nakletmistir (Çünkü haram, halâli haram etmez).
Ebû Nasr el-Esedî'den, Ibn Abbâs'm bunu haram kilmis oldugu da zikrolunuyor. (Buhârî dedi ki:) Bu Ebû Nasr'in, Ibn Abbâs'tan bizzat isitmesi bilinmemistir.
Imrân ibn Husayn'dan, Câbir ibn Zeyd'den, el-Hasan el-Basrî'den ve Irak ehlinin bâzisindan, bunlarin her biri, kadinin anasiyle zina ettigi zaman o kadin kendisine haram olur dedikleri rivayet olunuyor. Ebû Hureyre ise: Kadini yere yapistirmadikça, yânî onunla cima yapmadikça kizi, o erkege haram olmaz, demistir. Saîd ibnu'l-Müseyyeb, Urvetu'bnu'z-Zubeyr ve ez-Zuhrî, anasiyle zina etse de zevcenin beraberinde ikaamet etmeye cevaz vermislerdir. ez-Zuhrî: Alî ibn Ebî Tâlib'in, karisinin anasiyle zina etmis olan bir adam hakkinda: Kansiyle ikaameti haram olmaz, dedigini nakletmistir (Bey-hakî'nin lafzi: Haram halâli haram etmez). (Buhârî söyle dedi): Bu hadîs mürseldir (yânî munkati'dir) [60].

26- Bâb:

"Kendileriyle zifafa girdiginiz karilarinizdan olup himayenizde bulunan üvey kizlariniz size haram edildi.
Eger onlarla zifafa girmemisseniz, size bir be's yok. Kendi sulbünüzden gelmis ogullarinizin karilari... " (en-Nisâ: 23).
Ibn Abbâs söyle demistir: "Duhûl", "Mesîs", "Limâs" hepsi de cima'dan ibarettir. "Kadinin çocugunun kizlari erkege haram kilinmakta, kadinin kizlari gibidir" diyen kimse, Peygamberin Ümmü Habîbe'ye karsi söyledigi su "Ve bir daha bana kizlarinizi ve kizkardeslerinizi teklif etmeyiniz" hadîsini hüccet edinmistir.
Yine böyle ogul çocuklarinin zevceleri de haram kilinmakta ogullarin halîleleri, yânî zevceleri gibidirler.
Kiz erkegin himayesinde olmasa da "Rabîbe = Üvey kiz" ismi verilir mi? [61] Peygamber (S) kendine âid bir
üvey kizi -Zeyneb bintu Ümmi Seleme'yK onu bakip besleyecek olan kimseye -Nevfel el-Escâî*ye- verdi. Ve
Peygamber (S) kizinin oglu el-Hasen ibn Alfyi ogul diye isimledi [62].

43-.....Bize Hisâm, babasi Urve'den; o da Zeyneb bintu Ebî Seleme'den tahdîs etti ki, Ebû Sufyân'm kizi Ümmü Habîbe söyle demistir: Ben:
— Yâ Rasûlallah! Ebû Sufyân'in kizi hemsiremle evlenmek hususuna ragbetin var mi? dedim.
Rasûlullah (S):
— "Ne yapayim?" dedi. Ben:
— Onunla nikahlanirsin! dedim.
Rasûlullah:
— "Sen bunu arzu eder misin?" dedi. Ben de:
— (Evet arzu ederim) Ben Sen'in yaninda ortaktan hâlî degilim. Ben Sen'in sevgin hakkinda kiz kardesimin bana ortak olmasini arzu ederim, dedim.
Rasûlullah:
— "Iyi bil ki, fözkardesin bana haiâl olmaz" buyurdu. Ben:
— Senin Ebû Seleme'nin kizini istemekte oldugun haberi bana ulasti, dedim.
— "Ümmü Seleme'nin kizini mi?" dedi. Ben:
— Evet, dedim. Rasûlullah:
— "Ümmü Seleme'nin kizi (Zeyneb) benim (terbiyem altinda) üvey kizim olmasa bile yine o bana halâl olmaz. Beni ve onun babasi Ebû Seleme'yi Suveybe kadin emzirmistir. Bana kizlarinizi ve kizkar-deslerinizi teklif etmeyin" buyurdu.
el-Leys ibn Sa'd söyle dedi: Bize Hisâm ibnu Urve: O, Durre bintu Ebî Seleme'dir, diye tahdîs etti [63]
.

27- Bâb:

“Ve iki kizkardesi birlikte almaniz da (haram edildi) ancak geçen geçmistir" (en-Nisâ: 23)

44-.....Bize el-Leys, Ukayl'dan; o da tbn Sihâb'dan tahdîs etti ki, ona Urvete'bnu'z-Zubeyr haber vermis; ona da Ebû Seleme'nin kizi Zeyneb haber vermis. Ümmü Habîbe söyle demistir: Ben:
— Yâ Rasûlallah! Ebû Sufyân'in kizi kizkardesimi nikâhla al! dedim.
Rasûlullah (S):
— "Sen bunu arzu eder misin?" buyurdu.
Ben de:
— Evet arzu ederim. Çünkü ortaktan hâlî degilim ve ben hayirda bana ortak olan kimsenin kizkardesim olmasini arzu ederim, dedim.
Bunun üzerine Peygamber (S):
— "Muhakkak bu bana halat olmaz" buyurdu.
Ben:
— Yâ Rasûlallah! Allah'a yemîn ederim ki bizler Sen'in Ebû Se-leme'nin kizi Durre'yi nikâh etmek istemekte oldugunu konusup duruyoruz, dedim.
Rasûlullah:
— "Ümmü Seleme'nin kizini mi?" diye sordu. Ben:

— Evet, dedim. Rasûlullah:
— "Vallahi Ümmü Seleme'nin kizi benim himayem altinda olmasa da yine o bana halâl olmazdi. Çünkü o benim süt kardesimin kizidir. Beni ve (onun babasi) Ebû Seleme'yi Suveybe kadin emzirmistir. Bir daha bana kizlarinizi ve kizkardeslerinizi arz etmeyiniz" buyurdu [64].

28- Bâb: "Kadin, Halasinin Üzerine Nikâh Edilmez"

45-.....Bize Âsim el-Ahvel, es-Sa'bî'den haber verdi ki, o da Câbir(R)'den: Rasûlullah (S) bir kadinin kendi halasi üzerine yâhud kendi teyzesi üzerine nikâh olunmasini nehyetti, dedigini isitmistir.
Dâvûd ibn Ebî Hind ile IbnuAvn, es-Sa'bî'den; o da Ebû Hu-reyre'den olmak üzere (bu hadîsin bir rivayetini) söylediler.

46-.....Bize Mâlik, Ebu'z-Zinâd'dan; o da el-A'rec'den; o da Ebû Hureyre(R)'den olmak üzere haber verdi ki, Rasûlullah (S): "Bir kadinla onun halasi, yine böyle bir kadinla onun teyzesi birlikte nikâh olunmaz" buyurmustur [65].

47-.....ez-Zuhrî söyle demistir: Bana Kabîsa ibnu Zueyb tahdîs etti ki, o Ebû Hureyre'den söyle derken isitmistir: Peygamber (S) kadinin kendi halasi üzerine nikâh olunmasini yine kadinin ve teyzesinin bir sahsa nikâh olunmasini nehyetti.
ez-Zuhrî: Biz haram kilmakta, kadinin babasinin teyzesini de bu menzilede görüyoruz. Çünkü Urve bana Âise'den tahdîs etti ki, o: "Nesebden haram olani, sütten haram kiliniz" demistir [66].

29- Sigar Babi

48-.....Bize Mâlik, Nâfi'den; o da Ibn Umer(R)'den haber verdi ki, Rasûlullah (S) sigar(sûretiyle nikâh)dan nehyetmistir. Sigâr, bir kimsenin kizim digerine, o da kizini kendisine vermek üzere aralarinda mehr de olmaksizin evîendirmesidir [67].

30- Bâb: Kadina Kendi Nefsini Bir Kimseye Hibe Etmesi (Halâl) Olur Mu?

49-.....Bize Hisâm tahdîs etti ki, babasi Urve söyle demistir:
Havle bintu Hakîm, nefislerim Peygamber'e hibe eden kadinlardan idi. Bunun üzerine Âise:
— Kadin kendim erkege hibe etmekten haya etmiyor mu? dedi.
"Onlardan kimi dilersen (nevbetinden) geri birakir, kimi de dilersen yanina alabilirsin. Geri biraktiklarindan kimi istersen (yanina almakta) de sana güçlük yoktur... "(ei-Ahzâb: 5i) âyeti inince de Âise:
— Yâ Rasülallah! Rabb'in Taâlâ (kadinlarin degil) ancak Sen'-in arzunun gerçeklesmesine çabuk davraniyor, dedim (demistir).

Bu hadîsi Ebû Saîd el-Müeddib, Muhammed ibn Bisr ve Abde ibn Süleyman; üçü de Hisâm'dan; o da babasi Urve'den; o da Âise'-den olmak üzere, bâzisi bâzisinin rivayeti üzerine artirarak rivayet etmislerdir [68].

31- Ihrâmlinin Nikâhlanmasi Babi

50-.....Câbir ibn Zeyd: Ibn Abbâs (R) bize, Peygamber (S) ihrâmli oldugu hâlde evlendi diye haber verdi, demistir [69].

32- Rasûlullah(S)'In Mut'a Suretiyle Olan Muvakkat Nikâhi En Sonu Nehyetmesi Babi [70]

51-.....Ibmi Uyeyne, ez-Zuhrî'den söyle derken isitmistir: Bana el-Hasen ibnu Muhammed ibn Alî ile kardesi
Abdullah ibn Muham-med, babalari Muhammed ibnu'l-Hanefiyye'den haber verdiler ki, Alî ibn Ebî Tâlib (R), Ibn Abbâs'a:
— Peygamber (S), Hayber gazvesi zamaninda mut'a nikâhini ve evcil eseklerin etinin yenilmesini yasak etti, demistir [71].

52-.....Ebû Cemre söyle demistir: Ben Ibn Abbâs'tan isittim.
Ona kadinla mut'a nikâhi yapmak soruldu da, o buna ruhsat verdi. Bunun üzerine îbn Abbâs'in bir kölesi, Ibn Abbâs'a:
— Bu müsâade, ancak kadin ihtiyâcinin siddeti ve kadinlarin azligi yâhud buna benzer bir ibare (yâni harb ve gazve) zamanlarina âid degil miydi? dedi.
Ibn Abbâs da:
— Evet öyledir, diye onu tasdîk etti.

53-.....Câbir ibn Abdillah ile Selemetu'bnu'1-Ekva' (R); ikisi söyle demislerdir: Bizler bir ordu içinde bulunduk. Rasûlullah'in elçisi bize geldi de:
— Size mut'a suretiyle (muvakkat bir zaman için) nikâha ve evlenmeye izin verildi. Muvakkat bir zaman için evlenebilirsiniz! dedi.
Ibnu Ebî Zi'b de söyle dedi: Bana Seleme ibnu'l-Ekva'in oglu Iyâs, babasindan; o da Rasûlullah(S)'tan olmak üzere söyle tahdîs etti: "Herhangibir erkekle bir kadin sözlesip, müddet ta'yîn etmeyerek evlenmekte mutabik kalsalar, bunlarin birlikte yasamalari'müddeti üç gecedir. Üç geceden sonra bu çiftler bu müddeti artirmak isterlerse artirirlar yâhud ayrilmak isterlerse birbirlerini terkedip ayrilirlar".
Râvî Seleme ibnu'1-Ekva' dedi ki: Bilmiyorum, bu müsâade bize; Peygamber'in sahâbîlerine mahsûs birsey mi yoksa bütün müslü-mân ümmeti mi sâmildir?
Ebû Abdillah el-Buhârî: Mut'anin hükmünü Alî, Peygam-ber(S)'den olmak üzere: "O, neshedilmistir" diye beyân eyledi, dedi [72].

33- Kadinin, Kendi Nefsini Salih Bir Erkege Arzetmesi Babi [73]

54-.....Ben Sabit el-Bunânî'den isittim, söyle dedi: Ben Enes ibn Mâlik'in yaninda idim. Mecliste Enes ibn Mâlik'in kizi da bulunuyordu. Enes su hadîsi naklederek söyle dedi: Bir gün Rasûlullah'-in huzuruna bir kadin geldi de nefsini Rasûlullah'a arzederek:
— Yâ Rasûlallah! Bana bir ihtiyâcin var mi (yânî beni nikâhla alir misin)? dedi.
Enes'in kizi bunu isitince:
— Baba, bu ne hayasi kit kadinmis! Vay bu ne fuhus ve fezâ-het, vay bu ne fuhus ve fezâhet! dedi.
Enes ibn Mâlik:
— (Kizim öyle söyleme.) Emîn ol ki, o kadin senden hayirlidir. Çünkü o, Rasûlullah'in peygamberlik ve rasûllük serefine ragbet edip (O'nun hanedani arasina girmek üzere) kendisini Rasûlullah'a arz ve teklif etmistir! dedi [74].

55-.....Bize Ebû Gassân (Muhammed ibn Mutarnf el-Medenî) tahdîs edip söyle dedi: Bana Ebû Hazim, Sehl ibn Sa'd'dan söyle tahdîs etti: Bir kadin kendi nefsini Peygamber'e arzetti. (Peygamber gözlerini indirip sükût etti.) Orada bulunan bir sahâbî:
— Yâ Rasûlallah! Bu kadim benimle evlendir! dedi. Rasûlullah (S):
— "(Mehr olarak) yaninda neyin var?" diye sordu.
O sahâbî:
— Yanimda hiçbirsey yoktur! dedi. Rasûlullah:
— "Haydi git, arastir ve demir bir yüzük olsun (bul getir)" buyurdu.
Sahâbî gitti. Sonra dönüp geldi ve:
— Hayir yâ Rasûlallah, dünyalik birsey; demir bir halka bile bulamadim. Ve lâkin su izârim var. Bunun yarisini verebilirim! dedi.
Râvî Sehl ibn Sa'd dedi ki: Bu fakîr sahâbînin ridâsi bile yoktu. Bunun üzerine Peygamber (S):
— "Bu izârinla ne is görebilirsin? Onu sen giyersen kadinin üstünde ondan birsey bulunmaz, açikta kalir. Kadin giyerse sen çiplak kalirsin!" buyurdu.
Bunun üzerine o zât bulundugu yere oturdu. Bu oturusu uza-yinca da (ümîdsiz bir hâlde) kalkip gitti. Peygamber bu zâtin (ümîd-siz) gittigini görünce, onu çagirdi -yâhud çagirildi- da ona:
— "Kur*ân*dan ezberinde ne var?" diye sordu. Sahâbî:
— Ezberimde su sûre var, su sûre var, su sûre var! diye birtakim sûreler saymaga basladi.
Bunun üzerine Peygamber:
— "Kur'ân'dan ezberindeki sûrelere mukaabil seni bu kadina mâlik kildik (yâni bu sûreleri kadina ögretmene mukaabil seni onunla evlendirdik)" buyurdu [75].

34- Insanin Kendi Kizini Yâhud Kizkardesini Hayir Ehline Arzetmesi (Ve Bunda Bir Eksiklik Olmayacagi) Babi

56-.....Ibn Sihâb söyle demistir: Bana Salim ibn Abdillah haber verdi ki, o, babasi Abdullah ibn

Umer'den söyle tahdîs ederken isitmistir: Kizkardesim Hafsa bintu Umer, kocasi Huneys ibn Huzâ-fe es-Sehmî'den -ki Rasûlullah'in sahâbîlerinden idi ve Medine'de vefat etmisti- dul kaldigi zamanki vaziyetini, babam Umer ibnu'l-Hattâb söyle bildirmisti: Hafsa dul kalinca ben Usniân ibn Affân'a gidip Haf-sa'yi almasini teklif ettim. Usmân:
— Bu isim hakkinda bir düsüneyim! dedi. Birkaç geceler bekledim. Sonra bana kavustu da:
— Düsündüm, bu günümde evlenmemek ciheti bana hayirli göründü! dedi.
Umer dedi ki: Ben sonra Ebû Bekr es-Siddîk'a kavustum. Ona da:
— Istersen seni Hafsa bintu Umer ile evlendireyim! dedim.
Ebû Bekr sükût etti, bana olumlu veya olumsuz bir cevâb vermedi. Ben Ebû Bekr'e bu sükûtundan dolayi Usmân'dan daha çok gücendim. (Usmân bari menfî olsun bir cevâb vermisti.) Birkaç geceler daha bekledikten sonra RasûluIIah Hafsa ile evlenmeye tâlib oldu. Ben de kizimi Rasûlullah'a nikâh ettim. Bunun üzerine Ebû Bekr bir gün bana kavustugunda:
— Saniyorum ki, sen Hafsa'yi bana teklîf ettigin zaman, benim sana bir cevâb vermedigimden dolayi bana darilmissindir! dedi.
Umer dedi ki: Ben de:
— Evet, dogrudur, dedim. Ebû Bekr söyle dedi:
— O teklifin sirasinda sana cevâb vermeme hiçbir mâni' yoktu. Su kadar ki, Hafsa'yi Rasûlullah'in zikretmis oldugunu (yânî onu alacagini) biliyordum. Ben de Rasûlullah'in sirrim açiklayacak degildim. RasûluIIah Hafsa'yi terkedip almayacak olsaydi, ben teklîfini kabul edip onu alirdim [76].

57-.....Ebû Seleme'nin kizi Zeyneb söyle haber vermistir: Ümmü Habîbe (Ramle bintu Ebî Sufyân), Rasûlullah'a hitaben:
— Bizler aramizda Sen'in Ümmü Seleme'nin kizi Durre'yi nikâh edip alacagini konusup duruyoruz, dedi.
Bunun üzerine Rasûlullah (S):
— "Ben onu Ümmü Seleme'nin üzerine mi alacakmtsim? Ben Ümmü Seleme'yi nikâh etmemis olsaydim bile Ebû Seleme'nin kizi bana halâl olmazdi. Çünkü onun babasi benim süt kardesimdir" buyurdu [77].

35- Aziz Ve Celîl Allah'in Su Kavli Babi:

"Kadinlari nikâhla isteyeceginizi çitlatmanizda yâhud böyle bir arzuyu gönüllerinizde saklamanizda üzerinize bir vebal yoktur, Allah bilmistir ki, siz onlari mutlakaa hatirlayacaksiniz* Ancak kendileriyle gizlice va'dlesmeyin. (Çitlatma suretinde) mesru' bir söz söylemeniz ise baska. (Farz olan iddet) sonunu buluncaya kadar da nikâh bagini baglamaya azmetmeyin ve bilin ki, Allah kalblerinizde olani muhakkak biliyor. Artik O'ndan sakinin ve yine bilin ki, sübhesiz Allah çok magfiret edicidir, çok halimdir*9 (el-Bakara: 235).

"Eknentum fîenfusikum", "Nefislerinizde gizlediginiz" demektir. Korudugun ve gizledigin her bir sey, gizlenmis birseydir. (Buhârî dedi ki:) Bana Talha îbnu Gannâm söyle dedi: Bize Zaide ibnu Ku-dâme, Mansûr ibnu'1-Mu'temir'den; o da Mucâhid ibn Cebr'den tahdîs etti ki, Ibn Abbâs "FImâ

arradtum bihi min hitbetVn-nisâ" kavlin-deki ta'rîzin tefsiri hakkinda söyle demistir: Erkek "Ben evlenmek istiyorum, bana sâliha bir kadinin müyesser olmasini çok arzu ettim" der. el-Kaasim ibn Muhammed de ta'rîzi söyle tefsir etmistir: Erkek, kadina: "Sübhesiz sen bana karsi bir kerîmesin (yâni çok ikrâmli bir kadinsin) ve ben sana çok ragbet etmekteyim" der. Erkegin "Sübhesiz Allah sana bir hayir sevkedecektir" ve bunun benzeri sözleri de ta'rîz nev'indendir.
Atâ ibn Ebî Rebâh söyle demistir: Erkek ta'rîz eder, açikça söylemez. "Benim bir hacetim var, müjdelen, Allah'a hamdle sen nâfi-ka (yâni geçerli) bir kadinsin" der. Kadin da (ta'rîz olarak sâdece): "Senin söylemekte oldugun sözü isittim" der de ona herhangi birsey va'eletmez.
Kadinin velîsi de kadinin bilgisi olmaksizin bir va'dde bulunmaz. Eger kadin iddeti içindeyken bir erkege va'dde bulunsa da sonra erkek o kadini nikâhla alsa, iddetinin bitmesi ardindan artik onlarin arasi ayrilmaz.
el-Hasan el-Basrî: "Kadinlarla gizlice va'dlesmeyin", "Zina etmeyin" ma'nâsinadir, demistir. Ibn Abbâs'tan zikrolunuyor ki "Kitâb müddetine ulasincaya kadar" sözü, "Iddet bitinceye kadar" ma'-nâsinadir [78].

36- Evlendirmeden Önce Kadina Bakma Babi [79]

58-.....Âise (R) söyle demistir: Rasûlullah (S) bana söyle dedi: "Ben seni uykumda gördüm. Melek senin suretini ipekten bir kumas parçasinda getirip: Iste bu (resmin sahibi) senin müstakbel zevcendir, dedi. Sonra ben senin yüzünden örtüyü açtigimda bir de baktim ki, o suret sensin. Cibril'in o sözü üzerine ben: Eger su ru'-yâm Allah tarafindan gösterilmis ise, Allah bunu infaz edip yerine getirir, dedim" [80].

59......Bize Ya'kûb ibn Abdirrahmân Ebû Hâzim'dan; o da Sehi ibn Sa'd(R)'dan söyle tahdîs etti:*Bir kadin Rasûlullah'a geldi de:
— Yâ Rasûlallah! Ben nefsimi Sana hibe etmek için geldim, dedi. Rasûlullah (S), kadina bakti, ona dogru bakisini yukari kaldirip
asagiya indirdi. Sonra basini egdi. Kadin, Rasûlullah'm kendisi hakkinda hiçbir hüküm vermedigini görünce oturdu. Bunun üzerine sa-hâbîlerinden biri ayaga kalkti da:
— Ey Allah'in Elçisi! Eger Sen'in bu kadina ihtiyâcin yoksa, onu
benimle evlendir! dedi; Rasûlullah:
— "Yaninda (mehr olarak) bir seyin var mi?" diye sordu.
O da:
— Hayir vallahi yâ Resûlallah, birseyim yoktur! dedi. Rasûlullah:
— "Kendi aile halkinin yanina git de bak arastir, birsey bulabilir misin?" buyurdu.
Sahâbî gitti. Sonra dönüp geldi de:
— Hayir yâ Rasûlallah! Vallahi hiçbirsey bulamadim, dedi. Rasûlullah:
— "Bak arastjr, velev ki demirden bir yüzük olsun (bul getir)" buyurdu.
Bunun üzerine o sahâbî tekrar gitti, sonra dönüp geldi de:
— Hayir vallahi yâ Rasûlallah, demirden bir halka da bulamadim. Velâkin su izârim var, bunun

yarisi kadinin olsun, dedi.
Sehl: Bu sahâbînin ridâsi yoktu, demistir. Rasûlullah:
— "Sen izârinla ne yapabilirsin, neye yarar? Onu sen giyersen kadinin üstünde ondan birsey bulunmaz, açik kalir; onu kadin giyerse senin üzerinde ondan birsey kalmaz, sen çiplak kalirsin" buyurdu.
Bunun üzerine o sahâbî bulundugu yere oturdu. Bu oturusu uza-ymca da sonunda (ümîdsiz bir hâlde) kalkti. Rasûlullah onun arkasina dönüp gittigini görünce emretti de o zât geri çagirildi. Gelince de Rasûlullah ona:
— "Kur'ân'dan ezberinde ne var?" diye sordu. O sahâbî de:
— Ezberimde su sûre var, su sûre var, su sûre var! diye birtakim sûreler saydi.
Rasûlullah:
— "Sen bu sûreleri ezberinden okuyabilir misin?" diye sordu. Sahâbî:
— Evet okurum, cevâbim verince, Rasûlullah:
— "Git, Kur'ân'dan ezberindeki bu sûrelere mukaabil (yânî bunlari o kadina ögretmene karsilik) seni bu kadina mâlik kildim" buyurdu [81].

37- "Velînin Izni Olmaksizin Yapilan Nikâh Mu'teber Degildir" Diyen Kimse Babi

Çünkü Yüce Allah'in "Kadinlari bosadiginizda, iddetlerini bitirdikleri zaman aralarinda mesru' bir surette anlastiklari takdirde, artik kendilerini kocalarina nikâh etmelerine engel olmayin" (ei-Bakara: 232) kavli
vardir.
(el-Buhârî dedi ki:) Bu engel olmadan nehyin içine dul da girmistir, bakire de böyledir. Yüce Allah (erkeklere
hitâb ederek): "... Müsrik erkeklere de onlar îmân edinceye kadar mü'min kadinlari nikahlamayin,.. n <ei- Bakara: 221) ve keza: "Içinizden bekârlari ve kölelerinizden, cariyelerinizden sâlih olanlari evlendirin.,. " <en-Nûr: 32) buyurmustur [82].

60-.....Ibn Sihâb söyle demistir: Bana Urvetu'bnu'z-Zubeyr haber verdi; ona da Peygamber'in zevcesi Âise (R) söyle haber vermistir: Câhiliyet zamaninda nikâh dört nevi' idi. Bunlardan biri, bu-gün insanlarin yapmakta olduklari nikâhtir. Söyle ki: Erkek, diger bir erkekten velâyetindeki kadini yâhud kizim ister, akabinde o kadinin mehrini ta'ym edip mikdârini belirler. Sonra da o kadini nikâh eder. Diger bir nikâh sekli sudur: Erkek, kendi karisi hayizindan temizlendigi zaman karisina: Kendini (seriflerden) fulân kimseye gönder de, ondan seninle cinsî münâsebet yapmasini iste! der. Ve kadinin o cinsî münâsebet yapmasini istedigi erkekten gebe kaldigi tebeyyün edinceye kadar kocasi asla kadinina dokunmayip, ondan ayri durur. Kadinin gebeligi belirince isterse kendi kocasi o gebe kadinla cima yapar. Kocasi bu baska erkekle cinsî münâsebet isini ancak çocugun necîb-ligine, asaletine ragbet ettigi için yapar. Iste bu nikâh, "Nikâhu'l-istibdâ'" (yânî baskasindan cinsî münâsebet isteme nikâhi) olur.
Diger bir nikâh nev'i de sudur: On kisiden az bir cemâat toplanirlar da bunlarin hepsi bir kadinin yanina girerler ve herbiri ayri ayri kadinla cima yapar. Netîcede kadin bundan gebe kalip da

dogurdugu ve çocugunu dogurmasinin ardindan birkaç geceler geçtigi zaman o erkeklere haber gönderir. Artik o erkeklerden hiçbiri gelmemezlik edemez. Nihayet hepsi kadinin yaninda toplanirlar. Kadin onlara hitaben:
— Isinizden meydana gelip de dogurmus bulundugum çocugu tanidiniz. Bu çocuk, senin oglundur yâ Fulân! der.
Ve kadin, onlardan arzu ettigi kimsenin ismini söyler. Böylece kadinin çocugu, o adamin nesebine katilir. îsmini söyledigi o erkek, bu çocuktan çekinmeye, yânî onu kabul etmemeye muktedir olamaz.
Dördüncü nevi' nikâh söyledir: Birçok insanlar toplanirlar da bir kadinin yanina girerler. O kadinin yanma gelen erkeklerden hiçbiri çekinemez. Bu kadinlar birtakim fahiselerdir ki, bunlar kendi kapilari üzerine bir alâmet olsun diye birer bayrak dikerlerdi. Artik kim isterse bu bayrakli kadinlarin yanina girer. Bunlardan biri gebe kalip da çocugunu dogurdugu zaman, o erkekler kadin için toplanirlar ve
kendileri için birkaç kaaif, yânî iz sürmekte maharetli kimseler çagirirlar. Sonra bu kaaifler o kadinin çocugunu, karar verdikleri kimsenin nesebine katarlar. Böylece çocuk onun soyuna katilir ve o sahsin oglu diye çagirilir. O zât bundan çekinemez.
Nihayet Muhammed (S) hakk ile peygamber gönderilince insanlarin bugünkü nikâhi müstesna olmak üzere, bu câhiliyet nikâhlarinin hepsini yikti [83]

61-.....Bize Vekî\ Hisâm ibn Urve'den; o da babasi Urve'den; o da Âise(R)'den tahdîs etti. "Senden kadinlar hakkinda fetva isterler. De ki: Onlara dâir fetvayi size Allah veriyor. Kendileri için yazilmis olani (farz edilmis olan mîrâsi). onlara vermediginiz ve nikâhlarini da begenip istemediginiz yetim kizlar ve küçük çocuklar hakkinda, bir de yetimlere karsi adaleti ayakta tutmaniz hususunda iste Kitâb'da okunup duran âyetler... "(en-Nisâ: 127) âyetinin tefsirinde, Âise söyle demistir:
— Bu o yetîm kiz hakkindadir ki, bir adamin yaninda bulunur. Hattâ o kiz, erkegin malinda onun bir ortagi da olabilir. Iste o erkek bu kiza daha lâyik oldugu hâlde, onu kendisi nikâhla almak istemez ve kizin malinda baska bir erkegin kendisine ortak olmasini çirkin gördügü için, o kizi baska bir erkege de nikahlamaz, malindan dolayi o kizi baskasiyle evlenmesinden men' eder durur [84]
.

62-.....Bize ez-Zuhrî tahdîs edip söyle dedi: Bana Salim haber verdi. Ona da babasi Abdullah ibn Umer söyle haber vermistir: Kizkardesîm Hafsa bintu Umer, kocasi Huneys ibn Huzâfe es-Sehmfden -ki Peygamber'in sahâbîlerinden ve Bedir ehlinden olup Medine'de vefat etmisti- dul kaldigi zamanki vaziyetini babam Umer söyle bildirmisti: Hafsa dul kalinca, Usmân ibn Affân'a kavustum da Hafsa'yi almasi için ona teklif ettim.
— Eger istersen Hafsa'yi sana nikâh edeyim, dedim. Usmân:
— Bu isimde bir düsünecegim, dedi.
Birkaç geceler bekledim. Sonra bana kavustugunda:
— Bu günümde evlenmemem ciheti bana daha hayirli göründü, dedi.
Umer dedi ki: Müteakiben Ebû Bekr'e kavustum ve ona da:

— Istersen Hafsa'yi sana nikâh edeyim, dedim...[85]

63-.....el-Hasen el-Basrî "Z-â ta'dulûhunne" âyetinin tefsîri hakkinda söyle demistir: Bana Ma'kil ibn Yesâr (R) tahdîs edip söyle dedi: -Bu âyet zâten onun hakkinda inmisti- Ben (ismi Cumeyl bintu Yesâr olan) bir kizkardesimi bir adamla evlendirdim. Bu adam kiz-kardesimi bosadi. Iddeti tamam olunca da gelip beni istiyordu. Ben de ona:
— Seni vaktiyle kizkardesimle evlendirmis, onu sana bir aile dösegi yapmis ve sana her veçhile ikram etmistim. Fakat sen bunlara karsi kardesimi bosadin. Sonra da gelip onu tekrar istiyorsun. Hayir vallahi, kardesim sana ebediyyen dönüp varmaz! dedim.
Fakat bu adam kusursuz (iyi) bir kimse idi. (Kizkardesim olan) kadin da ona dönmek istiyordu. Iste bunun üzerine Allah su "Kadinlari bosadiniz da iddetlerini bitirdiler mi, aralarinda mesru' bir surette anlastiklari takdirde, artik kadinlarin kendilerini kocalarina nikâh etmelerine engel olmayin... "(ei-Bakara: 232) âyetini indirdi. Bunun üzerine ben:
— Yâ Rasûlallah! Simdi ne yapayim? dedim.

Râvî: (Rasûlullah'in emri üzerine) kizkardesini yeni bir akd ile eski kocasiyle evlendirdi, dedi [86].

38- Bâb: Velî Bizzat Kendisi Kadini Isteyen Oldugu Zaman (Caiz Olur Mu, Olmaz Mi?) [87]

Mugîre ibn Su'be (amcasinin kizi olan) bir kadini istedi. Mugîre o kadina (nikâh velayetinde) insanlarin en yakini bulundugu hâlde, o kadinin veliligini baska bir adama emr ve tahsîs etti de, o adam Mugîre'yi o kadinla evlendirdi.
Abdurrahmân ibn Avf da Kaariz kizi Ümmü Hakîm'e: — Sen evlendirme isini bana verir misin? dedi.
Kadin da:
— Evet veririm, deyince, Abdurrahmân: —Ben seni (talihlerin arasindan fulânla) evlendirdim, dedi.
Ibn Cureyc söyle ded: Ben, Atâ ibn Ebî Rebâh'a: — Bir kadin var, onun bir amca oglu kendisini istedi,
dedim. Atâ bana:
— Ben seni nikâh ettim sözüne sâhid tutsun yâhud kadinin asiretinden bîr adama, kadini onunla evlendirmesini emretsin! Dedi [88]. Sehl ibn Sa'd (R) söyle dedi: Bir kadin,
Peygamber(S)*e:
— Ben nefsimi Sana hibe ediyorum! dedi. Bunun üzerine baska bir adam:
— Yâ Rasûlallah! Sayet Sen'in bu kadina ihtiyâcin yoksa, onu benimle evlendir, dedi [89].

64-.....Bize Hisâm, babasi Urve'den; o da Âise'den tahdîs etti. Âise: "Senden kadinlar hakkinda fetva isterler. De ki: Onlara dâir fetvayi size Allah veriyor: Kendileri için yazilmis olani (farz edilmis olan mîrâsi) onlara vermediginiz ve nikâhlarim da begenip istemediginiz yetim kizlar ve küçük çocuklar hakkinda, bir de yetimlere karsi adaleti ayakta tutmaniz hususunda iste Kitâb 'da okunup duran âyet* /er..."(en-Nisâ: 127) kavlinin tefsîri yolunda söyle demistir:

— Bu o yetime kizdir ki, erkegin malinda erkege ortak oldugu hâlde, erkegin himayesinde bulunur, erkek onunla evlenmeyi istemez, malinda kendisi üzerine girecegi için o kizcagizi baska bir adamla evlendirmez ve kizi evlenmekten habseder durur. Iste Allah o velîlerin, böyle kadinlari evlenmelerinden men' etmelerini nehyetti [90].

65-.....Bize Sehl ibn Sa'd tahdîs edip söyle dedi: Bizler Peygamber'in yaninda oturuyorduk. Derken bir kadin geldi de kendi nefsini Peygamber'e arzediyordu. Peygamber kadina dogru bakisini alçaltip yükseltti, fakat kadina bir cevâb vermedi. Bunun üzerine sa-hâbîlerinden bir adam:
— Yâ Rasûlallah! Bu kadini benimle evlendir! dedi.
Rasûlullah (S):
— "Yaninda mehr olacak herhangi birsey var mi?" dedi. Sahâbî:
— Yanimda hiçbirseyim yoktur, dedi. Rasûlullah:
— "Demirden bir yüzük de mi yok?" dedi. Sahâbî:
— Demirden bir yüzük de yoktur, lâkin ben su üstümdeki bur-demi ikiye bölerim de yarisini kadina verebilirim, diger yariyi da kendim alirim, dedi.
Rasûlullah:
— "Bu olmaz. Senin ezberinde Kur'ân 'dan birsey var mi?" dedi. Sahâbî:
— Evet vardir, deyince Rasûlullah ona:
— "Git, ben seni, sendeki Kur'ân mukaabilinde o kadinla evlendirdim" buyurdu [91].

39- Yüce Allah'in: 'Kadinlariniz içinden artik âdetten kesilmis olanlarla henüz âdetini görmemis bulunanlarda eger sübhe ederseniz, onlarin iddeti üç aydir..." (et-Talâk: 4) Kavlinden Dolayi Insanin Kendi Küçük Çocuklarini Nikâh Etmesi(Nin Cevazi) Babi

Çünkü Allah bu âyette, bulûgdan evvelkilerin iddetlerini de üç ay yapmistir [92].

66-.....Bize Sufyân ibn Uyeyne, Hisâm'dan; o da babasi Urve'den; o da Âise(R)'den tahdîs etti ki, Peygamber (S) Âise ile Âise alti yasinda iken evlenmis, Âise dokuz yasinda iken de zifafa girdirilmis, Peygamber'in yaninda da dokuz sene kalmistir [93].

40- Babanin Kendi Kizini, En Büyük Imâmla Evlendirmesi Babi

Umer (R): Peygamber (S) benden kizim Hafsa'yi istedi, ben de Hafsa'yi O'nunla evlendirdim, demistir [94]

67-.....Bize Vuheyb, HisâmibnUrve'den; o dababasi Urve'den; o da Âise(R)'den tahdîs etti ki, Peygamber (S) Âise ile, Âise alti yasinda iken evlenmis, dokuz yasinda iken de zifafa girmistir.
Hisâm: Âise'nin, Peygamber'in yaninda dokuz sene kaldigi bana haber verildi, demistir [95].

41- Bâb: Sultân Bir Velîdir

Çünkü Peygamber (S): "Biz seni ezberindeki Kur'ân mukaabilinde o kadinla evlendirdik" buyurmustur [96].

68-.....Sehl ibn Sa'd (R) söyle demistir: Rasûlullah'a bir kadin geldi de:
— Ben nefsimi Sana hibe ettim, dedi ve uzun müddet ayakta dikildi.
Bunun üzerine bir adam:
— Eger o kadina Sen'in bir ihtiyâcin yoksa, beni onunla evlendir, dedi.
Rasûlullah (S):
— "Yaninda kadina mehr verecegin birsey var mi?" diye sordu. O zât:
— Yanimda su izârimdan baska birseyim yoktur, dedi. Rasûlullah:
— "Egersen izârini o kadina verirsen, sen izârsiz olarak oturur kalirsin; onun için sen baska birsey arastir" buyurdu.
O zât:
— Ben hiçbirsey bulamiyorum, dedi. Rasûlullah:
— "Arastir, velev demirden bir yüzük olsun (bul getir)" dedi. Fakat o zât bunu da bulamadi. Bunun üzerine Rasûlullah ona:
— "Ezberinde Kur'ân'dan birsey var mi?" diye sordu. O zât, isimlerini söyledigi birkaç sûre için:
— Evet su sûre, su sûre vardir, dedi. Rasûlullah:
— "Kur'ân'dan ezberinde bulunan sûrelere mukaabüseni o kadinla evlendirdik" buyurdu.

42- Bâb: Baba Ve Ondan Baska Olan Velî, Bakire Olsun, Dul Olsun; Kadinin Rizâsi Olmadikça Nikâh Yapamaz

69-.....Ebû Hureyre (R) söyle tahdîs etmistir: Peygamber (S):
— "Dul kadin kendisinin açikça emri alinmadikça nikâh olunmaz. Er görmedik kiz da kendisinden izin alinmadikça nikâh olunmaz" buyurdu.
Mecliste hazir bulunanlar:
— Yâ Rasûlallah! Bakire bir kizin izni nasil olur? diye sordular. Rasûlullah:
— "Onun izni sükût etmesidir" buyurdu.

70-.....Bize el-Leys, Abdullah ibnu Ebî Muleyke'den; o da Âise'nin âzâdlisi olan Ebû Amr Zekvân'dan olmak üzere tahdîs etti ki, Âise (R):
— Yâ Rasûlallah! Er görmedik kiz utanir (iznini bildirmez), demistir de, Rasûlullah (S):
— "Onun rizâsi, susmasidir" buyurmustur [97].

43- Bâb: Adam Kizini, Kiz Istemedigi Hâlde Evlendirdigi Zaman, Bu Adamin Nikâhi Reddedilir

71- Bize Ismâîl ibn Ebî Uveys tahdîs edip söyle dedi: Bana (büyük Imâm) Mâlik ibn Enes, Abdurrahmân ibnu'l-Kaasim'dan; o da babasi el-Kaasim'dan; o da Yezîd ibnu Câriye'rün iki oglu Abdurrahmân ile Mucemmi'den; onlar da Hansa bintu Hizam el-Ensâriyye'-den söyle tahdîs etti: Hansâ'yi babasi, iznini almadan evlendirmisti. Hâlbuki Hansa dul idi ve bu evliligi istemedi. Rasûlullah'a gidip sikâyet etti. Rasûlullah (S) da onun nikâhini redd ve ibtâl eyledi.

72- Bize Ishâk ibn Râhûye tahdîs etti. Bize Yezîd ibn Hârûn haber verdi. Bize Yahya ibn Saîd haber verdi ki, ona da el-Kaasim ibn Muhammed (ibn Ebî Bekr es-Siddîk) tahdîs etmis; ona da Abdurrahmân ibn Yezîd ile kardesi Mucemmi' ibn Yezîd ikisi de söyle tahdîs etmislerdir: Hizam ismiyle çagirilan bir adam, kendi kizini nikâh etmisti... Bunun devami da geçen hadîs tarzindadir [98]
.

44- Yetîm Kizlarin Evlendirilmeleri Babi

Çünkü Yüce Allah'in su kavli vardir:
"Eger yetim kizlar hakkinda adaleti yerine getiremiyeceginizden korkardaniz, sizin için halâi olan diger kadinlardan ikiser, üçer, dörder olmak üzere nikâh edin..." (en-Nisâ: 3).
Kadin isteyen kimse velîye: Beni Fulâne kadinla evlendir, dedigi; velî de bir müddet eglendikten sonra evlendirir yâhud velî, kadin isteyene: Mehr verecek bir seyin var mi? dedigi; onun da: Yanimda su ve su var, dedigi; yâhud ikisi de bir süre bekledikten sonra velî: Ben seni o kadinla evlendirdim, dedigi zaman; bu üç suretteki evlendirme caizdir.
Bu konuda Sehl ibn Sa'd'in Peygamberden rivayet ettigi çok geçen hadîsi vardir.

73-.....Bize Suayb ibn Ebî Hamza, ez-Zuhrî'den haber verdi.
Ve el-Leys söyle dedi: Bana Ukayl, tbn Sihâb'dan haber tahdîs etti. Bana Urve ibnu'z-Zubeyr haber verdi ki, o Âise'ye su âyetin tefsirini sorup söyle demistir:
— Ey anacigim! "Eger yetim kizlar hakkinda adaleti yerine ge-tiremiyeceginizden korkarsaniz... yâhud mâlik oldugunuz câriye (ile yetinin)..." (en-Nisâ: 3).
Âise söyle demistir:
— Ey kizkardesimin oglu! Bu yetîme kiz, velîsinin himaye ve terbiyesi altinda bulunur, derken o velî, yetîm kizin güzelligine ve malina ragbet eder, fakat kiza verecegi mehrden eksiltme yapmak ister. Iste bu âyette o çesit velîler, velayetleri altindaki yetîm kizlari -mehirlerini kemâle ulastirmakta adalet yapmadikça- nikâh etmekten nehyohmdular ve bunlardan baska kendilerine halâl olan kadinlardan nikâh etmeleri ile emrohmdular.
Âise (rivayetine devamla) dedi ki:
— Bu âyet indikten sonra insanlar Rasûlullah(S)'tan fetva istediler. Bunun üzerine Allah su âyeti indirdi: "Senden kadinlar hakkinda fetva isterler. De ki: Onlara dâir fetvayi size Allah veriyor: Kendileri için yazilmis olani (mîrâsi) onlara vermediginiz ve nikâhlâ-larini da begenip istemediginiz yetîm Kizlar ve (henüz ergin olma-
yan) küçük çocuklar hakkinda, bir de yetimlere karsi adaleti ayakta tutmaniz hususunda iste

Kitâb'da okunup duran âyetler..." (en-Nisâ: 127).
Aziz ve Celîl Allah onlara bu âyette sunu indirdi ve durumlarini tesbît etti: Yetîm kiz, mal sahibi ve güzellik sahibi oldugu zaman, velîler onun nikâhina, nesebine ve (emsâlininkinden az olan) mehrine ragbet ederler. Kiz, mal ve güzellik azliginda bulunup da kendisi ragbet edilmemis bir kimse oldugu zaman ise, velîler onu terkedip baska kadinlari almaktadirlar.
Âise dedi ki:
— O yetîm kizlara ragbet etmez olduklari zaman, onlari terkedip de almadiklari gibi, yetîm kizlara ragbet ettikleri zaman onlari nikâh etme haklan yoktur. Ancak bu kizlara adalet etmeleri ve onlara haklari olan en yüksek mehri vermeleri hâlinde nikâh edebilirler [99].

45- Bâb: Kadini Isteyen Kisi Velîye Hitaben "Beni Fulâne Kadinla Evlendir" Dedigi, Velînin De "Ben Seni Suna Ve Suna Mukaabil O Kadinla Evlendirdim'1 Dediginde; Velî, Kocaya: "Razi Oldun Mu?" Yâhud "Kabul Ettin Mi?" Diye Sormasa Da Bu Nikâh Caiz Olmustur

74-.....Bize Hammâd ibn Zeyd, Ebû Hâzim'dan; o da Sehlibn Sa'd(R)'dan olmak üzere söyle tahdîs etti: Bir kadin Peygamber (S)'e geldi de nefsini O'na arzetti. Peygamber bu teklîf üzerine:
— "Bugün benim için kadinlara hiçbir hacet yoktur"buyurdu. Bunun üzerine bir adam:
— Yâ Rasûlallah! Beni bu kadinla evlendir! dedi. Rasûlullah ona:
— "Yaninda ne var!" diye sordu. O:
— Yanimda hiçbirsey yok! dedi.
Rasûlullah:
— "Sen o kadina (mehr olarak) birsey ver, velev demirden bir
yüzük olsun" buyurdu. O sahâbî:
— Bende verecek hiçbirsey yoktur, dedi. Bu sefer Rasûlullah:
— "Yaninda Kur'ân'dan ne var?" diye sordu. O zât:
— Su ve su (sûreler) var! dedi. Rasûlullah:
— "Senin ezberinde bulunan Kur'ân'la (yânî Kur'ân'i kadina ögretmen mukaabilinde) ben seni o kadinla evlendirdim" buyurdu [100].

46- Bâb: Bir Erkek, Mü'min Kardesinin Nikâh Etmek Üzere Tâlib Oldugu Kadina -0 Bundan Vazgeçmedikçe- Tâlib Olmaz

75-.....Bize îbn Cureyc tahdîs edip söyle dedi: Ben Nâfi'den isittim, söyle tahdîs ediyordu: Ibn Umer (R) söyle diyordu:
— Peygamber (S), sizin bâziniz bir meta' satin almak üzere iken öbür bâzisinin o metâ'i satin almaya kalkismasini nehyetti. Ve yine bir erkek, mü'min kardesinin nikâh etmeye tâlib oldugu bir kadini istemeye kalkmaz. Meger ki, ikinci istemezden evvel, birinci tâlib vazgeçmis olmali yâhud da birinci tâlib, ikincisinin istemesine izin vermelidir.

76-.....Ebû Hureyre (R) Peygamber'den naklederek söyledi ki, Peygamber (S) söyle buyurmustur: "Zanndan sakinin. Çünkü zann, sözün en yalanidir, insanlarin gizli ve eksik seylerim arastirmayin,

toplulugun konusmasini isitmeye çalismayin, birbirinizle öfke yarisina girismeyin, birbirinizle Allah kullari kardesler olunuz. Bir erkek, mü'min kardesinin istemekte oldugu kadini - o mü'min istemeyi terkedinceye kadar- nikâh etmek için istemeye kalkmaz" [101].

47- Kadini Istemeyi Terketmenin Tefsiri Babi

77-.....ez-Zuhrî söyle demistir: Bana Salim ibnu Abdillah haber verdi ki, kendisi Abdullah ibn Umer(R)'den isitmistir. O söyle tahdîs ediyormus: Kizkardesim Hafsa dul kaldigi zaman, babam Umer ibnu'l-Hattâb onun durumu hakkinda söyle dedi: Ben Ebû Bekr'e kavustum da ona:
— Eger istersen Umer'in kizi Hafsa'yi sana nikâh ederim, dedim. Birkaç geceler bekledim. Sonra Hafsa'yi Rasûlullah (S) istedi.
Akabinde Ebû Bekr bana kavustu da söyle dedi:
— Muhakkak ki bana arzettigin hususta sana cevâb vermeme mâni' olan sey, ancak Rasûlullah'in Hafsa'yi zikretmis oldugunu bilmis olmamdir. Ben Rasûlullah'in sirrini açiklayacak degildim. Sayet Rasûlullah Hafsa hakkindaki düsüncesini birakaydi, ben elbette onu kabul ederdim.
Bu hadîsi ez-Zuhrî'den rivayet etmekte Yûnus ibn Yezîd, Mûsâ ibn Ukbe ve Ibnu Ebî Atîk de Suayb ibn Ebî Hamza'ya mutâbaat ettiler [102].

48- Nikâh Akdi Sirasinda Hutbe(Nin Müstehâbligi) Babi

78-.....Zeyd ibn Eslem söyle demistir: Ben Ibnu Umer(R)'den isittim, söyle diyordu: Medine'nin dogu tarafindan iki adam geldi de birer hutbe yaptilar. Bunun üzerine Peygamber (S): "Sübhesiz be-yândan bir kismi sihrdir (yâni insani büyüleyicidir)" buyurdu [103].

49- Nikâhta Ve Dügün Asinda Deff Çalmak Babi

79-.... Hâlid ibn Zekvân söyle demistir: er-Rubeyy' bintu Mu içimizde bir Peygamber varchr ki, O, yann ne olacagm, bilir! dedi.
Bunun üzerine Peygamber, kiza. söyle!"
"Bunu birak da evvelce söylemekte oldugun sözleri soyie. buyurdu [104].

50- Yüce Allah'in: "Kadinlarin mehirleriniyürekten isteyerek ve Allah'tan bir atiyye olarak verin...” (en-Nisâ: 4) Kavli; Mehrin Çogu Ve Caiz Olacak En Az Mikdâri Babi

Ve yine Yüce Allah'in: "Eger bir zevceyi birakip da yerine baska bir zevce almak isterseniz, öbürüne yüklerle (mehr) vermis olsaniz bile, içinden birsey almayin,.. " (en-Nisâ: 20) kavli ve yine zikri ulu olan Allah'in: "Kendileriyle temas etmediginiz yâhud kendilerine bir mehr ta yyîn eylemediginiz kadinlari bosamissaniz, bunda üzerinize vebal yoktur, -onlari zengin olan kudretince,

darda bulunan da hâlincema *rûf bir fâide ile fâidelendiriniz. Bu, iyilik etmek siarinda bulunanlarin üzerine bir borçtur" (el-Bakara: 236) kavli.
Ve Sehl ibn Sa'd da: Peygamber (S): "Velev demirden bir yüzük olsun (bulup kadina ver)" buyurdu, dedi.

80-.....Bize Su'be, Abdulazîz ibn Suheyb'den; o daEnes(R)'ten söyle tahdîs etti: Abdurrahmân ibn Avf, bir çekirdek (yâni bes dii> hem) üzerine bir kadinla evlendi. Akabinde Peygamber (S) onda güveylik ferahi ve nes'esi gördü de, kendisine sordu. Abdurrahmân da:
— Ben bir kadinla bir çekirdek agirligi mehr üzerine evlendim, dedi.
Katâde'den; o da Enes'ten gelen rivayette: Abdurrahmân ibn Avf, bir çekirdek agirligindaki altin mehre karsilik bir kadinla evlendi, tarzindadir [105].

51- Kur'ân Ögretmeye Karsilik Ve Mehr Zikretmeksizin Evlendirme Bâri

81-..... Ben EbÛ Hâzim'dan isittim, söyle diyordu: Ben Sehl ibn Sa'd es-Sâidî<RVden isittim, söyle diyordu: Ben Rasulullan in yaninda bir topluluk içinde idim. O sirada bir kadin geldi de:
— Yâ RasûIallah! Bu kadin nefsini Sana hibe etmistir, sen bu kadin hakkinda re'yini ortaya koy! dedi.
Rasûlullah (S) kadina hiçbir cevâb vermedi. Sonra kadin ayaga kalkti da yine:
— Yâ Rasûlallah! Sübhesiz bu kadin kendi nefsini Sana hibe etmistir. Simdi Sen bu kadin hakkinda re'yini bakip bildir! dedi.
Rasûlullah ona bu sefer de bir cevâb vermedi. Sonra kadin üçüncü kerre ayaga kalkti da yine:
— Yâ Rasûlallah, sübhesiz bu kadin kendi nefsini Sana hibe etmistir. Sen onun hakkinda re'yini kullan! dedi.
Bunun üzerine bir adam ayaga kalkti da:
— Yâ Rasûlallah! O kadini benimle nikâh et! dedi. Rasûlullah:
— "Yaninda (mehr verecek) birsey var mi?" diye sordu. O zât:
— Hayir yok, dedi. Rasûluîlah:
— "Git de arastir, demirden bir yüzük olsun bul" buyurdu. Bunun üzerine o zât gitti, arastirdi, sonra geldi ve:
— Ben hiçbirsey bulamadim, demirden bir yüzük dahî bulamadim, dedi.
Rasûlullah:
— "Sende Kur'ân'dan birsey var mi?" diye sordu. O zât:
— Bende (yânî ezberimde) su sûre ve su sûre var, dedi. Rasûlullah:
— "Git, ben sendeki Kur'ân'a karsilik (yânî Kur'ân'i kadina ögretmene karsilik) onu sana nikâh ettim" buyurdu [106].

52- Esyalarla Ve Demirden Yüzükle Mehr Yapilmasi Babi

82-.....Bize Vekî', Sufyân es-Sevrî'den; odaEbûHâzim'dan; o da Sehl ibn Sa'd(R)Man tahdîs etti ki, [107]

Peygamber (S) bir adama hitaben: "Velev demirden bir yüzükle olsun evlen" buyurmustur ,

53- Nikâhta Halâl Olan Sartlar Babi

Umer ibn Hattâb da: Hukukun durak yerleri, sartlarin yanindadir, demistir. el-Misver ibn Mahrame de söyle demistir:
Ben, Peygamber(S)'den isittim, kendisi bir damadini zikretti de onu dâmâdhgi hususunda övdü ve övgüsünü güzel yapti:
"O bana söz söylediginde dogru söyledi, va'd ettiginde bana va'dini yerine getirdi" buyurdu [108].

83-.....Bize el-Leys, Yezîd ibn Ebî Habîb'den; o da Ebû'l- Hayr'dan; o da Ukbe ibn Âmir'den tahdîs etti ki, Peygamber (S): "Yerine getirdiginiz sartlarin yerine getirmeniz en hakli olani, kendisiyle fercleri halâl kilmak istediginiz mehr sartidir" buyurmustur [109].

54- Nikâh Sirasinda Sart Kilinmasi Halâl Olmayan Sartlar Babi

Abdullah ibn Mes'ûd da: Bir kadin, kizkardesinin talâkini kendi nikâhi için sart kilamaz, demistir.

84- Bize Ubeydullah ibn Mûsâ.Zekeriyyâ ibn Ebî Zâide'den; o da Saîd ibn Ibrahim'den; o da Ebû Seleme'den; o da Ebû Hureyre(R)'-den tahdîs etti ki, Peygamber (S): "Hiçbir kadina, kizkardesinin çanagindaki ni'metin kendi kabina bosalmasi için onun talâkini istemek (ve onun yerine nikâh olmak) halâl olmaz. Kizkardesinin talâkini isteyecek kadin iyi bilmelidir M, ezelde ona ne takdir olundu ise, kendisine âid olan ni'met ancak odur" buyurmustur [110].

55- Evlenen Kimsenin Zagferân Boyasi Sürünmesi(Nin Cevazi) Babi

Bu sari boya hadîsim Abdurrahmân ibn Avf, Peygamber(S)'den rivayet etti.

85-.....Bize Mâlik, Humeyd et-Tavîl'den; o da Enes ibn Mâlik(R)'ten söyle haber verdi: Abdurrahmân ibn Avf, Rasûlullah'i ziyarete geldi. Kendisinde (evlenenlere mahsûs olan) san boya izi vardi. Rasûlullah (S) ona sordu, o da kendisinin Ensâr'dan bir kadinla evlenmis oldugunu haber verdi. Rasûlullah:
— "O kadina ne kadar mehr verdin?" diye sordu. Abdurrahmân:
— Altindan bir çekirdek agirligi (yâni bes dirhem) verdim, dedi. Rasûlullah (S) ona:
— "Bir koyunla olsun dügün asi yap" buyurdu [111].

56- Bâb:

(Bu, kendinden önceki bâbdan bir fasil gibidir.)

86- Bize Müsedded tahdîs etti. Bize Yahya ibn Saîd el-Kattân, Humeyd'den tahdîs etti ki, Enes (R) söyle demistir: Peygamber (S) Zeyneb bintu Cahs ile evlendi de müslümânlar üzerine hayri bol yap-ti. Peygamber evlendigi zamanlarda yapmakta oldugu gibi (insanlar yemekten sonra otururlarken) disari çikti, mü'minlerin annelerinin hücrelerine varip onlara duâ ediyor, onlar da kendisine duâ ediyorlardi. Sonra hücrelerden ayrildi ve (yemekte hazir bulunanlardan) iki kisiyi gecikmisler gördü de yine hücresinden geri döndü. (O iki kisi Peygamber'i görünce çabuk disari çikip gittiler.)
Enes: Ben o iki kisinin çikislarini Peygamber'e haber mi verdim yâhud keridisine haber mi verildi, bilmiyorum, dedi [112].

57- Bâb: Evlenen Kimseye Nasil Duâ Edilir?

87-.....Bize Hammâd ibnu Zeyd, Sabit el-Bunânî'den; o da Enes(R)'ten tahdîs etti ki, Peygamber (S), Abdurrahmân ibn Avf in üzerinde san boya izi görünce:
— "Bu nedir?" diye sordu. O da:
— Ben altindan bir çekirdek agirligi mehr üzerine bir kadinla evlendim, dedi.
Peygamber:
— "Bâreke'llâhu leke (= Allah sana mübarek eylesin)/ Bir koyunla da olsa dügün ziyafeti ver!" buyurmustur [113].

58- Gelin Ve Güveye Hidâyet Edip Yol Gösteren Kadinlara Ve Gelin Ile Güveye Duâ Babi

88-.....Bize Alî ibn Mushir, Hisâm'dan; o da babasi Urve'den tahdîs etti ki, Âise (R) söyle demistir: Peygamber (S) beni akd ve nikâh eylemisti. Annem Ümmü Rûmân beni getirdi de Peygam-ber'in evine girdirdi. Evin içinde Ensâr'dan birtakim kadinlar hazir bulunuyorlardi. Bunlar (anama, berâberindekine ve geline):
— Hayir ve bereket üzere geldiniz; hayirli kismet üzerine geldin! Dediler [114].

59- Gazveye Çikmadan Önce Zifafa Girmek Isteyen Kimse Babi

89-.....Bize Abdullah ibnu'l-Mubârek, Ma'mer ibn RâsicTden; o da Hemmâm'dan; o da Ebû Hureyre(R)'den tahdîs etti ki, Peygamber (S) söyle buyurmustur: "Peygamberlerden biri gazveye gitmek istediginde kavmine hitaben: Bir kadinin nikâhina mâlik olup da henüz onunla zifaf yapmamis ve onunla zifaf yapmayi istemekte bulunan hiçbir erkek, bu seferimde beni ta'kîb etmesin! diye emir verdi" [115].

60- Dokuz Yasinda Bulunan Bir Kadinla Zifafa Giren Kimse Babi

90-.....Bize Sufyân es-Sevrî, HisâmibnUrve'den; o da babasi Urve'den tahdîs etti ki, Peygamber

(S)Âise ile, Âise alti yasinda iken akd yapmis, dokuz yasinda iken de zifaf yapmistir. Âise, Peygamber'in yaninda dokuz sene kalmistir [116].

61- Sefer Esnasinda Kadinla Zifafa Girmek Babi

91-.....Enes (R) söyle demistir: Peygamber (S) Hayber(den dönüste onun)la Medîne arasinda üç gün ikaamet etti. Bu müddet içinde Peygamber'in Safiyye bintu Huyey ile evlenmesi vâki' oldu. Ben de müslümânlan Peygamber'in dügün asina da'vet ettim. Bu ziyafette ekmek ve et yoktu. Peygamber yemek sofralarinin yayilmasini emretti. Akabinde bunlarin içine de hurma, yag ve akt denilen kuru yogurt konulmustu. Iste bu, Peygamber'in dügün ziyafeti olmustu. Bu sirada müslümânlar kendi aralarinda:
— Safiyye, mü'minlerin analarindan birisi (hürr bir kadin) midir, yoksa Peygamber'in sag elinin mâlik oldugu cariyelerden biri midir? dediler.
Bâzilari da:
— Eger Peygamber, Safiyye'yi örterse o, mü'minlerin analann-dandir. Eger örtmezse Safiyye, Peygamber'in sag elinin mâlik oldugu bir câriyedir! dediler.
Peygamber hareket etmeye karar verince bineginin arkasina Safiyye için bir yer hazirlatti. Insanlarla Safiyye arasina da bir perde uzatti. (Böylece Safiyye, mü'minlerin analarindan biri oldu.)[117]

62- Kisinin Gündüzleyin (Itan Veya Zînet Için) Dügün Alayi Ve Ates Yakma Olmaksizin Nikâhlisiyle Gerdege Girmesi Babi

92-.....Âise (R) söyle demistir: Peygamber (S) benimle evlendi. Akabinde annem Ümmü Rûmân beni getirdi de Peygamber'in evine girdirdi. O zaman beni kusluk vaktinde birdenbire Rasûlullah'tan (O'nu ansizin görüvermemden) baska birsey korkutup heyecanlandirmadi [118].

63- Kadinlar Için Etrafi Saçakli Dösek Yüzleri, Dösemeler Ve Benzeri Seyler (Edinmenin Cevazi) Babi

93-.....Bize Muhammed ibnu'l-Munkedir tahdîs etti ki, Câbir ibn Abdillah (R) söyle demistir: (Evlendigim sirada) Rasûlullah (S):
— "Etrafi saçakli dösek yüzleri, dösemeler edindiniz mi?" diye sordu.
Ben:
— Yâ Rasûlallah! Bizim böyle dösek yüzleri ve dösemelerimiz nereden olacak? dedim.
Rasûlullah:
— "Muhakkak ki yakinda böyle dösemeler olacaktir" buyurdu [119].

64- Kadini Nikâhli Esine Götürüp Teslim Eden Kadinlar Babi

94-......Bize îsrâîl ibn Yûnus, Hisâm ibn Urve'den; o da babasi Urve'den tahdîs etti ki, Âise bir kadini Ensâr'dan olan bir adamla evlendirmisti. Peygamber (S):
— "Yâ Âise! Sizin beraberinizde deff çalan, sarki söyleyen sarkicilariniz yok mu? Çünkü Ensâr böyle oyun ve eglencelerden hoslanir" buyurdu [120].

65- Gelinle Güvey'e (Gerdek Sabahi) Hediye Verme Babi

Ve Ibrahim (ibn Tahmân el-Herevî), ismi Ebû'1-Ca'd olan Ebû Usmân'dan; o da Enes ibn Mâlik(R)'ten söyledi. Ebû Usmân el-Ca'd dedi ki: Enes ibn Mâlik Basra'da Benû Rifâa Mescidi'nde bizim yani-miza gelmisti. Iste orada ben kendisinden söyle derken isittim: Peygamber (S) anam Ümmü Suîeym'in tarafina ugradigi zaman onun yanina girer, ona selâm verirdi.
Sonra Enes devamla söyle dedi: Peygamber, Zeyneb bintu Cahs el-Esedîyye ile evlenip güvey oldu. Annem Ümmü Suleym bana:
— Keski Rasûlullah'a bir hediye versek! dedi. Ben de ona:
— Bunu yap! dedim.
Bunun üzerine annem hurma, yag ve yogurt kurusuna yöneldi de bunlardan bir tas tencere içinde hayse yemegi yapti. Akabinde bu yemegi benimle Rasûlullah'a gönderdi. Ben bu yemegi Rasûlullah'a götürdüm. Rasûlullah bana:
— "Yemegi koy" buyurdu.
Sonra bana emredip isimlerini söyledigi "Birtakim adamlari bana çagir ve karsilastigin kimseleri de bana çagir!" dedi
Ben O'nun bana emrettigi isi yaptim ve geri döndüm. Bir de gördüm ki, ev ahâlîsiyle dopdolu olmus. Bu sirada Peygamber'i de gördüm ki, iki elini bu hayse yemeginin üzerine koydu da orada Allah'in söylemesini istedigi kelimeleri söyledi. Bundan sonra toplanan insanlardan onar onar çagirmaya, onlar da yemekten yemeye koyuldular. Rasûlullah onlara:
— "Allah 'in ismini zikredin ve her insan kendi önünden yesin" buyuruyordu.
Enes dedi ki: Nihayet yiyenlerin hepsi yemekten dagildilar. Onlardan disari çikan çikti da birkaç kisilik topluluk kalip konusmaya koyuldu.
Enes dedi ki: Ben onlarin çikip gitmemelerinden gamlanmaya basladim. Sonra Peygamber, zevcelerinin hücrelerine dogru çikti. Ben de O'nun arkasindan çiktim ve O'na:
— O oturup konusmaya dalan adamlar gitmislerdir, dedim. Akabinde Peygamber eve girdi ve evin perdesini sarkitti. Ben de
hücrenin içinde bulunuyordum ki, kendisi su âyetleri söylüyordu: "Ey îmân edenler! Peygamberdin evlerine -yemege da'vet olunmaksizin, vaktine de bakmaksizin- girmeyin. Fakat da 'vet olundu-gunuz zaman girin. Yemegi yiyince dagilin. Söz dinlemek veya sohbet etmek için de (izinsiz) girmeyin. Çünkü bu, Peygambere ezâ vermekte, O sizden utanmaktadir. Allah ise haktan (hakki açiklamaktan) çekinmez... " (el-Ahzâb: 53).
Ebû Usmân: Enes, kendisinin on sene Rasûlullah'a hizmet ettigini söyledi, demistir [121].

66- Gelin-Güvey Için Elbise Ve Baska Seyleri Ariyet Olarak Almak Babi

95-.....Bize Ebû Usâme, Hisâm'dan; o da babasi Urve'den;
o da Âise(R)'den tahdîs etti. Âise, kizkardesi Esma'dan bir gerdanligi emânet almis, o da kaybolmustu. Rasûlullah sahâbîlerinden birtakim insanlari onu aramalari için gönderdi. Bu arayicilara namaz vakti yetisti de bunlar (su bulamayip) abdestsiz olarak namaz kildilar. Peygamber(S)'e geldiklerinde, su bulamayip abdestsiz namaz kildiklarini O'na arzettiler. Bunun üzerine Teyemmüm Âyeti (en-Nisâ: 43, ei-Mâide: 6) indi. Bunun üzerine Useyd ibnu Hudayr, Âise'ye:
— Allah seni hayirla karsilasin! Vallahi senin basina herhangi bir mesakkatli is geldiyse, muhakkak Allah ondan bir çikis yolu ihsan etmis, müslümânlara da onda bir hayir ve bereket kilinmistir! dedi [122].

67- Erkegin Esine Geldigi Zaman Söyleyecegi Duâ Babi

96-.....Ibn Abbâs (R) söyle demistir: Peygamber (S) söyle buyurdu: "Dikkat edin! Onlarin herhangi biri (cinsî münâsebet için) esine gelip yanasirken: Bismillâhi, Allâhumme cennibnVs-seytâne ve cennibVs-seytâne ma razaktenâ{ = Bismillah, yâ Allah, beni seytândan uzaklastir, seytâni da bize ihsan ettigin çocuktan uzak kil)/ derse, sonra aralarindaki bu iste bir çocuk takdir olunur yâhud hükmo-lunursa, o çocuga hiçbir zaman seytân zarar veremez" [123].

68- Bâb: Dügün Asi Bir Haktir (Serîatte. Sabittir)

Abdurrahmân ibn Avf da:

Peygamber (S) bana: "Velev ki bir koyunla olsun dügün asi yap!" buyurdu, demistir [124].

97-.....Ibn Sihâb söyle demistir: Bana Enes ibn Mâlik (R) haber verdi ki, kendisi Rasûlullah(S)'in Medine'ye gelmesi zamaninda on yasinda imis. Dedi ki:
— Iste o zaman annelerim benim Peygamber'in hizmetine devam etmeme muvafakat ederlerdi. Ben de Peygamber'e on sene hizmet ettim. Peygamber vefat ettigi zaman ben yirmi yasinda bulunuyordum. Ben, indirildigi sirada Hicâb isini insanlarin en iyi bileni oldum. Indirilen hicâb emrinin ilki Rasûlullah'in Zeyneb ibnetu Cahs'Ia evlenmesi zamaninda oldu. Peygamber (S), Zeyneb'e güvey oldu. Akabinde insanlari dügün asina da'vet etti. Gelenler yemekten yediler. Sonra çiktilar. Onlardan birkaç kisi Peygamber'in yaninda kaldi da kalmayi epey uzattilar. Peygamber onlarin çikip gitmeleri için disari çikti, ben de O'nun beraberinde çiktim. Peygamber yürüdü, ben de yürüdüm. Nihayet Âise'nin hücresinin esigine geldi. Sonra o insanlarin çikip gittiklerini zannetti de geri döndü. Ben de O'nunla beraber geri döndüm. Sonunda Zeyneb'in yanina girince bir de gördü ki, o kisiler yerlerinden kalkmayip hâlâ oturmaktalar. Bunun üzerine Peygamber tekrar geri döndü, ben de O'nun beraberinde döndüm. Sonunda yine Âise hücresinin esigine vardiginda, o insanlarin çikmis olduklarini düsündü. Geriye döndü, ben de beraberinde geriye döndüm. Bu sefer gördük ki, onlar çikip gitmisler. Peygamber benimle kendisi arasina perde çekti, hicâb emri de indirildi (ei- [125]

Ahzâb: 5.3) .

69- Velev Bir Koyunla Olsun Dügün Asi Babi

98-.....Bana Humeyd tahdîs etti ki, kendisi Enes(R)'in söyle dedigini isitmistir: Abdurrahmân ibn Avf, Ensâr'dan bir kadinla evlenmisti, Peygamber (S) kendisine:
— "O kadina ne kadar mehr verdin?" diye sordu. Abdurrahmân:
— Altindan bir çekirdek (yânî bes dirhem) verdim, dedi.
Ve yine Humeyd et-Tavîl'den: Ben Enes'in söyle dedigini isittim: Muhacirler Medine'ye geldikleri zaman, Ensâr'a konuk oldular. Abdurrahmân ibn Avf, Sa'd ibnu'r-Rabî' üzerine konuk oldu.
Sa'd ona:
— Malimi seninle bölüseyim, senin için iki zevcemin birinden vazgeçeyim, dedi.
Abdurrahmân ona:
— Allah sana ehlinde ve malinda bereket verip mübarek eylesin! dedi. .
Akabinde çarsiya çikti. Satin alip satis yapti, bir mikdar yogurt kurusu ve yag elde edip kazandi. Bu sirada Ebû Haysir'in kiziyla evlendi. Peygamber ona:
— "Bir koyunla da olsun dügün asi ziyafeti yap! buyurdu [126].

99- Bize Hammâd ibn Zeyd, Sabit el-Bunânfden tahdîs etti ki, Enes (R): Peygamber (S), Zeyneb bintu Cahs'Ia evlenmesi üzerine dügün asi ziyafeti yaptigi gibi kadinlarinin hiçbirisi üzerine dugün asi ziyafeti vermedi. Zeyneb'le evlenmesi üzerine bir koyunla dügün asi ziyafeti verdi, demistir.

100- Bize Müsedded, Abdulvâris'ten; o da Suayb'dan; o da Enes(R)'den tahdîs etti ki, Rasûlullah (S) Safiyye bintu Huyey'e hürriyet verip onunla evlendi de, ona hürriyet vermesini onun mehri kildi ve onunla evlenmesi üzerine hays yemegiyle (yânî hurma, kuru yogurt ve yag kansimiyle) dügün asi ziyafeti vermistir.

101-.....Beyân ibn Bisr el-Ahmesî söyle dedi: Ben Enes(R)'ten isittim: Peygamber (S) bir kadinla (Zeyneb bintu Cahs'la) evlendi de beni gönderdi, ben de insanlari (o kadinin dügün asi için yapilan) yemege da'vet ettim, diyordu [127].

70- Kadinlarinin Bâzisi Üzerine Digerinden Daha Çok Dügün Asi Ziyafeti Veren Kimse Babi

102-.....Sabit el-Bunânî söyle dedi: Enes'in yaninda Zeyneb ibnetu Cahs'in evlenmesi zikrolundu da Enes: Ben, Peygamber (S)'in kadinlarindan hiçbirisi üzerine, Zeyneb'îe evlenmesi üzerine yaptigi kadar dügün asi ziyafeti verdigini görmedim; Peygamber Zeyneb'le evlenmesi üzerine bir koyunla dügün asi ziyafeti verdi, dedi [128].

71- Bir Koyundan Daha Aziyla Dügün Asi Yapan Kimse Babi

103-.....Bize Sufyân, Mansür ibn Safiyye'den tahdîs etti ki, annesi Safiyye bintu Seybe:
— Peygamber (S) kadinlarindan biriyle evlenmesi üzerine iki müdd arpa unuyla dügün asi ziyafeti verdi, demistir [129].

72-Dügün Asina Ve Da'vete Icabet Hakki, Yedi Gün Ve Buna Yakin Süre Dügün Asi Ziyafeti Yapan Kimse, Peygamber<S)'In (Dügün Asi Için) Bir Gün, Iki Gün Diye Bir Vakit Ta'yîn Etmedigi(Ni Beyân) Babi

104-.....Bize Mâlik, Nâfi'den; o da Abdullah ibn Umer(R)'den olmak üzere haber verdi ki, Rasûlullah (S): "Sizden biriniz dügün asina da'vet olundugu zaman hemen ona gitsin" buyurmustur.

105-.....Sufyân es-Sevrî söyle demistir: Bana Mansûr, Ebû Vâil den; o da Ebû Mûsâ el-Es'arî'den tahdîs etti ki, Peygamber (S): "Esîri çözün, dügün asi da'vetçisine icabet edin, hastalari ziyaret edin!" buyurmustur [130].

106-.....Bize Ebû'l-Ehvas, el-Es'as'tan tahdîs etti. Muâviye ibnu Suveyd söyledi ki, el-Berâ ibn Âzib (R) söyle demistir: Peygamber (S) bize yedi seyi islememizi emretti, yedi seyden de nehyetti: Bize hasta ziyareti yapmayi, cenaze ardindan gitmeyi, aksirana "Allah sana merhamet eylesin" demeyi, yemîni kabul etmeyi, zulme ugrayana yardim etmeyi, selâmi yaymayi, da'vetçiye icabet eylemeyi emretti. Bizi altin yüzüklerden, gümüs kap(kullanmak)tan, semer ve eyer üstüne konulup binicinin üzerine oturdugu ipek yüzlü minderlerden, kassiyye, istebrak ve dîbâc(adi verilen ipekli kumaslari kullanmak)dan da nehyetti.
Bu hadîsi "Selâmi yaymak" lafziyle Es'as ibn Ebi's-Sa'sâ'dan rivayet etmekte Ebû'l-Ehvas'a Ebû Avâne ile es-Seybânî mutâbaat etmislerdir [131].

107-.....Sehl ibn Sa'd (R) söyle demistir: Ebû Useyd Mâlik ibn Rabîa, Rasûlullah(S)'i kendisinin dügün yemegine da'vet etmisti. O gün henüz gelin olan karisi da da'vetlilere hizmet etmekte idi. Sehl:
— Gelinin o gün Rasûlullah'a ne içirdigini bilir misiniz? Gelin geceden (bir kap içine) Rasûlullah için biraz hurma islatmisti, Rasûlullah dügün asini yiyince onun sirasini Rasûlullah'a içirdi, demistir [132].

73- Da'vete Icabet Etmeyi Terkeden Allah'a Ve Rasûlü'ne Âsî Olmustur Babi

108-.....Bize Imâm Mâlik, Ibn Sihâb'dan; o da el-A'rec'den haber verdi ki, Ebû Hureyre (R): Yemegin serrlisi, zenginlerin da'vet edilip de fakirlerin terkedildigi dügün yemegidir. Her kim da'vete icabet etmeyi terkederse, muhakkak Allah'a ve RasûhVne isyan etmistir, der idi.

74- Sigir Ve Davar Ayagi Yemegine Icabet Eden Kimse Babi

109- Bize Abdan, Ebû Hamza'dan; o da el-A'mes'ten; o da Ebû Hâzim'dan; o da Ebû Hureyre(R)'den tahdîs etti ki, Peygamber (S): "Eger ben sigir ve davar ayagindan yapilmis bir paça yemegine bile da'vet olunsaydim, muhakkak ona icabet ederdim. Sayet bana bir davarin ön ayagi hediye edilse, ben onu elbette kabul ederim" buyurmustur [133].

75- Dügünde Veya Baska Sebeble Yapilmis Yemege Da'vet Edene Icabet Etmek Babi

110-.....Ibn Cureyc söyle demistir: Bana Mûsâ ibn Ukbe haber verdi ki, Nâfi' söyle demistir: Ben Abdullah ibn Umer(R)'den isittim, Rasûlullah (S): "(Dügün asina) da'vet edildiginiz zaman bu da'-vete icabet ediniz" buyurdu, diyordu.
Nâfi': Abdullah ibn Umer, dügün asi olsun yâhud baska bir da'vet olsun, oruçlu oldugu hâlde (bile) yapilan da'vete gelirdi, demistir [134]

76- Kadinlarin Ve Çocuklarin Dügün Asina Gitmeleri Babi

111-.....Bize Abdulazîz ibnu Suheyb tahdîs etti ki, Enes ibn Mâlik (R) söyle demistir: Peygamber (S) -Ensâr'dan- birtakim kadinlari ve çocuklari bir dügün asindan dönüp gelirlerken gördü de çabucak kuvvetle ayaga kalkti ve: "Allah sâhid olsun ki, sizler bana insanlarin en sevimlilerindensiniz" buyurdu [135].

77- Bâb: Da'vetli, Da/Vet Meclisinde Sevilmez Birsey Gördügünde Geri Döner Mi?

Ibn Mes'ûd da'vete gittigi evde bîr suret gördü de hemen geri döndü.
Ibn Umer, Ebû Eyyûb'u da'vet etmisti. Ebû Eyyûb evde, duvar üzerinde bir örtü gördü de Ibn Umer'e karsi bunu reddetti.
Ibn Umer: Duvara perde koymak üzerinde kadinlar bize gâlib geldiler, dedi. Ebû Eyyûb da: Eger ben evinde bu sevilmez isin benzerini yapmakta olan herhangi bir kimseye karsi korkuyor idiysem de bu isten dolayi sana karsi korkacak degilim. Vallahi sizin yemeginizi yemem! dedi ve geriye döndü [136].

112-.....Peygamber'in zevcesi Âise (R) haber vermistir. Âise, kendisinde birtakim resimler bulunan bir silte satin almisti. Rasûlul-lah (S) bunu görünce kapinin önünde dikildi de içeri girmedi.
(Âise dedi ki:) Ben bu sirada Rasûlullah'in yüzünde hoslanma-mazlik izini tanidim ve:
— Yâ Rasûlallah! Allah'a ve Rasûlü'ne tevbe ederim, ne günâh isledim? dedim.
Rasûlullah:
— "Bu siltenin burada isi nedir?" buyurdu, Âise dedi ki: Ben:
— (Yâ Rasûlallah!) Ben bunu üzerine oturasin ve yaslanasin diye Sen'in için satin aldim, dedim.

Rasûlullah:
— "Bu suretlerin sahihleri kiyamet gününde muhakkak azâb olunurlar. Ve bu kimselere: Sûretlendirdiginiz bu hayvanlari diriltiniz! denilir" buyurdu.
Ve yine Rasûlullah:
— "Içinde suret bulunan eve melekler girmez" buyurdu [137].

78- Kadinin Dügün Yemeginde Erkeklerin Islerini Yapmasi Ve Bizzat Hizmetlerinde Bulunmasi Babi

113-.....Sehl ibn Sa'd (R) söyle demistir: Ebû Useyd es-Sâidî arûs (yânî gelin) aldigi zaman, Peygamber'i ve sahâbîlerini da'vet etti. Onlar için yemegi yapan da, önlerine süren de Useyd'in henüz evlendigi karisi Ümmü Useyd'den baskasi degildi. O, geceden tas bir tencere içinde hurmalar islatmis, Peygamber yemeginden ayrilinca kadin kendi eliyle o sirayi Peygamber'e sundu da O'na böylece ikram ederek içirdi.

79- Dügün Yemeginde Sarhos Etmeyen Içki Ve Hurma Sirasi (Edinmenin Cevazi) Babi

114-.....Ebû Hazim söyle demistir: Ben Sehl ibn Sa'd'dan isittim: Ebû Useyd es-Sâidî, Peygamber(S)'i kendisinin dügün asina da'vet etti. O gün henüz gelin bulundugu hâlde, kansi onlara hizmet etmekte idi. Gelin yâhud Sehl: Rasûlullah için ne sirasi yapti bilir misiniz? Rasûlullah için geceden tastan bir kabin içinde bir mikdâr hurma islatti, demistir [138].

80- Kadinlara Yumusak Ve Güzel Muamele Etmek Ve Peygamber(S)'In "Kadin Ancak Kaburga Kemigi Gibidir" Sözü Babi

115-.....Bana Imâm Mâlik, Ebu'z-Zinâd'dan; odael-A'rec'den; o da Ebû Hureyre(R)'den tahdîs etti ki, Rasûlullah (S): "Kadin, kaburga kemigi gibidir. Eger sen onu dogrultup düzeltmeye kalkarsan kirarsin. Eger ondaki egrilikle beraber ondan faydalanmak istersen, ondan faydalanabilirsin" buyurmustur.

81- Adinlarla Ilgili Siyet Babi

116-.....Bize Hüseyin el-Cu'fî, Zâide'den; odaMeysere'den; o da Ebû Hâzim'dan; o da Ebû Hureyre(R)'den tahdîs etti ki, Peygamber (S) söyle buyurmustur: "Her kim Allah'a ve son güne îmân ediyorsa, o mü 'min kisi komsusuna ezâ etmesin. Bir de kadinlar hakkinda birbirinize hayir tavsiye ediniz! Çünkü onlar kaburga kemiginden yaratilmislardir. Bu kemigin en egri kismi en üst tarafidir. Eger sen egri kemigi dogrultmaya gidersen, onu kirarsin. Onu kendi hâline birakirsan, dâima egri kalir. Onun için sizler birbirinize kadinlar hakkinda dâima hayir tavsiye ediniz" [139]

117-.....Abdullah ibn Umer (R) söyle demistir: Biz Peygamber zamaninda hakkimizda birsey, bir

vahy inmesinden korktugumuz için kadinlarla kelâm etmekten ve onlara (haklarinda eksiklik yapmak ve onlara yumusak davranmayi terketmekte) açilip yayilmaktan çekinir idik. Peygamber (S) vefat edince biz de kadinlar gibi çok söz eder olduk ve onlara karsi kusurda açilip yayildik .

82- Bâb:

'Ey îmân edenler, gerek kendilerinizi, gerek aile ferdlerinizi öyle bir atesten koruyun ki..." (et-Tahrîm: 6) .

118-.....Abdullah ibn Umer (S) söyle buyurdu: "Herbirerleriniz çoban ve herbirerleriniz sorumludur. Imâm (yânî devlet baskani) bir çobandir ve o da sorumludur. Erkek, kendi aileferdleri üzerinde bir çobandir, o da bunlardan sorumludur. Kadin da kocasinin evi üzerinde bir çobandir, o da eli al-tindakilerden sorumludur. Köle de efendisinin mali üzerinde bir çobandir, o da sorumludur. Dikkat edin! Herbirerleriniz çoban ve herbirerleriniz sorumlusunuz' [140]

83- Aile Ile Güzel Geçinmek Babi

119- Bize Süleyman ibnu Abdirrahmân ile Alîibnu Hucr tahdîs edip söyle dediler: Bize îsâ ibnu Yûnus haber verdi. Bize Hisâm ibnu Urve (kardesi) Abdullah ibnu Urve'den; o da babasi Urve ibn Zubeyr'den tahdîs etti ki, Âise (R) söyle demistir:
Bir zaman onbir kadin bir yerde oturmuslar ve kocalarinin haberlerinden birsey saklamayip birbirlerine bildireceklerine dâir aralarinda taahhüd edip baglanmislardi. Bunlardan Birinci Kadin:
— Benim kocam taslik bir dag basindaki arik bir devenin etidir. Kolay degil ki yanina çikilsin, semiz degil ki insanlar tarafindan (evlerine) naklolunsun! demistir [141].
Ikinci Kadin da:
— Kocamin hâlini meydana koyup yayamam. Zîrâ ben onlari birsey birakmadan sayamayacagimdan korkarim. Çünkü onun fenaliklarim sayacak olursam, gizli açik her hâlini sayip dökmek zorunda kalacagim. Bu ise imkânsizdir, demistir.
Üçüncü Kadin da:
— Benim zevcim upuzun bir beyinsizdir. Ayiplarini söylersem beni bosar; susarsam (akli basinda bir kimse olmadigindan sebebsiz) beni kendisinden uzak birakir, demistir.
Dördüncü Kadin ise:
— (Kocasini medhederek:) Kocam Tihâme sahasinin gece hayâti gibidir. Ne sicaktir, ne soguk (Orta seciyyetie halûk bir kimsedir). Evimizde ne korku vardir, ne kirginlik! demistir.
Besinci Kadin da söyle medhetmistir:
— Benim kocam da evine geldiginde sanki (avdan gelen) bir parstir. (Avini bana getirir, koynumda misil misil uyur.) Evden çikinca disarida o bir arslandir. Evdeki masrafimi hiç sormaz [142].
Altinci Kadin da söyle kötüler:
— Kocam oburdur. Yemek yerken siler süpürür, içerken de su kabini kurutur. Yatarken de

yorganina bürünür, (evin bir kösesinde tek basina) uyur. Ve benim hüznümü anlamak ve gidermek için elbiseme elini sokmaz!
Yedinci Kadin da:
— Kocam erlik vazifesini yapmaktan âciz ve isini bilmez, ahmak bir kisidir. Her derd onun derdidir. (Vücûdu hastalik karargâhidir ve huysuzdur), basimi yarar, vücûdumu yaralar. Hersey onun vurmak ve yarmak âletidir, demistir.
Sekizinci Kadin da kocasini söyle över:
— Onun vücûduna dokunurken tavsana dokunur gibi yumusaktir. O güzel kokulu bir bitki gibi hos kokar.
Dokuzuncu Kadin da söyle över:
— Kocamin evi yüksek direklidir. Kilicinin hamaili uzundur. Ocaginin külü çoktur. Evi de insanlarin toplanti yerine yakindir (yâni evi sahanedir, kendisi uzun boyludur, evi de konuk kabul edecek yerdedir).
Onuncu Kadin da kocasini söyle övmüstür:
— Zevcim mâliktir; hem ne kadar mâlik ve sâhibdir? Artik hatir ve hayâlimizden geçen her hayra mâlik ve sâhibdir! Zevcimin bir sürü develeri vardir ki, onlarin çökecek genis eylek yerleri vardir. Fakat yaylim yerleri azdir. (Bununla: Develer yayilmaya gönderilmeyip misafire kesilmek için evin yaninda eylek yerinde bulundurulur, demek istiyor.) Develer ud sesi duyunca -ki misafiri eglendirmek üzere saz ve ahenk âletlerinin çalmmasidir- o zaman develer bogazlanacaklarini anlarlar.
Onbirinci Kadin (ki Ümmü Zer'dir ve kocasinin güzel muasereti cihetinden en bahtiyar olanidir) aile hayâtini söyle anlatmistir [143]:
— Kocam Ebû Zer'dir. Bilesiniz Ebû Zer' ne semâhatli ve ne ahlâkli bir kisidir! O, iki kulagimi mücevherlerle hareket ettirir. Pazu-larim yagdan dolup tombullasti (vücûdum semirdi) ve beni ferîh, fahur kildi ve yüceltti. Ben de hemen yüceldimve ferîh-fahûr oldum. O beni, Sikk denilen bir dag kenarinda küçük koyun sürücügü olan bir kabîle içinde buldu. Sonra beni atlari kisner, develeri bögürür, ekinleri sürülüp dâneleri samanindan ayrilip müreffeh ve mes'ûd bir cemiyet içine getirdi. Simdi ben onun yaninda ne söylersem reddolun-mam, sabaha kadar uyurum, beni kimse uyandirmaz). Bol süt içerim, artik içecek hâlim kalmaz.
— Bundan sonra Âise, Ebû Zer' ailesinin ferdlerini birer birer Ümmü Zer'e söyle anlattirip rivayet ediyor:- Ümmü Zer' der ki:
— Ebû Zer'in anasi var. Âh bilesiniz, Ümmü Ebî Zer' ne kadindir! Onun zahîre anbarlari, esyasini koydugu hararlari gayet büyüktür. Evi de genistir.
Ebû Zer'in oglu, bilesiniz o ne zarâfetli gençtir! Onun yattigi yer kilina çekilmis kin gibidir, düzgün, boylu poslu olup karni çikik degildir. O dört aylik bir kuzunun kol tarafiyle doyar (çok yemez).
Ebû Zer'in kizi! O ne terbiyeli kizdir! Babasina itaatlidir, anasina da itaatlidir. O dilber kizin vücûdu elbisesini doldurur, güzelligi, edeb ve iffeti ortaginin veya akran ve emsalinin kiskançligini ve hay-retini çeker.
Ebû Zer'in cariyesi! Bilseniz o ne sadakatli câriyedir! Aile sirlarimizi kimseye söylemez. Evimizin azigini asla bozmaz ve israf etmez.

Evimizde çer-çöp birakmaz, temiz tutar. Namusludur, evimize kir getirmez.
Ümmü Zer' anlatmaya devam edip der ki:
— Bir gün Ebû Zer' evden çikti. Her tarafta süt tulumlari yag çikarilmak için çalkanmakta idi (Bolluk bir bahar mevsimi idi). Yolda bir kadina rastgeldi. Kadinin yaninda pars gibi çevik iki çocugu vardi. Koltugunun altindan kadinin iki nâra benzeyen memeleriyle oynuyorlardi. (Kocam bu kadim sevmis), beni birakti, onu nikâh edip aldi. Ondan sonra ben seref sahibi bir adamla evlendim. O da fütursuz yürür ve en güze1, ata binerdi. Hatt beldesi (Bahreyn eyâleti sahil kismi) ma'mûllermden olan mizragini alir, aksam üzeri deve ve sigir nev'inden birçok hayvan sürüp bana gelirdi. Getirdigi her çesit hayvanlardan, kölelerden, cariyelerden bana birer çift verirdi. Bu kocam da bana:
— Ey Ümmü Zer'! Istedigin gibi ye, iç ve akrabana da ihsan et!
derdi.
Ümmü Zer' dedi ki:
— Bunanla beraber ben bu ikinci kocamin bana verdigi seylerin hepsini bir araya toplasam, Ebû Zer'in en küçük kabim doldurmaz.
Hadîsin râvîyesi olan Âise dedi ki: Rasûlullah (S) -hatirimi hos ederek-:
— "Yâ Âise! Ben sana Ebû Zer'in Ümmü Zer'e nisbeti gibiyim... (Su farkla ki, Ebû Zer' Ümmü Zer'i bosamistir, fakat ben seninle beraber yasayacagim)" buyurdu [144].
Ebü Abdillah el-Buhârî söyle dedi: Saîd ibnu Seleme, Hisâm'-dan yaptigi rivayetinde "Lâ tuassisu beytenâ ta'sîsen*' seklinde söylemistir.
Yine Ebû Abdillah el-Buhârî: Râvîlerin bâzilari mîm ile "Fe-etekammahu" seklinde söylemistir ki, bu daha sahihtir [145].

120-.....Bize Ma'mer ibn Râsid, ez-Zuhrî'den; o da Urve'den haber verdi ki, Âise (R) söyle demistir: Yine bir bayram günü Habes-li siyahiler (mescidde) harbeleriyle oynuyorlardi. Rasûlullah (S) bana perde oldu da ben onlarin oyunlarina bakip seyrediyordum. Böylece seyretmekte devam ettim. Nihayet bakmaktan ayrilan ben oldum. (O zaman ben henüz çocuktum.) Oyunu isiten taze bir kizin hâlini, kadrini -neler yapacagini- artik sizler kiyâs edin! [146].

84- Erkegin Kendi Kizina Kocasinin Hâli Için Ögüt Vermesi Babi

121- Bize Ebû'l-Yemân tahdîs etti. Bize Suayb haber verdi ki, ez-Zuhrî söyle demistir: Bana Ubeydullah ibnu Abdillah ibn Sevr'den haber verdi ki, Abdullah ibn Abbâs (R) söyle demistir: Allah Ta-âlâ'nin haklarinda "Eger her ikiniz de Allah 'a tevbe ederseniz ne iyi, çünkü ikinizin de kalbleriniz egrildi... " (et Tahrîm: 4) buyurdugu, Pey-gamber(S)'in zevcelerinden ikisinin kim oldugunu Umer ibnu'I-Hattâb'dan sormaga hirslanir dururdum. Tâ ki Umer hacc yapti, ben de beraberinde hacc ettim. (Yolun bir yerine geldigimizde) Umer sapti. Ben de onunla beraber bir su kabi ile saptim. Umer halâya gitti. Sonra geldi. Ben onun ellerine o kaptan su döktüm, o da abdest aldi. Bu sirada ben ona:
— Ey Mü'minlerin Emîri! Peygamber'in zevcelerinden o iki kadin kimdir ki, Yüce Allah onlara

"Eger ikiniz de Allah'a tevbe ederseniz ne iyi, çünkü ikinizin de kalbleriniz egrildi..." buyurmustur? diye sordum.
Umer bana:
— Hayret sana ey Abbâs oglu! Onlar Hafsa ile Âise'dir, dedi. Sonra Umer o hadîse yönelip söyle sevkediyordu: Dedi ki:
— Ben Ensâr'dan bir komsumla Benû Umeyye ibn Zeyd yurdu içinde otururdum. Onlar Medine'nin dogu tarafinda Avâlî denilen yüksek yerlerde oturuyorlardi. Biz o komsum ile Medine'ye Peygamber'in yanina inmeyi nevbetlese yapiyorduk. Bir gün o iniyor, bir gün de ben iniyordum. Ben indigim zaman o günün vahy haberlerini yâ-hud diger haberleri ona getirirdim, o indigi zaman da bunun benzerini yapardi. Biz Kureys toplulugu kadinlara galebe ediyorduk. Ensâr üzerine geldigimizde bir kavim bulduk ki, kadinlari onlara galebe ediyor. Akabinde bizim kadinlarimiz da Ensâr kadinlarinin edebinden (sîretlerinden huy) almaga basladilar. Bir gün ben kanma karsi bagirdim. O da bana söz döndürüp karsilik verdi. Bana karsilik vermesini hos görmeyip onu azarladim. Karim:
— Sana söz döndürmemi neye münâsib görmüyorsun? Vallahi Peygamber'in zevceleri bile O'na karsilik veriyorlar ve birisi o gün geceye kadar Peygamber'in yanina ugramiyor! dedi.
Bu sözler beni dehsete düsürdü. Ben kadinima:
— Onlardan bu isi kim yaparsa muhakkak zarar eder, dedim.
Sonra elbisemi üzerime giyinip Avâlî'den Medîne'ye indim ve Hafsa'nm yanina girdim. Ona:
— Ey Hafsa, sizlerden biriniz Peygamber'i tâ geceye kadar bü tün gün boyunca öfkelendiriyor mu? dedim.
— Evet, dedi. Ben de ona:
— Muhakkak perîsân olmus ve zarar etmissîndir. Sen Allah'in, Rasûlü'nün gadabindan dolayi gadab etmesi ve helak olmandan emîn misin? Sen Peygamber'den çok sey isteme ve hiçbirseyde O'na söz döndürme, karsilik verme ve Peygamber'den sakin ayri kalma! Senin için bir ihtiyâç belirmis olursa benden iste. Ve sakin arkadasinin Peygamber'e senden daha parlak ve daha sevgili olmasi da seni aldatmasin! dedim. (Umer bununla Âise'yi kasdediyor.)
Umer dedi ki:
— Biz o sira Gassânîler bize gazve yapmak için atlarini nallati-yorlarmis diye haberler aliyorduk. Arkadasim Ensârî kendi nevbeti gününde Medine'ye indi de yatsi vaktinde bize döndü ve kapimi siddetli bir vurusla vurdu. Ve:
— Umer burada mi? dedi.
Ben bu sorustan heyecanlanip onun yanina dogru çiktim. O;
— Bugün büyük bir is meydana geldi, dedi. Ben:
— Nedir o? Gassânîler mi geldi? dedim. O:
— Hayir, fakat ondan daha büyük ve daha korkunç! Peygamber kadinlarini bosadi, dedi.
Ben kendi kendime: Hafsa eli bos kaldi ve ziyan etti. Ben bunun yakinda olacagini zannediyordum, dedim. Akabinde elbiselerimi üzerime giydim, Peygamber'in beraberinde sabah namazini kildim. Peygamber kendine âid olan ve mesrube denilen yüksekçe odasina girdi ve orada yalnizliga çekildi. Ben yine Hafsa'nin yanma girdim. Baktim ki o agliyor.
— Seni aglatan nedir? Ben seni bu isten sakindirmadim mi? Peygamber sizleri bosadi mi? dedim.
Hafsa:

— Bilmiyorum, O, iste tâ su mesrubede ayrilip çekiimis, dedi. Ben disari çikip minberin yanina geldim. Gördüm ki, minberin
etrafinda bâzilari aglar bir topluluk var. Ben de onlarin yaninda birazcik oturdum. Sonra vicdanimda hissettigim duygu bana galebe etti de yine içinde Peygamber'in bulundugu yüksek odaya geldim. Peygamber'in siyah usagi Rebâh'a:
— Umer için izin iste! dedim.
Usak içeri girip Peygamber'Ie konustuktan sonra döndü de:
— Peygamber'Ie konustum. Seni kendisine zikrettim. Birsey söylemeyip sustu, dedi.
Bunun üzerine ben oradan ayrildim ve tekrar minberin yaninda bulunan toplulukla beraber oturdum. Sonra yine vicdânimdaki duygu bana galebe etti. Varip usaga:
— Umer için izin iste! dedim. O içeri girdi, sonra çikti da:
— Seni Peygamber'e zikrettim, sükût etti, dedi.
Ben tekrar dönüp minber etrafindaki toplulugun yanina oturdum. Sonra hissetmekte oldugum duygu bana galebe etti. Yine usaga gelip:
— Umer için izin iste, dedim.
Içeri girdi, sonra bana dogru döndü de:
— Seni Peygamber'e zikrettim, sustu, dedi.
Geriye dönüp ayrilirken, bir de baktim ki, usak beni çagiriyor!
— Peygamber sana izin verdi, dedi.
Akabinde ben Rasûlullah'in huzuruna girdim. Baktim ki Rasû-lullah, kendisiyle arasinda bir dösek olmadan hasir örgüleri üzerine yan yatmis, bedeninin yan tarafina örgüler iz yapmis, dolgusu hurma lifi olan deriden bir yastik üzerine yaslanmaktadir. Kendisine selâm verdim, sonra daha ben ayakta dikilirken:
— Yâ Rasûlallah! Kadinlarini bosadin mi? dedim. Gözünü bana dogru yükseltti de:
— "Hayir (bosamadim)" buyurdu. Ben:
— Allâhu Ekber! dedikten sonra yine ayakta oldugum hâlde: Izin istiyorum yâ Rasûlallah! Beni gördün ki, biz Kureys toplulugu kadinlara gâlib bulunuyorduk. Medine'ye geldigimizde bir kavim bulduk ki, kadinlari onlara galebe ediyor! dedim.
Bu sözlerim üzerine Peygamber gülümsedi. Sonra sunlari söyledim:
— Yâ Rasûlallah! Beni gördün! Ben Hafsa'nin yanma girdim de ona: Sakin arkadasinin Peygamber'e senden daha parlak ve daha sevgili olmasi seni aldatmasin, dedim. (Umer bu sözüyle Âise'yi kasdediyor.)
Peygamber bir daha gülümsedi. Ben O'nun gülümsedigini gördügüm zaman oturdum. Gözümü kaldirip odanin içine baktim. Allah'a yemîn ederim ki, evin içinde tabaklanmamis üç deriden baska gözü geri çevirecek hiçbirsey görmedim.
— Yâ Rasûlallah! Allah'a duâ et, ümmetine genislik versin. Farslar ve Rumlar üzerine genislik yapilmis; onlar Allah'a ibâdet etmezlerken dünyâ kendilerine verilmistir, dedim.
Bunu söyleyince Peygamber dayanmisken dogrulup oturdu da:
— "Sen bu dünyâ ni'metleri hakkinda mi düsünüyorsun ey Hat-tâb oglu! Sübhesiz onlar, tayyibâtlan dünyâ hayâtinda acele verilmis olan kavimdir" buyurdu.
Bunun üzerine ben:
— Benim için magfiret isteyiver! dedim.

Hafsa o sözü Âise'ye açikladigi zaman, iste o sözden dolayi (yâ-nî Peygamber'in Âise'nin nevbeti gününde Misirli Mâriye ile yalniz kalmasi; Hafsa'nin bunu bilip de Âise'ye ifsa etmesinden dolayi) Peygamber (S) kadinlarindan yirmidokuz gece ayrilip, yalnizliga çekildi. Peygamber, kadinlarina öfkesinin siddetinden ve Allah'in kendisini "Ey Peygamber, sen zevcelerinin hosnûdlugunu arayarak Allah'in sana halâl kildigi seyi niçin (kendine) haram ediyorsun?.,," (et-Tahrîm: i) kavliyle azarladigi zaman;
— "Ben kadinlarin yanina bir ay girecek degilim" demisti. Nihayet yirmidokuz gece geçince Âise'nin yanina girdi ve onun
nevbetine tesadüf ettigi için onunla basladi. Âise:
— Yâ Rasûlallah, Sen bizim yanimiza bir ay girmiyecegine ye-mîn etmistin. Sen ise bugün benim iyice saymakta oldugum yirmido-kuzuncu gecenin sabahina girdin, dedi.
Peygamber:
— "Ay yirmidokuz gecedir. Bu ay da yirmidokuz gece oldu" buyurdu.
Âise: Bundan sonra Allah, Tahyîr (ei-Ahzâb: 28-29) âyetini indirdi de Peygamber, kadinlarindan ilk olarak muhayyer kilmaya benimle basladi. Ben de kendisini tercîh ettim. Sonra diger bütün kadinlarini muhayyer kildi, onlar da Âise'nin dedigi gibi söylediler [147].

85- Kadinin, Kocasinin Izniyle Nafile Olarak Oruç Tutmasi Babi

122-.....Bize Ma'mer ibn Râsid, Hemrnâm ibn Münebbih'ten; o da Ebû Hureyre(R)'den haber verdi ki, Peygamber (S): "Kadin, kocasi yaninda hazir iken, onun izni olmadikça (nafile olarak) oruç tutmaz" buyurmustur [148].

86- Bâb: Kadin, Kocasinin Dösegini Terkederek (Baska Yatakta) Geceledigi Zaman

123-.....Bize Muhammed ibn Adiyy, Su'be'den; o da Süleyman ibn Mihrân el-A'mes'ten; o da Ebû Hâzim'dan; o da Ebû Hu-reyre(R)'den tahdîs etti ki, Peygamber (S): "Erkek, karisini kendi dösegine da'vet ettigi zaman kadin gelmekten çekinirse, sabaha girinceye kadar melekler o kadina la'net ederler" buyurmustur.

124-.....Bize Su'be, Katâde'den; o da Zurâre'den tahdîs etti ki, Ebû Hureyre (R): Peygamber (S): "Kadin, kocasinin dösegini ter-kederek geceledigi zaman, bu ayriliktan geri dönünceye kadar me-lekler ona la'net ederler" buyurdu, demistir [149].

87- Bâb: Kadin, Kocasinin Evine, Onun Izni Olmaksizin Hiçbir Kimsenin Girmesine Izin Vermez

125-.....Bize Ebu'z-Zinâd, el-A'rec'den; o da Ebû Hureyre(R)'den tahdîs etti ki, Rasûlullah (S) söyle buyurmustur; "Kadina zevci yaninda hâzir iken, onun izni olmadikça (nafile olarak) oruç tutmak haiâl olmaz- Yine bir kadin, kocasinin evine, onun izni olmadikça kimsenin girmesine izin

veremez. Yine bir ev kadini kocasinin izni olmaksizin aile nafakasindan (âdetten fazla) sarfederse, sübhe-siz o fazla sarfiyatin yarisi, kocaya ödenir" [150].
Bu hadîsi Ebu'z-Zinâd Abdullah ibn Zekvân yine Mûsâ ibn Ebî Usmân'dan; o da babasindan; o da Ebû Hureyre'den olmak üzere hassaten oruç hakkinda rivayet etmistir [151].

88- Bâb

(Bu, kendinden önceki bâbdan bir fasil gibidir.)

126-..... et-Teymî (Süleyman ibn Tarhân el-Basrî), Ebû Usmân'dan; o da Usâme ibn Zeyd(R)'den haber verdi ki, Peygamber (S) söyle buyurmustur: "Ben cennet kapisinin üstünde durdum. Bir de gördüm ki, cennete girenlerin çogu fakirlerdir. Zenginlik sâhible-ri ise, bunlarin cehennemlik olanlarindan baskalari (hesaba çekilmek için) habsolunmuslardir. Zenginlerin (fakîr hakkini vermeyen) ates ehli olanlari ise, cehenneme sokulmalari önce emrolunmustu. Ben cehennem kapisinin Önünde de durdum. Bir de baktim ki, cehenneme girenlerin çogu kadinlardir" [152].
89- Beraber Geçindigi Kimsenin Iyiliklerine Nankörlük Babi

"el-Asîr", "Koca"dir ve bu isim "Muaseretten olup "Birbirine karismis, beraber bulunulan kimse" demektir [153].
Bu ma'nâda, Ebû Saîd'in de Peygamberden bir hadîsi vardir.

127-.....Bize Mâlik, Zeyd ibn Eslem'den; o da Atâ ibn Yesâr'dan haber verdi ki, Abdullah ibn Abbâs (R) söyle demistir: Ra-sûlullah (S) zamaninda günes tutuldu. Bunun üzerine Rasûlullah, insanlar da kendisiyle beraber oldugu hâlde namaza durdu. Takrî-ben el-Bakara Sûresi'ni okuyacak kadar uzunlukta bir kiyam yapti. Sonra rukû'a varip yine uzun bir rükû' yapti. Sonra (rukû'dan) kalkti ve birinci kiyamin dûnunda olan uzunca bir kiyam daha yapti. Sonra rukû'a varip birinci rukû'un dûnunda olan uzunca bir rükû' daha yapti. Sonra secde etti. Sonra ilk kiyamindan az süren uzun bir kiyam yapti. Sonra rukû'a varip, ilk rukû'undan az süren bir rükû' yapti. Sonra basim kaldirip ilk kiyamin dûnunda olan uzunca bir kiyam yapti. Sonra birincisinden az olan uzunca bir rükû' daha yapti. Sonra basini kaldirdi. Sonra secde etti. Bundan sonra günes açilmis vaziyette iken namazdan çikip söyle buyurdu:
— "Sübhesiz Günes ile Ay, Allah 'in âyetlerinden iki âyettir. Bunlar hiçbir kimsenin ne Ölümü, ne de hayâti için tutulurlar. Bunlarin tutuldugunu gördügünüzde hemen Allah'i zikrediniz".
Sahâbîler:
— Yâ Rasûlallah! Namaz içinde, durdugun su yerinden bir seye elinle uzandigini gördük. Sonra Sen'in geri çekildigini gördük! dediler.
Rasûlullah cevaben:
— "(Svet.) Ben cenneti gördüm -yâhud: Cennet bana gösterildi-ds oddan bir salkima elimle uzandim. Eger ben o salkimi ele geçire-bilseydirn, dünyâ bakî kaldikça ondan yerdiniz. Atesi de

gördüm. Fakat ömrümde bu gün gördügüm kadar çirkin, berbâd hiçbir manzara görmemistim. Cehennemin ahâlîsinin çogunu kadinlar olarak gördüm" buyurdu.
— Yâ Rasûlallah! Ne sebeble (kadinlar buna müstahikk oluyorlar)? diye sordular.
Rasûlullah:
— "Küfürleri sebebiyle" buyurdu.
— Allah'i inkâr mi ediyorlar? denildi.
Rasûlullah:
— "Kocalarina karsi ni'meti nankörlük ederler, iyilige nankörlük ederler. Içlerinden birine dünyâ oldukça iyilik etsen de sonra senden (memnun olmayacagi) birsey görse (hemen): Senden asla hiçbir hayir görmedim ki! der" buyurdu [154].

128-.....Bize Avf, Ebû Recâ Imrân ibnu Milhân'dan; o da Imrân ibn Husayn(R)'dan tahdîs etti. Peygamber (S): "Cennetin içine muttali' oldum. Bir de gördüm ki, cennet ehlinin çogu fakirlerdir. Atesin içine de muttali' oldum. Gördüm ki, ates ehlinin çogu kadinlardir".
Bu hadîsi rivayet etmekte Eyyûb es-Sahtiyânî ile Selm ibnu Zerîr, Avf e mutâbaat ettiler [155].

90- Bâb:

"Zevcen için üzerinde bir hakk vardir".
Bunu Ebû Cuhayfe (R), Peygamberden olmak üzere söylemistir [156].

129-.....Abdullah ibn Amr ibni'1-Âs (R) tahdîs edip söyle demistir: Rasûlullah (S) bana:
— "Yâ Abdallah! Senin gündüzleyin oruç tutar, geceleyin de nafile namaz kilar oldugun bana haber verilmedi mi?" buyurdu.
Ben de:
— Evet yâ Rasûlallah, öyledir, dedim. Rasûlullah:
— "Böyle yapma! Sen bazen oruç tut, bazen iftar et. Gecenin bir kisminda kalkip namaz kil, bir kisminda da yatip uyu. Çünkü senin bedenin için üzerinde bir hakk vardir, gözlerin için de üzerinde bir hakk vardir, zevcen için de senin üzerinde bir hakk vardir" buyurdu [157].

91- Bâb:

'Kadin, kocasinin evinde bir güdücüdür.

130-.....Bize Mûsâ ibn Ukbe, Nâfi'den; o da Ibn Umer(R)'den haber verdi ki, Peygamber (S) söyle buyurmustur: "Herbirerleriniz güdücüdür ve herbirerleriniz güttüklerinden sorumludur. Devlet baskani bir çobandir, erkek de kendi ev halki üzerinde bir çobandir, kadin da kocasinin evi ve çocuklari üzerinde bir çobandir. Hâsili herbirerleriniz çoban ve herbirerleriniz kendi raiyyesinden (yânî idaresi altindakiler den) sorumludur" [158].

92- Yüce Allah'in Su Kavli Babi:

"Erkekler kadinlar üzerine hâkimdirler. O sebeble ki, Allah onlardan kimini kiminden üstün kilmistir. Bir de (erkekler onlari) mallarindan infâk etmektedirler. Iyi kadinlar itaatli olanlardir. Allah kendilerini nasil koruduysa, onlar da öylece göze görünmeyeni koruyanlardir. Serrlerinden, serkesliklerinden yildiginiz kadinlara gelince; Onlara ögüt verin, (vazgeçmezlerse) kendilerini yataklarda yalniz birakin, (yine kâr etmezse) dövün. Size itaat ederlerse, aleyhlerinde bir yol aramayin. Çünkü Allah çok yücedir, çok büyüktür" (en-Nisâ: 34).

131-.....Enes (R) söyle demistir: Rasûlullah (S) kadinlarinin odalarina bir ay girmemeye yemîn etti ve kendisine âid yüksek bir oda içinde oturdu. Yirmidokuz gün geçince oradan indi. Kadinlari tarafindan:
— Yâ Rasûlallah! Sübhesiz Sen bir ay üzerine yemîn etmistin, denildi.
Rasûlullah:
— "Sübhesiz (benim kendisinde yemîn ettigim) ay, yirmidokuz gündür" buyurdu [159]

93- Peygamber(S)In Kendi Kadinlarindan Yüzçevirip Kadinlara Âid Evlerin Disinda Bîr Yere Çekilmesi Babi

Muâviye ibn Hayde(R)*den de Peygamberce yükseltilmis olarak "Kadin ancak ev içinde terkolunur" hadîsi zikrolunuyor.

Birinci hadîs, bu Muâviye hadîsinden daha sahîhtir (yânî derecesi daha yüksektir) [160].

132-.....Ümmü Seleme söyle haber vermistir: Peygamber (S) kadinlarindan bâzisina karsi bir ay evlerine girmeyecegine yemîn etti. Yirmidokuz gün geçince günün evvelinde yâhud âhirinde yanlarina girdi. Kendisine:
— Ey Allah'in Peygamberi! Sen bir ay kadinlarin yanina girmemege yemîn etmistin? denildi.
Peygamber:
— "Sübhesiz (benim yemîn ettigim) bu ay yirmidokuz gün olmaktadir" buyurdu.

133-.....Bize Ebû Ya'fûr tahdîs edip söyle dedi: Biz Ebu'd- Duhâ'nin yaninda ayi müzâkere ettik. Ebu'd-Duhâ söyle dedi: Bize Ibn Abbâs tahdîs edip söyle dedi: Bir gün sabaha çiktik, Peygam-ber'in kadinlari aglasiyorlardi, herbirinin yaninda kendi ailesinden kimseler vardi. Ben hemen mescide çiktim, bir de gördüm ki, mescid insanlarla dopdolu. Akabinde Umer ibnu'l-Hattâb geldi ve Peygam-ber'in yanina yükseldi. Peygamber kendine âid yüksek bir oda içinde bulunuyordu. Umer selâm verdi, fakat ona kimse cevâb vermedi. Sonra yine selâm verdi, ona yine hiç kimse cevâb vermedi. Sonra yine selâm verdi, bu sefer de ona kimse cevâb vermedi. Sonra Bilâl onu çagirdi, Umer akabinde Peygamber(S)'in yanina girdi de:
— Kadinlarini bosadin mi? diye sordu. Peygamber (S):
— "Hayir, lâkin onlardan bir ay ayrilmaya yemin ettim" buyurdu.

Yirmidokuz gün bekledi, sonra kadinlarinin yanina girdi [161].

94- Kadinlari Dövmenin Mekruh Olacak Derecesi Ve Yüce Allah'in: "Kadinlari (Siddetli Ezâ Vermeyen Bir Dövüsle) Dövün' (En-Nisâ: 34) Kavli Babi

134-..... Bize Sufyân es-Sevrî, Hisâm'dan; odababasiUrve'-den; o da Abdullah ibn Zem'a'dan tahdîs etti ki, Peygamber (S): "Sizden herhangi biriniz karisini, köle döver gibi dövmesin. Sonra (belki de) o günün âhirinde o kadinla (boyun boyuna sarilip) cinsî münâsebet yapacaktir" buyurmustur [162].

95- Bâb: Kadin, Ma'siyette Kocasina Itaat Etmez

135-.....Bize Ibrâhîm ibnu Nâfi', el-Hasen ibnu Müslim'den; o da Safiyye bintu Seybe'den; o da Âise(R)'den söyle tahdîs etti: En-sâr'dan bir kadin kizini evlendirdi. Akabinde kizin basinin saçlari kökünden düsmege basladi. Kadin, Peygamber'e gelip bu durumu kendisine zikretti ve:
— Kizin kocasi bana kizin saçlarinda ekleme yapmami emretti,
dedi.
Peygamber (S):
— "Hayir (bu olmaz), su muhakkak ki, saç ekleyen kadinlar la'netlenmistir" buyurdu [163].

96- Bâb:

'Eger bir kadin, kocasinin uzaklasmasindan yâhud yüz çevirmesinden endîse ederse, sulh ile aralarini düzeltmekte her ikisine de günâh yoktur. Sulh daha hayirlidir..." (en-Nisâ: 128)

136- Bize Muhammed ibn Selâm tahdîs etti. Bize Ebû Muâvi-ye, Hisâm'dan; o da babasi Urve'den; o da Âise(R)'den haber verdi ki, o "Eger bir kadin kocasinin uzaklasmasindan yâhud yüz çevir-mesinden endîse ederse..." âyetinin tefsiri hakkinda söyle demistir:
— Bu, su kadindir: Bir erkegin yaninda bulunur, erkek onunla konusmayi, onunla beraber olmayi çogaltmak istemez, hattâ bu kadini bosamayi ve ondan baska bir kadinla evlenmeyi ister. Kadin (razi etmek için) kocasina: Sen beni nikâhinda tut, beni bosama, sonra benden baskasiyle evlen. Sen bana verecegin nafakadan ve benim için yapacagin nevbet taksiminden muafsin, ben sana halâl ettim! der. Iste Yüce Allah'in su "Sulh ile aralarini düzeltmekte ikisine de günâh yoktur. Sulh daha hayirlidir" kavli bunun içindir [164].

97- Azl Babi

137- Bize Müsedded tahdîs etti. Bize Yahya ibn Saîd, Ibn Cu-reyc'den; o da Atâ ibn Ebî Rebâh'tan tahdîs etti ki, Câbir (R): Bizler Peygamber (S) zamaninda azl yapiyorduk, demistir [165].

138-.....Amr ibn Dînâr söyle demistir: Bana Atâ ibn Ebî Rebâh haber verdi ki, kendisi Câbir(R)'in: Bizler Kur'ân inip dururken azl yapiyorduk, dedigini isitmistir.
Yine Amr ibn Dinar'dan; o da Atâ'dan tahdîs etti ki, Câbir (R): Bizler Peygamber (S) zamaninda Kur'ân inip dururken azl yapiyorduk, demistir.

139-.....Bize Cuveyriye, Mâlik ibn Enes'ten; o da ez-Zuhrî'den; o da Ibnu Muhayrîz'den tahdîs etti ki, Ebû Saîd el-Hudrî (R) söyle demistir: Biz (Musta'lik ogullan gazvesinde) birçok kadin esîrlere kavustuk. Bizler azl yapiyorduk. Bunu Rasûlullah'a sorduk. Rasûlul-lah (S) üç defa:
— "Sizler hakîkaten bunu yapar misiniz?" diye sordu da akabinde: "Kiyamet gününe kadar bu dünyâda vücûd bulacak her hayât sahibi, kurtulus yok, muhakkak meydana gelecektir" buyurdu [166]
.

98- Bir Sefere Çikmak Istedigi Zaman Kadinlar Arasinda Kur'a Çekmek Babi

140-.....Bize Abdulvâhid ibnu Eymen tahdîs edip söyle dedi: Bana Abdullah ibnu Ebî Muleyke, el-Kaasim ibn Muhammed'den; o da Âise(R)'den söyle tahdîs etti: Peygamber (S) bir sefere çikmak istediginde kadinlari arasinda kur'a çekerdi. Bir seferde kur'a Âise ile Hafsa'ya isabet etti. Peygamber gece olunca Âise'nin beraberinde, onunla konusarak yol alirdi. Bir gün Hafsa, Âise'ye:
— Bu gece sen benim deveme binsen, ben de senin devene bin-sem, sen görmedigin manzaralari görürsün, ben de görmedigim yerleri görürüm, dedi.
Âise:
— Pekâlâ, diye muvafakat etti.
Bunun üzerine onlardan herbiri digerinin devesine bindi. (Böylece Hafsa, Âise'nin devesine binmisi oldu.) Peygamber, Âise'nin devesinin yanina geldi, hâlbuki onun üstünde Hafsa bulunuyordu. Hafsa'ya selâm verdi. Sonra yola devam etti. Nihayet bir durak yerinde indiler. Bu suretle Âise, Peygamber'i kaybetmisti. Durak yerinde indiklerinde Âise (kederinden intihara girisip) iki ayagini (ekseriya içinde zehirli haserelerin bulundugu) izhir otlarinin arasina sokmaya ve:
— Yâ Rabb! Bana akreb yâhud yilan musallat fg. de beni soksun, ben Peygamber'e birsey söylemeye muktedir olmayayim! diye duâ etmege basladi [167]
.

99- Kadin, Kocasi Tarafindan Kendisine Ayrilmis Olan Nevbet Gününü Kadin Ortagina Hibe Eder Ve Kocasi Bu Nevbet Günlerini Nasil Taksîm Eder Babi

141-.....BizeZuheyr, Hisâm'dan; o da babasi Urve'den; oda Âise(R)'den tahdîs etti ki, Sevde bintu Zem'a, kendi nevbet gününü Âise'ye hibe etmisti. Peygamber (S) de Âise'ye bir kendi gününü, bir de Sevde'nin gününü ayirir olmustu [168]
.

100- Kadinlar Arasinda Adâlet(In Vucûbu) Babi

"Kadinlar arasinda adalet etmenize ne kadar hirs gösterseniz asla güç yetiremezsiniz. Bari birine

büsbütün meyledip de ötekini askili gibi birakmayin. Eger (nefsinizi) islâh eder (haksizliktan) sakinirsaniz, sübhe yok ki, Allah çok magfiret edici, çok merhamet eyleyicidir" (en-Nisâ: 129) [169]
.

101- Bâb: Erkek, Dul Üzerine Bakire Ile Evlendigi Zaman (Nasil Yapar)?

142-.....Bize Hâlid el-Hazzâ, Ebû Kilâbe'den; o da Enes(R)'ten tahdîs etti. Ebû Kilâbe: Isteseydim asagidaki hadîsi "Kaale'n-Nebî (S)" der(merfû' olarak rivayet eder)dim.-Lâkin Enes ibn Mâlik (sünnet ta'bîriyle rivayet edip) söyle demisti: Sünnet olan, bir kisi dul üzerine bakire bir kizla evlendiginde (nevbete tâbi' olmayarak) yedi gün onun yaninda ikaamet eder (sonra nevbet ta'yîn eder. Bakir üzerine) dul bir kadinla evlendiginde, onun yaninda üç gün ikaamet eder.

102- Bâb: Erkek, Bakire Üzerine Dul Bir Kadinla Evlendigi Zaman?

143-.....Bize Eyyûb es-Sahtiyânî ile Hâlid el-Hazzâ, Ebû Kilâbe'den tahdîs ettiler ki, Enes ibn Mâlik (R) söyle demistir: Erkek, dul üzerine bakire bir kizla evlendigi zaman, o kizin yaninda yedi gün ikaamet eder, sonra nevbet taksimi yapar. Bakire üzerine dul bir kadinla evlendigi zaman ise, o dulun yaninda üç gün ikaamet eder, sonra nevbet taksîmi yapar. Iste bu, sünnettendir.
Ebû Kilâbe: Eger isteseydim, elbette "Enes bunu Peygamber'e yükseltti" der idim, dedi.
Abdurrazzâk da söyle dedi: Bize Sufyân es-Sevrî, Eyyûb'dan ve
Hâlid ez-Hazzâ'dan haber verdi. Hâlid de: Eger isteseydim bu hadîsi Peygamber'e yükseltti" der idim, demistir [170].

103- Bir Tek Gusl Içinde Kadinlarini Dolasan Kimse Babi

144-.....Bize SaîdibnEbî Arûbe, Katâde'den tahdîs etti. Onlara da Enes ibn Mâlik (R): Peygamber (S) tek bir gecede bütün kadinlari üzerine dolasirdi. O zaman Peygamber'in dokuz kadini vardi, diye tahdîs etmistir [171].

104- Erkegin Bir Günde Bütün Kadinlarinin Yanina Girmesi Babi

145-.....Bize Alî ibnMushir, Hisâm'dan; o da babasi Urve'den tahdîs etti ki, Âise (R) söyle demistir: Rasûlullah (S) ikindi namazindan ayrildigi zaman, kadinlarinin yanma girer ve (cinsî münâsebet olmaksizin) onlardan birine yaklasirdi. Bir defasinda .Haf-sa'nin yanina girdi de orada, kalmakta âdet edinegeldigi zamandan daha çok habsolup kaldi .

105- Bâb: Erkegin, Kadinlarindan Bâzisinin Evinde Bakilmasi Hususunda Kadinlarindan Izin Istediginde, Kadinlarin Da Kendisine Izin Vermeleri

— Rasûlullah, benim yanima gelmekte oldugu benim nevbet günüm içinde vefat etti. Allah O'nu,

basi gerdan yerimle gögsüm arasinda oldugu-hâlde, ruhunu kabzedip aldi. Onun tükrügü benim tükrügümle de karisti [172].

106- Erkegin, Kadinlarindan Bâzisini Diger Bâzisindan Daha Fazla Sevmesi Babi

147-.....Ubeyd de Ibn Abbâs'tan isitmis; o da Umer(R)'den isitmistir: Umer, Hafsa'nin yanina girip:
— Ey kizcagizim! Sakin ola ki, güzelligi ve Rasûlullah'in kendisini sevmesi, kendisini hayrete düsürmüs olan su kadin -Âise'yi kasdediyor- seni aldatmasin... dedi.
Yine Umer: Ben Hafsa'ya söylediklerimi Rasûlullah'a kissa edip anlattim. Rasûlullah (S) gülümsedi, dedi [173].

107- Nail Olmadigi Bir Ni'metle Tokluk Gösterisi Yapan Kimsenin (Kötülenmesi) Ve Kadin Ortagina Karsi Övünmenin Nehyolunmasi Babi

148- Bize Süleyman ibn Harb tahdîs etti. Bize Hammâd ibn Zeyd, Hisâm'dan; o da Fâtima bintu'l-Munzir'den; o da Esma bintu Ebî Bekr'den; o da Peygamber(S)'den tahdîs etti.
Ve yine bana Muhammed ibnu'l-Musennâ tahdîs etti. Bize Yahya ibn Saîd el-Kattân, Hisâm'dan tahdîs etti. Bana Fâtima bintu'l-Munzir, Esmâ'dan söyle tahdîs etti: Bir kadin (Esmâ'nin kendisi):
— Yâ Rasûlallah! Benim bir kadin ortagim var. Kocamin bana vermedigi seyi (verdi diye) kocamdan yana kadin ortagima karsi gösteris yapsam, bu benim üzerime günâh olur mu? diye sordu.
Rasûlullah (S):
— "Verilmemis birsey ile tokluk ve süslük gösterisi yapan kimse, yalandan iki elbise giyen kimse gibidir" buyurdu [174].

108- Gayret (Yâni Kiskançlik) Babi

Verrâd de el-Mugîre ibn Su'be'den söyledi ki: Sa'd ibnu Ubâde (R) "Eger karimin yaninda (yabanci) bir erkek görsem muhakkak onu kilicimin genis yüzü ile degil, keskin tarafi ile vurur öldürürüm" demistir. Bunun üzerine Peygamber (S): "Sizler Sa'd ibn Ubâde'nin bu gayret ve hamiyyetine taaccûb mü ediyorsunuz? (Sasmayiniz.) Çünkü biz (ben) Sa'd'den daha kiskancim, Allah da benden kiskançtir" buyurmustur [175].

149-..... Bize el-A'mes, Sakîk'ten; o da Abdullah ibn Mes'ûd(R)'dan tahdîs etti ki, Peygamber (S): "Allah'tan daha kiskanç hiçbir kimse yoktur. Iste bundan ötürüdür ki, A llah, açik - kapali; bütün fuhsiyâti haram kilmistir. Bir de Allah 'tan ziyâde övülmeyi seven kimse yoktur" buyurmustur [176]

150- Bize Abdullah ibn Mesleme, Mâlik'ten; o da Hisâm'dan: o da babasi Urve'den; o da Âise(R)'den tahdîs etti ki, Rasûlullah (S): "Ey Muhammed Ümmeti! Bir mü'min kulunu yâhud disi

kulunu zina ederken görmesi üzerine Allah Taâlâ'dan daha gayretli ve hamiyyet-li hiçbir kimse yoktur. Ey Muhammed Ümmeti! Eger sizler benim bilmekte oldugum seyleri bilir olsaydiniz, muhakkak az güler, çok aglardiniz" buyurmustur [177].

151-.....Urvetu'bnu'z-Zubeyr, annesi Esmâ'dan tahdîs etti. Esma, Rasûlullah(S)'tan "Allah kadar gayretli hiçbirsey yoktur"^ buyururken isitmistir.
Ve yine Yahya ibn Ebî Kesîr'den; ona da Ebû Seleme tahdîs etti; ona da Ebû Hureyre, kendisinin Peygamber(S)'den isittigini tahdîs etti.

152-.....Bize es-Seybân, Yahya ibn Ebî Kesîr'den; o da Ebû Seleme'den tahdîs etti ki, o da Ebû Hureyre(R)'den isitmistir. Peygamber (S): "Muhakkak ki Allah, mü'minler hakkinda gayret ve ha~ miyyet gösterir. Allah'in gayreti, Allah'in haram kildigi fena seyleri, mü'minin islemesinden dolayidir -yâhud: islememesi içindir-"^buyurmustur [178].

153-..... Bize Hisâm tahdîs edip söyle dedi: Bana babam Urvetu'bnu'z-Zubeyr haber verdi. Ebû Bekr'in kizi Esma (R) söyle demistir: Zubeyr benimle evlendi. O zaman Zubeyr'in yeryüzünde mal-dan, köleden hiçbirseyi yoktu. Onun dünyalik olarak su çekici deve ile atindan baska birseyi yoktu. Atinin otunu, yemini de ben bulup verirdim, ben sulardim. Su1 kirbasini (sökündügünde) ben dikerdim. Ben hamur yogururdum. Yalniz ekmek yapmayi beceremezdim. Onu da Ensâr'dan komsularim olan kadinlar yapiverirlerdi. Bunlar (komsuluk hakkini gözeten) sadakatli, iyi kadinlardi. Sonra Rasûlullah (S) Zubeyr'e bir mikdâr hurmalik ayirip vermisti [179].
Ben Zubeyr'in bu hurmaligindan (deveye yedirmek için) basimin üstünde hurma çekirdegi tasirdim. Bu hurmalik, meskenimden bir fersahin üçte ikisi kadar uzaklikta idi. Yine böyle bir gün, basimda hurma çekirdegi yüklü olarak evime gelirken (yolda) Rasûlullah'a kavustum. Yaninda Ensâr'dan birtakim kimseler vardi. Rasûlullah beni çagirdi. Sonra beni arkasinda terkisine almak için devesine "Ih, ih" dedi. Fakat ben erkeklerle beraber yolculuk etmekten utandim. Hem ben Zubeyr'i ve onun kiskançligini hatirladim. Zubeyr insanlarin en kiskanci idi. (Ben da'vete icabet etmeyince) Rasûlullah (S), benim utandigimi anladi da devesini sürüp gitti [180].
Zubeyr'in yanina geldigimde, ona:
— Bugün Rasûlullah, basimda hurma çekirdegi yüklü olarak bana rastladi. Yaninda sahâbîlerinden bir cemâat de vardi. Beni bindirmek için devesini çökertmek istedi. Fakat ben utandim. Ayni zamanda senin kiskançligini da hatirladim, dedim.
Bunun üzerine Zubeyr:
— VaHâhi senin hurma çekirdegi yükün, bana Rasûlullah ile beraber deveye binmenden daha güç oldu, dedi.
Râvî Esma dedi ki: Ben, bu aile yükünü, sonra Ebû Bekr'in bana at seyisligi yapacak bir hizmetçi göndermesine kadar çektim. Babam (hizmetçi göndermekle) sanki beni cariyelikten âzâdlamisti [181].

154-.....Enes (R) söyle demistir: Peygamber (S) kadinlarindan birinin (yânî Âise'nin) yaninda idi. Mü'minlerin annelerinden biri de içinde yemek bulunan bir tabak gönderdi. Peygamber'in, evinde bulundugu kadin (yânî Âise), tabagi getiren hizmetçinin eline vurdu da tabak elinden düsüp yarildi. Peygamber (S) yarilan parçalan bir yere getirdi. Sonra içinde bulunan .yemegi yine onun içine toplamaya basladi. Bunu yaparken de hazir bulunanlara "Anneniz kiskandi" buyuruyordu. Sonra Peygamber o hizmetçiyi, evinde bulundugu kadinin yanindan saglam bir tabak getirinceye kadar alikoydu, saglam tabagi, tabagi kirilan kadina verilmek üzere o hizmetçiye teslim etti. Kirik tabagi da, kirildigi kadinin evinde alikoydu [182].

155-..... Bize Mu'temir, Ubeydullah'tan; o da Muhammed ibnu'l-Munkedir'den; o da Câbir ibn Abdillah(R)'tan tahdîs etti ki, Peygamber (S) söyle buyurmustur:
— "Ben (ru'yâmda) cennete girdim, yâhud cennete geldim. Orada bir kasr gördüm. Bu kasr kimindir diye sordum. Umer ibnu'l-Hat-tâb'indir, dediler. Ben onun içine girmek istedim. Beni oraya girmekten ancak senin kiskançligini bilisim men' etti".
Bunun üzerine Umer:
— Babam, anam Sana kurbân olsun ey Allah'in Peygamberi! Ben Sana karsi mi kiskanirim? Dedi [183].

156... y. ez-Zuhrî söyle demistir: Bana Muhammed ibnu'l-Müseyyeb haber verdi. Ebû Hureyre (R) söyle demistir: Bizler Rasû-lullah(S)'in yaninda oturdugumuz sirada Rasûlullah söyle buyurdu:
— "Ben bir kenesinde uyurken kendimi cennette gördüm. O sirada bir kadin, bir köskün yaninda abdest almakta idi. (Yanimdaki meleklere:) Bu kösk kimin içindir? diye sordum. Onlar: Bu kösk Ömer'indir, dediler. Umer'in kiskançligini hatirladim da hemen yüzümü arkama döndürdüm".
(Râvî dedi ki:) Mecliste hazir bulunmakta olan Umer sevincinden agladi. Sonra da:
— Sana karsi im kiskançlik edecegim yâ Rasûlallah? Dedi [184].

109- Kadinlarin Kiskançligi Ve Sevgilerinin Siddetinden Dolayi Hüzünlenip Öfkelenmeleri Babi

157-.....Bize Ebû Usâme, Hisâm'dan; o da babasi Urve'den tahdîs etti ki, Âise (R) söyle demistir: Bir kerre Rasûlullah (S) bana:
— "(Ey Âise!) Ben senin benden memnun oldugun zamani ve bana karsi öfkeli bulundugun vakti pek iyi bilirim" buyurdu.
Âise dedi ki: Ben de O'na:
— (Yâ Rasûlallah!) Sen bunu nereden biliyorsun? diye sordum.
— "Benden razi ve memnun oldugunda (birseyi reddederken) %â veRabbiMuhammedi- Muhammed'in Rabbi hakki için öyle degildir)' dersin. Bana karsi öfkeli oldugun zaman da: 'Lâ ve Rabbi îbrâhtmi = Ibrahim'in Rabbi hakki için öyle degildir)' dersin (adimi anmazsin)" buyurdu.
Âise dedi ki: Ben de:
— Evet yâ Rasûlallah! Vallahi öyledir. Fakat ben (öfkeli iken) yalniz Sen'in isminden ayrilirim

(sevgin ise gönlümde yasar), diye saygimi arzettim [185]

158-.....Bize en-Nadr tahdîs etti ki, Hisâm söyle demistir: Bana babam Urve haber verdi ki, Âise (R) söyle demistir: Ben Rasûlullah'm kadinlarindan hiçbirine karsi Hadîce'ye karsi kiskandigim derecede kiskanmadim. Çünkü Rasûlullah onu çok anardi ve ona övgüleri çok olurdu. Hâlbuki Rasûlullah'a, Hadîce için cennette inciden borularla yapilmis bir ev ile müjdelemesi de vahyolunmustu [186].

110- Kisinin Kendi Kizini Kiskançlik Ve Adalet Hususlarinda Savunmasi Babi

159-.....Bize el-Leys, Abdullah ibnu Ebî Muleyke'den tahdîs etti ki, el-Misver ibn Mahrame söyle demistir: Ben, Rasûlullah(S)'tan isittim, kendisi minber üzerinde söyle buyuruyordu:
— "Hisâm ibnu'l-Mugîre ogullan kendi kizlarini Ebû Tâlib'in oglu Alî'ye nikâh etmeleri hususunda benden izin istediler. Ben onlara buna izin vermem. Sonra yine izin vermem, sonra yine izin vermem. Ancak Ebû Tâlib'in oglu benim kizimi bosamak isterse, o takdirde onlarin kiziyle evlenebilir. Çünkü kizim Fâtima, ancak benden bir parçadir. Ona sübhe veren sey, beni de sübhelendirir; ona ezâ veren sey, beni de ezâlandirir". Iste böyle söyledi [187].

111- Bâb: (Zamanin Sonunda) Erkekler Azalip Kadinlar Çogalir

Ve Ebû Mûsâ, Peygamber(S)'den söyledi ki:
"Ve o sirada sen erkeklerin azligindan ve kadinlarin çoklugundan dolayi (koruyucusuz) kirk kadinin bir tek erkegin ardindan yürüyüp ona sigindiklarini görürsün" buyurmustur [188].

160-.....Enes ibn Mâlik (R) söyle demistir: Ben size Rasûlullah'tan isittigim öyle bir hadîs söyleyecegim ki, onu size benden baska kimse söyleyemeyecektir: Ben, Rasûlullah(S)'tan isittim, söyle buyuruyordu: "îlmin kaldirilmasi, cehlin çogalmasi, zinanin çogalmasi, sa-râb içmenin çogalmasi, erkeklerin azalip kadinlarin çogalmasi kiyamet alâmetlerindendir. O derecede ki, elli kadinin yalniz bir bakani olacaktir" [189].

112- Bâb:

"Yaninda nikâh geçmez bir hisimi bulunmayan bir kadinla bir erkek yalniz kalmasin; kocasi evde bulunmayan kadinin yanina da girilmesin,"

161-.....Bize el-Leys, Yezîd ibn Ebî Habîb'den; o da Ebû'l-Hayr'dan; o da Ukbetu'bnu Âmir(R)'den tahdîs etti ki, Rasûrullah (S, bir hutbesinde):
— "Sizleri (beraberinde mahremi bulunmayan) kadinlarin yanlarina girmekten sakindiririm" buyurmustur.

Bunun üzerine Ensâr'dan bir adam:
— Yâ Rasûlallah! (Zevcin babalari ve ogullarindan baska olan) erkek akrabalarina ne dersin? diye sordu.
Rasûlullah:
— "Onlarla halvet ölümdür" buyurdu [190].

162-.....Bize Amr ibn Dînâr, Ebû Ma'bed'den; o da Ibn Abbâs(R)'tan tahdîs etti ki, Peygamber (S):
— "Hiçbir erkek, yaninda nikâh geçmez hisimi bulunmayan bir kadinla yalniz kalmasin" buyurdu.
Bunun üzerine bir adam ayaga kalkti da;
— Yâ Rasülallah! Benim kadin hacc yapmak üzere yola çikti, ben de su ve su gazvelere yazildim? diye sordu.
Rasûlullah:
— "Sen gazveden vazgeç de karinla beraber hacc et!" buyurdu [191].

113- Erkegin, Insanlarin Yaninda Bîr Kadinla Yalniz Kalmasinin Caiz Olacagi Babi

163-.....Bize Su'be tahdîs etti ki, Hisâm söyle demistir: Ben Enes ibn Mâlik(R)'ten isittim, söyle dedi: Bir kerre Ensâr'dan bir kadin Peygamber'in yanina geldi de, Peygamber o kadinla yalniz kaldi. Konusmalarinin sonunda Peygamber (S): "Allah'ayemin ederim ki, siz Ensâr kadinlari bana muhakkak insanlarin en sevimlilerisinizdir" buyurdu [192].

114- Kadinlara Benzemeye Çalisan Erkeklerin, Kadinlarin Yanina Girmelerinin Nehyedilmesi Babi

164-.....Bize Abdetu, Hisâm ibn Urve'den; o da babasindan; o da Ümmü Seleme'nin kizi Zeyneb'den; o da Ümmü Seleme'den söyle tahdîs etti: Evde hareketlerini kadina benzeten bir muhannes bulundugu sirada, Peygamber (S) Ümmü Seleme'nin yaninda olmustu. Bu sirada o muhannes kisi, Ümmü Seleme'nin erkek kardesi Abdullah ibn Ebî Umeyye'ye hitaben:
— Allah yarin size Tâif i fethederse, ben sana Gaylân'in kizina delâlet ederim. O kiz (semizlikten dolayi karni) dört büklümle karsilar, sekiz büklümle de arkaya döner, dedi.
Bunun üzerine Peygamber (S):
— "Bu, bir daha sizin yaniniza girmesin!" buyurdu [193].

115- Kadinin Habesliler'e Ve Benzeri Yabanci Erkeklere Töhmetsiz Olarak (Yâni Ayiplanmaksizin) Bakmasi Babi

165-.....Âise (R) söyle demistir: Ben Peygamber(S)'i su hâlde gördüm: Habesliler mescidde oyun oynuyorlar, Peygamber de, ben Habesliler'e bakayim diye, ridâsiyle beni perdeliyordu, tâ ilk usanan ben oluncaya kadar. O zaman henüz çocuk yasta taze, eglence ve oyuna düskün bir kizin kadrim

(yânî neler yapabilecegini ve Peygamber sabrini) varin siz takdir ve kiyas edin [194].

116- Kadinlarin Kendi Ihtiyâçlari Için Disariya Çikmalari Babi

166-.....Âise (R.) söyle demistir: (Peygamber'in kadinlarindan) Sevde bintu Zem'a bir gece ihtiyâci için disariya çikti. Akabinde Umer onu gördü ve kendisini tanidi da:
— Yâ Sevde, iyi bil ki, vallahi sen bizce taninmamis degilsin! dedi.
Bu söz üzerine Sevde, Peygamber'in yanina döndü ve Umer'in kendisine söyledigi sözü O'na zikretti. Peygamber benim hücremde aksam yemegi yiyordu, elinde de etli bir kemik vardi. Bu hâlde kendisine vahy indirildi. Vahyin te'sîri kendisinden kaldirilinca, O:
— "Allah siz kadinlarin ihtiyâçlariniz sebebiyle disariya çikmaniza izin vermistir" buyuruyordu [195].

117- Kadinin, Kendi Kocasindan Mescide Ve Baska Mesru1 Bir Yere Çikmak Hususunda Izin Istemesi Babi

167-.....Bize ez-Zuhrî, Sâlim'den; o da babasi Abdullah ibn Umer(R)'den tahdîs etti ki, Peygamber (S): "Herhangibirinizin kadini mescide çikmaga izin istedigi zaman, sakin o kadini men' etmesin!" buyurmustur [196]

118- (Giren Erkekle, Yanina Girilen Kadin Arasinda) Süt Emme Hisimligi Bulundugunda, Kadinlarin Yanina Girmek Ve Kadinlara Bakmanin Halâl Olacagi Babi

168-.....Aise (R) söyle demistir: Süt amcam (olan Ebû'I-Kays'in kardesi Eflah) hücreme benim yanima girmek için izin istedi. Ben ona, Rasûlullah'a soruncaya kadar izin vermekten çekindim. Rasûlullah geldiginde, bunu kendisine sordum. Rasûlullah (S):
— "O senin amcandir, ona izin ver" buyurdu. Âise dedi ki: Ben:
— Yâ Rasûlallah,beni ancak kadin emzirmistir, beni erkek em-zirmedi, dedim.
Âise dedi ki: Bunun üzerine Rasûlullah:
— "Sübhesiz o senin amcandir, onun için senin yanina girsin" buyurdu.
Âise dedi ki: Bu da üzerimize perde vurulmasindan sonra olmustu.
Yine Âise: Dogumdan dolayi haram olan, sütten de haram olur, demistir [197].

119- Bâb:

"Kadin kadina mübaseret etmesin, sonra kadin kendi kocasina öteki kadinin vasiflarini söyler (de bir kötülüge sebeb olur)".

169-.....Abdullah ibn Mes'ûd (R), Peygamber (S): "Kadin kadina çiplak bedenini sürtmesin. Sonra

kadin kendi kocasina, öbür kadinin vasiflarini, kocasi ona bakip görürcesine söyler(dc bir kötülüge sebeb olur)" buyurdu, demistir.

170-.....Bize el-A'mes tahdîs edip söyle dedi: Bana Sakîk tahdîs edip söyle dedi. Ben Abdullah(ibn Mes'ûd -R)'dan isittim. O: Peygamber (S): "Kadin kadina çiplak bedenini sürtmesin. Sonra kadin kendi kocasina öbür kadinin vasiflarim -kocasi ona bakip görürcesine-söyler" buyurdu, demistir [198]
.

120- Erkegin "Ben Bu Gece Muhakkak Kendi Kadinlarimi Dolasacagim" Demesi Babi

171-.....Ebû Hureyre (R) söyle demistir: Davud'un oglu Süleyman Peygamber -Allah'in selâmi üzerine olsun-:
— Bir gece içinde yüz kadim dolasirim da herbir kadin Allah yolunda mukaatele edecek birer oglan dogurur, diye yemîn etti.
Yanindaki melek ona:
— i'lnsâallah(= Allah dilerse)*' de! diye söyledi. Fakat Süleyman bunu söylemedi ve söylemeyi unuttu. Akabinde kadinlari dolasti ve neticede kadinlardan bir tanesi müstesna, hiçbiri dogurmadi, o bir kadin da yarim bir insan dogurdu.
Peygamber (S):
— "Eger Süleyman Insâallah deseydi, yemininde hânis olmaz ve haceti için de daha ümîdli olurdu" buyurdu [199]

121- Bâb: Erkek Ailesinden Ayriligini Uzattigi Zaman Ev Halkini Hiyanete Nisbet Etme Yâhud Onlarin Ufak Tefek Kusurlarini Arastirmak Korkusunu Doguracagi Için Gece Vakti Ansizin Evine Girmesin [200]

172-.....Bize Muhârib ibnu Disâr tahdîs edip söyle dedi: Ben Câbir ibn Abdillah(R)'tan isittim, o: Peygamber (S), erkegin kendi ailesi yanina» seferden geceleyin yâhud ansizin gelivermesinden hoslanmazdi, dedi.

173-.....Bize Abdullah ibnu'l-Mubârek haber verdi. Bize Âsim ibn Süleyman, es-Sa'bî'den haber verdi ki, o da Câbir ibn Abdil-lah(R)'tan söyle derken isitmistir: Rasûlullah (S): "Sizden biriniz evinden ayriligini uzattigi zaman, ailesinin yanina geceleyin ansizin gelmesin" buyurdu.

122- Erkegin (Evlenmekle) Çocuk Istemesi Babi

174- Bize Müsedded, Huseym'den; o da Seyyâr'dan; o da es-Sa'bî'den tahdîs e^ti ki, Câbir (R) söyle demistir: Ben bir gazvede Ra-sûlullah'in maiyyetinde bulundum. O gazveden döndügümüz zaman ben agir yürüyen bir deve üzerinde acele yürütmek istedim. Bu sirada arkamdan bir binekli kisi bana kavustu. Ben arkama döndügümde Rasûlullah ile karsi karsiya geldim. Rasûlullah (S):

— "Seni acele ettiren sebeb nedir?" buyurdu. Ben de O'na:
— Ben yeni evliyim, dedim. Rasûlullah:
— "Bakire bir kizla mi evlendin, yoksa dul bir kadinla mi evlendin?" diye sordu.
Ben:
— Dul ile evlendim, dedim. Rasûlullah:
— "Kendisiyle oynasacagin ve seninle oynasacak bir kizla ev-lenseydin!" buyurdu.
Câbir dedi ki: Seferden geldigimiz zaman bizler hemen Medine'ye girelim diye davrandik. Rasûlullah:
— "Yavas olun! (Biraz bekleyin) Evlerinize tâ gece olunca, yâni yatsi vaktinde girersiniz... Ki o vakte kadar kocasindan ayri kalan kadin daginik saçlarini tarasin ve ustura tutunup temizlensin " buyurdu.
Râvî Huseym dedi ki: Ve bana güvenilir bir adam tahdîs etti ki, o bu hadîste Peygamber'in:
— "Yâ Câbir! el-Keyse, el-Keyse (= Ailene karsi akilli, resîd, bagli ol! Allah'tan çocuk iste)/" buyurdugunu söyledi.
Buhârî: "el-Keys"\e çocugu kasdediyor, dedi [201].

175-.....Bize Su'be, Seyyâr'dan; o da es-Sa'bî'den; o da Câbir ibn Abdillah(R)'tan tahdîs etti ki, Peygamber (S, Tebûk seferinden döndügü zaman O'na):
— "Geceleyin Medine'ye girdigin zaman hemen ailenin yanina girme! (Evvelâ geldigini duyur.) Tâ ki kocasindan ayri düsen kadin ustura futunsun ve daginik saçlarini tarasin" buyurmustur.
Câbir: Rasûlullah (S)
— "Fe-aleyke bi'l-keysi, el-keysi (= Allah'tan çocuk istemeye bak)" buyurdu, demistir.
Ubeydullah ibn Umer el-Umerî de Vehb ibn Keysân'dan; o da Câbir'den; o da Peygamber'den olmak üzere hadîsi "el-Keys" laf-ziyle rivayet etmekte es-Sa'bî'ye mutâbaat etmistir [202].

123- Bâb:

"Kocasindan ayri kalmis olan kadin ustura futunsun ve daginik saçlarini tarasin"

176-.....Câbir ibn Abdillah (R) söyle demistir: Biz bir gazvede Peygamber'in maiyyetinde bulunduk. O gazveden dönüp de Me-dîne|ye yakin oldugumuz zaman, ben kendime âid yavas bir deve üzerinde acele gitmege çalistim. Arkamdan bana bir süvârî yanasti. Ve beraberinde bulunan bir deynekle benim deveme dörttü. Bu dürtüs üzerine benim yavas giden devem, görmekte oldugun en güzel deve gibi hizli gitmeye basladi. Ben arkama dönünce Rasûlullah ile karsilastim. Ve:
— Yâ Rasûlallah! Ben yeni evlenmis bir damadim, dedim Rasûlullah (S):
— "Evlendin mi?" diye sordu. Ben:
— Evet (evlendim), dedim.
Rasûlullah:
— "Kizla mi yâhud dul ile mi evlendin?" diye sordu. Câbir dedi ki: Ben:
— Hayir, dul bir kadinla evlendim, dedim. Rasûlullah:
— "Senin kendisiyle oynasacagin ve onun da seninle oynasacagi bakire bir kizla evlenseydin ya!"

buyurdu.
Câbir dedi ki: Nihayet Medine'ye geldigimiz zaman bizler evlerimize girmeye davrandik. Bunun üzerine Rasûlullah:
— "Yavas olun, acele etmeyin, tâ gece olunca, yâni yatsi vaktinde girersiniz. Ki kocasindan uzak kalan kadin daginik saçlarini tarasin ve (temizlenip) ustura tütünsün" buyurdu [203].

124- Bâb:

"Mü'min kadinlara da söyle: Gözlerini sakinsinlar, irzlarini korusunlar. Zînetlerini açmasinlar. Bunlardan görünen kismi müstesna. Bas örtülerini yakalarinin üstüne koysunlar. Zînetlerini kendi kocalarindan yâhud kendi babalarindan yâhud kocalarinin babalarindan yâhud kendi ogullarindan yâhud kocalarinin ogullarindan yâhud kendi biraderlerinden yâhud kendi biraderlerinin ogullarindan yâhud kizkardeslerinin ogullarindan yâhud kendi kadinlarindan yâhud kendi ellerindeki memlûklerden, yâhud kadinlara ihtiyâci olmayan erkek hizmetçilerden yâhud henüz kadinlarin gizli yerlerine muttaliJ olmayan çocuklardan baskasina göstermesinler..." (en-Nûr: 31).

177-.....Ebû Hazim söyle demistir: Uhud gününde Rasûlullah'in yarasinin hangi seyle tedâvî okundugu hususunda insanlar ihtilâf ettiler de bunu Sehl ibn Sa'd es-Sâidî'ye sordular. Sehl (R), Peygamber(S)'in sahâbîlerinden Medine'de kalanlarin sonuncusu idi. Bu soruya söyle cevâb verdi:
— Bunu insanlar arasinda benden daha iyi bilen kimse kalmadi. Fâtima aleyhâ's-selâm Rasûlullah'in yüzünden kani yikiyor, Alî ibn Ebî Tâlib de kalkani üzerinde su getiriyordu. Sonra bir hasir parçasi alinip yakildi ve yarasi onunla dolduruldu [204].

125- Yüce Allah'in Su Âyeti Hakkinda Bâb:

"Ey îmân edenler, sag ellerinizin mâlik oldugu kimseler, bir de sizden olup da henüz bulûg çagina erismemis küçükler su üç vakitte yaniniza girmek için sizden izin istesinler...1' (en-Nûr: 58) [205].

178-.....Bize Sufyân es-Sevrî, Abdurrahmân ibn Âbis'ten haber verdi (o, söyle demistir): Ben îbn Abbâs(R)'tan isittim. Bir adam ona:
— Sen Rasûlullah (S) ile beraber kurbân yâhud ramazân bayramina çikista hazir bulundun mu? diye sordu.
Ibn Abbâs da ona su cevâbi verdi:
— Evet (bulundum). O'na olan yakinligim da olmasaydi orada hazir bulunamayacaktim.
Râvî: Yasimin küçüklügünden dolayi bulunamayacaktim, demek istiyor, demistir. Ibn Abbâs:
— Rasûlullah (S) namazgaha çikip bayram namazini kildirdi. Sonra insanlara hutbe yapti, dedi de bu namazda ne ezan, ne de ikaa-met zikretmedi.
Yine îbn Abbâs söyle devam etti:
— Sonra Rasûlullah, kadinlarin bulundugu tarafa geldi, onlara da va'z etti, hatirlatmalar yapti ve sadaka vermelerini emretti. Bu emir üzerine ben kadinlari gördüm ki her biri ellerini kulaklarina,

boyunlarina uzatip zînetlerini Bilâl'e veriyorlardi. Sonra Rasûlullah kalkip Bilâl ile birlikte kendi evine döndü [206].

126- Insanin Kendi Arkadasina: Siz Bu Gece Zifaf Ettiniz Mi? Demesi Ve Yine Bir Kimsenin Azarlama Sirasinda Kendi Kizinin Bögrünü Eliyle Dürtmesi Babi [207]

179-.....Bize Imâm Mâlik, Abdurrahmân ibnu'l-Kaasim'dan; o da babasi el-Kaasim ibn Muhammed'den haber verdi ki, Âise (R) söyle demistir: Ebû Bekr beni azarladi, birçok söylendi. Eli ile de bögrüme vurmaga basladi. (Böyle iken yine) Rasûlullah(S)'in basi dizimin üzerinde oldugu için hiç kipirdamadim (yâhud: Beni kipirdamak-tan, Rasûlullah'in baldirim üzerinde bulunmasindan baska hiçbirsey men' etmiyordu) [208].

---

[1] Buhârî bu âyeti basliga delîl olarak getirdi. Delîl getirme ciheti söyledir: Âyet emir sîgasiyledir. Emir de talebi gerektirir. Taleb derecelerinin en azi da nedb'dir. Böylece ragbetlendirme sabit olmustur (Ibn Hacer).
en-Nikâh, nûn'un kesriyle vat' ma'nâsinadir ki, cima eylemektir ve cimâ'-in ibâhati için bir hâtûnu insâya ser'î mevzu olan "Zevvectu"ve "Tezevvectu" kavilleriyle kendisine zevç, yânî es eylemek ma'nâsinadir ve bu iki tarafta carî olur, bir hâtûn ve bir eri kendisine, zikredilen vech üzere çift eylemek ma'nâsi-na da olur, birinci ve ikinci bâblardandir (Kaamûs Ter.).
Fakîhler örfünde Nikâh, diger medenî akidler gibi, iki tarafin îcâb ve kabulü ile olusan bir akiddir. Bu akidle kadin ve erkek aralarinda bir aile kurmus olurlar. Aile müessesesi bu akdin hukukî netîcesidir.

[2] Hadîsin basliga uygunlugu "Benim yolumdan yüz çeviren benden degildir" sö zündedir. Bunda nikâha ragbetlendirme vardir. Bu rivayette Peygamber'in bu sözleri o üç kisiye söyledigi anlasiliyor. Müslim'in rivayetinde ise bu üç kisinin sözleri Peygamber'e ulasinca, topluluga karsi bir hutbe yapmis, Allah'a hamd ve senadan sonra: "Bâzi kimseler söyle söyle söylemislerdir. Bu sözleriyle ne demek istiyorlar?" diye söze baslamis ve bu hadîsteki sözleri söylemistir.
Hadîsteki "Sünnet", yol ma'nâsmadir, farz mukaabili olan "Sünnet" ve nafile demek degildir. Onun için buradaki "Sünnet", sünneti de, farizayi da, nafileyi de sâmildir.
Bu hadîsteki "Raht", Müslim'de "Nefer" seklinde gelmistir. "Raht", üç'ten on'a; "Nefer" de üç'ten dokuz'a kadar kisiye denir. Abdurrazzâk'in Saîd ibn Cubeyr'den rivayetinde'bu üç kisinin Alî ibn Ebî Tâlib, Abdullah ibn Amr ibn As, Usmân ibn Maz'ûn'dan Ibaret oldugu açikça söylenmistir.
Peygamber bu hadîsinde ibâdet ve istirahat hayâti ile aile ve medenî çalisma hayâtini bir vecîze hâlinde özetledikten sonra "Iste benim yolum budur, bundan ayrilanlar benden degildir" buyurmakla, müslümânlikta ruhbanlik, dünyâyi terkedicilik olmadigini açik bir sekilde belirtmistir.

[3] Hadîsin basliga uygunlugu "O kizin malina ve güzelligine ragbet eder" sözünden alinir. Bunun bir rivayeti en-Nisâ Sûresi'nin tefsîrinde de geçmisti.
Buradaki "Fenkihû " emrinin ifâde ettigi nedir? Emir, vucûbda zahir olacagi için, Zâhiriyye bu emrin vucûbu ifâde ettigine ve binâenaleyh cima' ve infâ-ka kaadir olan her ferd için nikâh aslinin farzi ayn olduguna kaail olmuslardir. Ehli sünnet cumhuru da nefsin galeyani ve zinaya düsmek korkusu hâlinde in-fâka kudreti olanlar için farzi ayn oldugunda müttefik iseler de, umûmî surette vucüba kaail degillerdir. Hanefîler'ce ferdî bakimdan galeyan hâlinde vâcib, i'-tidâl hâlinde "Nikâh benim sünnetimdir. Kim benim sünnetimden yüz çevirirse, o benden degildir" hadîsi mucibince müekked sünnet; kadina cevr korkusu hâlinde mekruhtur. Bundan baska yine Hanefîler'ce farzi kifâye oldugunu tasrîh edenler de vardir ki, her ferde degilse de, ümmetin mecmû'una nazaran farzdir. Umûmu terkederse günahkâr olurlar demek olur. Biz de âyetten bunu anliyoruz... (Elmalili Muhammed Hamdî Yazir, Hakk DM, II, 1289).

[4] Hadîsin basliga uygunlugu meydandadir. Hadîs, Oru.ç Kitâbi'nda "Nefsi üzerine bekârliktan korkan kimse için oruç tutmak bâbi"nda daha tafsîlli olarak geçmisti. Buhârî basliktaki sorunun cevâbini -kendi yerinde bilinene i'timâd ederek-açikça zikretmedi. Fakat Ibn Mes'ûd'un bu hadîsteki sözü de kismen bu sorunun cevâbi olarak düsünülebilir.

[5] Bu da ayni hadîsin baska yoldan gelen bir rivayetidir. Hadîs metnindeki e!- Vicâ kelimesi hakkinda su bilgi verilmistir:
el-Vec', vâv'in fethi ve cîm'in sükûnu ile el ile, ya hançer ve biçak ile vurmak ma'nâsmadir. Ve cima' eylemek ma'nâsmadir. Vicâ, kitâb vezninde, koçun yâ tekenin hâyelerini çikarmayip, hâyelerinin damarlarini iki tas arasinda dögüp inemek ma'nâsinadir, bu surette hâyeleri salim kalir. Bir kavle göre hâ-yeleri hurdahas edinceye kadar dögmektir, tâ ki, sinup inmis hükmünde olsun... (Kaamûs Ter.)

[6] Serif, Ten'îm yakininda bir yerin adidir. Ten'îm de Mekke'ye üç, dört mil mesafede bir mevziin ismidir. Beyt'e halâl olan etraf mahallerin en yakinidir (Kaamûs Ter.)

[7] Hadîsin basliga uygunlugu "Dokuz kadin" sözündedir ki bu, kadinlarin çoklugudur. Lâkin bu sayi yalniz Peygamber hakkindadir. O'ndan baskalari hakkinda ise en çok dört, yâhud üç, yâhud iki olur. Bunlara da (birden fazla ma'nâsina) çok denilir.
Meymûne 7. hicret yilinda kaza umresinden dönerken Serifte Peygamber'le mehirsiz olarak evlenmis, 51. yilda da yine ayni yerde vefat etmistir (Hulâsa).

[8] Basliga uygunlugu meydandadir. Bunun bir rivayeti Gusl Kitâbi'nda da geçmisti, ikinci isnâddaki Halîfe ibn Hayyât, müellif Buhârî'niri üstâdlanndan biridir. Bununla Enes'in hadîsi Katâde ve arkadaslarina tahdîs ettigini açikça göstermek istemistir.

[9] "Bu ümmet" diye kayidlamasi, diger ümmetlerden ayirmak Içindir. Çünkü diger ümmetlerde daha çok kadinli peygamberler bile vardi. Bu Muhammed Üm-meti'nde ise en çok dört kadin olabilir (Kastallânî).

[10] Hadîsin basliga uygunlugu meydandadir. Bunun baska bir yoldan bir rivayeti Buhârî'nin ilk hadîsi olmak üzere geçmisti. Baska yerlerde de bâzi sened ve lafiz farklariyle geçmis, açiklamalar verilmisti

[11] Sehl ibn Sa'd'in bu hadîsinin bir rivayeti Fadâilu'l-Kur'ân'da, "Ezberden Kur'ân okuma bâbi"nda geçmisti, bir rivayeti de yakinda yine gelecektir.

[12] Hadîsin basliga uygunlugu söyledir: Peygamber onlari yumurtalarini çikarmaktan nehyetti ve nikâha havale eyledi. Fakîr olan kisi yumurta çikarmaktan men' edilmis oldugu hâlde nikâh da etmez olsaydi, zulümle mükellef kilinmis olurdu. Hâlbuki onlarin herbirinde Kur'ân'dan bir mikdâr ezber vardir. Böylece onlarin Kur'ân'dan bildikleri mukaabilinde evlendirilmeleri zahir oldu. Basligin hükmü Sehl hadîsinden tansîs ile Ibn Mes'ûd hadîsinden istidlal ile sabit olur (Kastallânî).

[13] Bu baslik, Kitâbu'l-Buyû'da geçen Abdurrahmân ibn Avf hadîsinin bir parçasidir. Buhârî o hadîsten isnâd ve metin farkliliklari gibi birçok fâîdelere tenbîh olarak bu lafizlari alip, buraya baslik yapmistir.

[14] Hadîsin basliga uygunlugu "Ensârî'nin yaninda iki kadin vardi, ona ehlini v malini yari yariya bölüsmeyi teklîf etti" sözlerinden alinir.

[15] Hadîsin basliga uygunlugu meydandadir. Hadîs metnindeki "Tebettul" kelimesi hakkinda su açiklama yapilmistir:
el-Beti, bâ'nm fethiyle bilinci ve ikinci bâblardan kesmek ve bir nesneyi digerinden ayirip ifraz ve temyiz eylemek ma'nâlarmadir.
et-Tebettul, tefa'ul vezninde kesilmek ma'nâsinadir. Ve "Tebettele ile'llâh", mâsivâdan kesilip ihlâs veçhiyle hakka teveccüh ve ubudiyet eylemek, bir kavle göre nikâh ve tezevvücü terkedip zâhidlik eylemek ma'nâsinadir. Müellif "Ve tebettel ileyhi tebtüen = Yalniz O'na yönel" (el-Muzzemmil: 8) âyetine isaret eylemistir. Bi'1-külliye Hakk'a munkati' ve müteveccih olup dâima nefsini mâsivâdan kat' ve tecrîd üzere olmayi mutazammindir. eî-Betul, sabûr vezninde sol hâtûna denir ki, rical kismindan bi'1-külliye kesilip, asla onlara dâir haceti, sehvet ve müracaati olmaz. Meryem el-Azrâ (R) cenabina "Betûl" denmesi bu cihetledir... (Kaamüs Ter.).
el-Ihtisâ, neslin devaminin dönüp dolastigi uzuv olan erkeklik yumurtalarim çikartip kendini hadim yapmaktir. Bu, bâzi maksadlar için birtakim sartlarla hayvanlarda tatbîk edilir. Hayvanin yumurtalarinin saplan dögülmek veya kistirilmak suretiyle ezilir yâhud da yumurtalar tamâmiyle çikartilir. Buna "Hayvan igdis etme ameliyesi" denir. Bu, bâzi gayeler için hayvanlarda tecvîz ediliyorsa da aslinda Allah'in yarattigi sekli degistirmek, hayvana azâb vermek ve neslin kesilmesini gerektirdiginden dolayi haram kilinmistir.

[16] Bu da geçen hadîsin baska yoldan gelen bir rivayetidir.

[17] Buhârî burada getirdigi rivayetlerle de bu konudaki nehyi kuvvetlendirmektedir. Son hadîste Rasülullah, Ebû Hureyre'yi tehdîd ve tekdir edip azarlamistir. Çünkü Rasûlullah'in dört kerre sorulan bir soruya sükût ile mukaabele ettikten sonra söyledigi sözü, ancak tehdîd ve azarlamadir. Rasûlullah'in israr ile sükûtu, suâlin fenaligini kemâlli bir belâgatle ifâde etmis, sonunda söyledigi cevâb da ancak nehye ve tehdîde delâlet etmistir. Bu, Yüce Allah'in su âyeti gibidir: "De ki: O (Kur'ân), Rabb'inizden gelen bir haktir. Artik dileyen îman etsin, dileyen kâfir olsun..." (el-Kehf: 29).
Ebû Hureyre'nin bu derece israri da, belki Câhiliyet devrinde hadimligin çesitli maksadlarla yapilmis olmasina ve bunun zühdî bir maksadla yapilmasinin hükmünü anlamak sevkiyledir. Islâm Dîni'nin gidermekle mesgul oldugu Câhiliyet âdetleri arasinda tevâsî gelenegi de bulunuyor.

[18] Buhârî bunun tamâmini en-Nûr Sûresi'nin tefsîrinde getirmisti.

[19] Hadîsin basliga uygunlugu "Rasûlullah, Âise'den baska bakire kiz olarak kimse ile evlenmedi" sözündedir. Metindeki "BIkr", er görmedik genç kiza denir. Ebû Nuaym'in rivayetinde Âise'nin: "Ben meyvesine dokunulmamis bir agacim" dedigi nakledilmistir. Bu sözünü en yüksek bir iftihar olarak söylemistir. Âise'nin bu hadîsi "Bikr"in nikâhinin efdal olduguna delâlet eder.
Bu hadîste Âise'nin belâgatinin gayesi ve islerdeki teennîsinin güzelligi vardir.

[20] Hadîsin basliga uygunlugu, Peygamber'in, sâdik olan ru'yâda onu görmesinin ardindan bakire oldugu hâlde Âise ile evlenmis olmasi yönündendir. Bu hadîsin bir rivayeti Ru'yâ Ta'bîri Kitâbi'nda geçecektir. Müslim de bunu Fadâil Kitâbi'-nda getirmistir.

[21] Bu baslik Ebû Zerr nüshasinda "Dul kadinlarin evlendirilmesi babi" seklinde gelmistir.

[22] Bu, 28. bâbda 44 rakamiyle gelecek olan hadîsin son parçasidir.
Hadîsin basliga uygunlugu "Kizlarinizi bana arzetmeyin" sözündedir. Çünkü bu söz, kadinlarina hitâbdir ve onlara üvey kizlarini ve kizkardeslerini kendisine haram bulunmalari sebebiyle, kendisiyle evlendirmek için arz ve teklîf etmelerini nehyetmistir.

[23] Buhârî bunun uzun ve kisa, çesitli rivayetlerini Buyu', îstikrâz, Surût ve Cihâd Kitâblari'nda getirmisti.

[24] Basliga uygunlugu "Dul bir kadinla evlendim" sözündedir. Hadîsin son fikrasi, Rasûlullah'in bakire ile evlenme lehine bir hüccet getirmesidir. Çünkü bunda tam ülfet vardir. Dula gelince, belki onun kalbi ilk kocasiyle ilgili olabilir de bu sebeble sevgisi bakirenin aksine kâmil olmaz.

[25] Hadîsin basliga uygunlugu, Peygamber'in, daha küçük yasta bulundugu hâlde Âise ile evlenmis olmasi bakimindandir. Peygamber "Sen Allah'in dîninde ve kitabinda benim kardesimsin" sözüyle "Mü'minler ancak kardestirler" (el-Hucurât: 10) âyetine Isaret etmistir. Bu kardeslikte ise, nesebî kardeslikte oldugu gibi, kardes kizi harâmliginin mevcûd olmadigini ifâde etmis oluyor.

[26] Hadîste çocuklara sefkatin, onlarin terbiyelerini güzel yapmanin, islerini görmenin, mali, emâneti ve tedbîrleri hususunda koca hakkini gözetmenin fazîleti vardir.
"Deve binen kadinlar" sözüyle Hz. Meryem disariya çikmistir. Bu hadîsin bir rivayeti Peygamberler Kitâbi'nin sonlarinda Meryem'in zikri hakkinda geçmisti. Ebû Hureyre orada: Meryem asla deveye binmedi, demistir. O, bu sözüyle Meryem'i bu tafdîlden çikarmak istemis gibidir. Buna göre hadîste Kureys kadinlari Meryem üzerine faziletli olmaz.
Hadîsin basliga uygunlugu birinci ve ikinci nevi' kadinlarda açiktir. Üçüncüye gelince, bu, lüzum yoluyla sabit olur. Çünkü Kureys kadinlari, kadinlarin hayirlilari olunca, onlardan evlenen nutfeleri için hayirlisini seçmis olur... (Kas-tallânî).

[27] Hadîsin basligin ikinci cüz'üne uygunlugu meydandadir. Hadîsin takdîm-te'hîrli bir rivayeti Ilim Kitâbi'nda, bir rivayeti de Cihâd'da geçmisti.
Râvî Âmir es-Sa'bî buradaki sözü, kendisine böyle bir mes'ele soran bir Horâsânli'ya hitaben söylemistir.

[28] Bu da hadîsin baska yoldan gelen ve basliga güzel bir delâleti bulunan bir rivayetidir.

[29] Hadîsin basliga uygunlugu Ibnu'l-Munîr'in dedigi gibi su cihettendir: Hâcer bir köle idi. Sahîh olarak bilindi ki, îbrâhîm ona (Sâre'nin hibe etmesiyle) mâlik olduktan sonra, ona Ismail'i dogurtmustur. Ismail'i dogurdugunda Hâcer bir seriyye yânî câriye idi.
Ebû Hureyre ayni senedle Arablar'a hitaben metindeki sözü söylemistir. Çünkü Arablar hayvanlarini otlatmak Için yagmur düsme yerleri olan çöllerde çok bulunurlar (Kastallânî).
Ebû Hureyre: "Ey semâ ogullari, ananiz bu kadindir" sözüyle, Arablar'i kasdetmistir. Çünkü Hâcer, Ismail'in anasidir. Arablar da Ismail'in neslinden-dir, onlar "Semâ

ogullan" ismiyle isimlenmislerdir. Çünkü onlar, sularinin çogu yagmurdan meydana gelen çöllerde otururlar (Aynî).
Ibrahim Peygamber'in birer maslahati sebebiyle söyledigi bu üç yalan gibi olan sözün birincisi es-Sâffât: 85-122. âyetlerinde, ikincisi de el-Enbiyâ: 52-70. âyetlerinde bildirilmistir. Her iki sûrenin bu konuya âid kisimlari yerinden okunmalidir.

[30]
Hadîsin basliga uygunlugu sahâbîlerin, Safiyye, Peygamber'in zevcesi mi yâ-hud cariyesi mi oldugu hususunda tereddüd etmeleri yönündendir. Böylece hadîs, basligin birinci cüz'üne uygun olmustur. Bu hadîs Magâzî'de, "Hayber gazvesi bâbi"nda geçmis, Et'ime'de de gelecektir.
Safiyye, Huyey ibn Ahtab'in kizidir. Benû Nadîr ve'Benû Kurayza Yahû-dîleri'nin en serefli bir ailesine mensûbdu. Hayber Yahudileri'nin baskani Kinâ-ne ibn Rabî' ile yeni evlenmisti. Her iki yönden asaleti vardi. Kocasi, babasi bu muharebede ölmüstü.

[31]
Buhârî baslikta bir hüküm zikretmedi. Bu suretle bu mes'elede fakîhler arasindaki görüs ayriligina isaret etmis oldu.
Âzâd ettikten sonra câriye ile evlenmesinin iki kat ecri oldugu 13. bâbdaki 20. hadîste zikrolimmustu. Fakat sadâk'in âzâd etmekten ibaret olmasi caiz midir? Bunda âlimler üç takim olmuslardir: Bu ve benzeri hadîslere dayanarak, nikâhin bu türlüsünü caiz sayanlar arasinda Alî, Enes, Ibn Mes'ûd (R) ile tâbi ûn'dan Katâde, Saîd ibnu'l-Müseyyeb, Sa'bî, Zuhrî, Evzâî, Atâ ibn Ebî Rebâh Tâvûs ibn Keysân, Sufyân es-Sevrî, Hasen el-Basrîve Ibrâhîm en-Nahaî'nin ve daha sonraki müctehidlerden Ahmed ibn Hanbel, Ishâk ibn Râhûye, Ebû Yûsuf ile Imâm Safiî'nin isimleri zikrediliyor.' Bunlara göre âzâd etmekten baska bir mehr vâdb olmaz.
Ibn Umer (R) ise bu nikâhi caiz görmeyenlerdendir. Tâbiûn'dan îbn Sîrîn, Câbir ibn Zeyd bunu mekruh görenlerdendir. Hasen el-Basrî ile en-Nahaî'nin de bu re'yde olduklari rivayet edilmistir. Ibn Sîrîn, âzâd etmeye her ne mikdâr olursa olsun birsey katmak müstehâb olur, demis. Leys ibn Sa'd, Ibn Subrume, Ebû Hanîfe, Muhammed ibnu'l-Hasen, Zufer, Mâîik, cariyesini âzâd edecek kimse için mehirsiz nikâh etmek Rasûlullah'tan baskasina caiz olmaz. Bu, ancak Peygamber'e hâss birsey idi, diyorlar... Bunlar, Allah Taâlâ, Peygamber'e sadâksiz olarak nikâhi mübâh kilmis oldugu için Safiyye'yi, sadak demek olmayan âzâd etme mukaabiIInde zevç edebilmistir. Baskasi için bu haramdir, derler. Delillerin tafsîli, fikih kitâblanna âiddir (Ahmed Naîm, Tecrid Ter,, II, 255-256).

[32]
Arablar arasinda en sâde ve mütevazi' giyim tarzi, izâr ile ridâdir. Izâr, belden asagisini örten ihram, ridâ da belden yukarisini örten ihramdir.

[33]
Hadîsin basliga uygunlugu meydandadir. Buhârî bu basligin yakin bir benzerini 6. bâbm basligi Içinde getirmis ve orada Sehl hadîsinin bir rivayetini de Isaret etmisti.
Bu hadîsten Buhârî'nin kasdettigi hedef, bu zâtin, Kur'ân'dan ögrenmis oldugu mikdârda sûreleri bilmekte oldugu ve Peygamber'in ona, bu kadina ögretmesini emrettigi ve bu sûreleri ögretmenin de evlenmeye karsilik kadin için bir sadak (mehr) olmasidir. Bu âlimler arasinda hakkinda ihtilâf edilen bir mes'e-ledir... Peygamber'in "Kur'ân'dan sende bulunan o sûreler karsiliginda, seni o kadinla evlendirdim " yâhud "Sende bulunanlar sebebiyle... " sözünün ma'-nâsi nedir? Nitekim Ahmed ibn Hanbel de bu ma'nâyi söylemistir: Sende bulunanlar sebebiyle onu sana ikram ediyoruz. Yâhud sende bulunan o sûrelere bedel onu sana ikram ediyoruz. Bu Sahîh-i Müslim'deki "O zât o sûreleri kadina ögretti" sözünden dolayi, en kuvvetli olan görüstür. Iste bu görüs, Buhârî'nin burada kasdetmis oldugu görüstür (Ibn Kesîr, Fadâilu'l-Kurân).

[34]
Buhârî'nin bu âyeti getirmekten maksadi kendilerine denklik hükmü ilgilenen hem erkek, hem de kadin yönünden meydana gelen hisimliklara isarettir.

[35]
Hadîsin basliga uygunlugu Huzeyfe'nin, erkek kardesinin kizi Hind'i, Ensâr' dan olan karisinin âzâdlisi iken evlâdlik edindigi Sâlim'le evlendirmesinden alinir. Bu evlendirmede denklik, ancak dînde i'tibâr edilmistir.
Ebû Huzeyfe, Kureys esrafindan ve sahâbîlerin en faziletlilerinden idi. Medine'ye hicret etmis ve iki kibleye karsi namaz kilmisti. Habese'ye de hicret etmisti. Bedir gazvesinde ve diger bütün gazvelerde Rasûlullah ile beraber bulunmustur. Yemâme harbinde, 53 veya 54 yasinda sehîd düsmüstür.
Salim, Farsh idi. Köle sinifinin en faziletlisi ve sahâbîlerin yüksek simalarindan idi. Salim de Bedir'de ve diger gazvelerde hazir bulunmustur. Ebû Huzeyfe gibi Salim de hicretin 12. yilinda Yemâme'deki muharebelerde sehîd olmustur.
Subeyte, Ebû Huzeyfe'nin karisidir ve Medine'ye hicret eden kadinlardandir. Subeyte, Sâlim'i âzâd edince, kocasi Ebû Huzeyfe onu evlâd edinmisti. Sonra da kardesinin kizi Hind ile evlendirmisti.
Hadîste bildirilen vakiaya gelince, bunda kadin - erkek en ünlü sahâbîlerin adlari zikrolunmustur ki, Ebû Huzeyfe ile iki karisi; Subeyte ile Sehle, Salim ile karisi ve Ebû Huzeyfe'nin kardesinin kizi Hind'dIr. Bunlardan Ebû Huzeyfe, Sâlim'i -ki Subeyte'nin âzâdlisi ve Ebp Huzeyfe'nin ogullugudur- kardesinin kizi Hind ile evlendiriyor. Sâlim'in evlâdlik vaziyetine medenî ve içtimaî birtakim haklar sabit olmakla, halk arasinda: "Ebû Huzeyfe'nin oglu Salim" diye anilmakta iken, yukarida tercümelerini gördügümüz el-Ahzâb âyetleri inince, bu yoldaki evlâdlik kalkiyor. Ne Salim üzerinde Ebû Huzeyfe'nin babaligi ve ne de Subeyte ile Sehle'nin analiklari kaliyor. Bu analik, babalik ve ogullugunun devamini arzu eden bu aile nâmina Sehle, Rasûlullah'a müracaat ederek Sâlim'in ogullugunun devami çâresini soruyor.
Buhârî'nin Ebû'l-Yemân'dan gelen bu rivayetinde Rasûlullah'in Sehle'ye ne yolda cevâb verdigi bildirilmiyor. Cevâbi, diger hadîs müelliflerinin rivayetlerinden ögreniyoruz. Bir rivayette Rasûlullah Sehle'ye: "Salim 'i emzir (süt analik te'sîs et)" diye cevâb vermistir. Sehle de Sâlim'i emzirmis ve bes yudum süt vermistir. Bu suretle Salim, Sehle'nin ve dolayisiyle ailenin süt oglu olmustur...!

[36]
Hadîsin basliga uygunlugu son cümleden alinir. Bu baslikla Buhârî; erkegin kadina nikâh hususundaki benzerligi neseb yönünden degil, dîn yönündendir demek istiyor. Buhârî burada getirdigi iki hadîste zevç tarafi ikisinde de köledir. Birinci hadîste Salim, bu hadîste de Mikdâd ibn Esved. Kadin tarafi ise Kureys kabîlesinin en serefli birer ailesine mensûb olan, bundan önceki hadîsteki Sehl ile bu hadîsteki Dubâa'dir. Her iki hadîste erkekle kadin arasinda neseb cihe-tiyle hiç benzerlik yoktur. Buna mukaabil diyanet i'tibâriyle tam bir benzerlik vardir. Her iki hadîsteki çiftler, sahâbîlerin en seçkinlerindendir. Birinci hadîste Sâlim'le Sehle'nin hâl tercemelerini ve dînî mevkilerini görmüstük.
Bu hadîsteki Mikdâd ile Dubâa'ya gelince: Mikdâd (R), Kindeli'dir. Amr ibn Sa'lebe'nin ogludur. Esved ibn Abdi Yegûs'un kölesi iken âzâd edilip ogul edindigi için ona nisbet olunup Mikdâd ibn Esved diye anilmistir. Sonra Dubâa ile evlenmistir. Dubâa, Abdulmuttalib'in torunu olmak cihetiyle nesebce Mik-dâd, onun hiç benzeri degildir. Fakat dînî vaziyetleri i'tibâriyle ikisi de çok yüksektir. Dubâa, Peygamber'in amcasi kizidir. Her zaman ziyaretiyle sereflendirdigi yüksek kadinlardandir. Mikdâd da sahâbîlerin fazîletli, necîb, hayirli sîmâla-rindandir. ibn Mes'ûd: Müslümanligi ilk i'lân eden yedi zâttir, diyerek Mikdâd ibn Esved'i bunlar arasinda saymistir. Misir'in fethinde sehîd olmus, Medîne'-ye naklolunarak Baki'a gömülmüstür. Cenaze namazini bizzat Halîfe Usmân kildirmistir.

[37]
Bu dört umde, bir kadini nikâh etmek hususunda ragbet edilip dikkate alinacak seylerdir, demektir. Fakat nikâhtaki denklik hususu bunlara münhasir degildir. Hadîs, dîn hususundaki denkligin ragbete en lâyik bir umde oldugunu ortaya koyuyor. Bu cihetle dînî vaziyeti yolunda olan bir köle, nesebi yüksek bir kadinla evlenebiliyor. Rasûlullah'a: Yâ Rasülallah! Kizlarimiz kölelerimizle evlenebilecek midir? diye sorulmasi üzerine: "Ey insanlar, biz sizi bir erkekle bir disiden yarattik ve sizi su 'betere ve kabilelere ayirdik. Tâ ki birbirinizi (soyunuzla) taniyasiniz. Sübhesiz ki sizin Allah katinda en serefliniz, takvaca en ileride olammzdtr" (el-Hucurât: 13) âyeti inmistir. Basliktaki el-Furkaan: 54. âyeti de bu konuya en belîg surette delâlet etmektedir. Buhârî onu bu sebeble basliga koymustur.

[38]
Bu hadîs de hayirli, faziletli fakirin fakirliginin denklige mâni' bir hâl olmadigina delâlet etmektedir. Peygamber'in yanindan geçtigi bildirilen fakirin Ibnu Surâka oldugu haber verilmistir ki, en eski müslümânlardan sâlih bir zât olup Uhud harbinde RasûIullah ile beraber bulunmustu. Artik bunun serefi, haseb ve neseb asaleti gibi içtimaî mefharetlerle ölçülemezdi.

[39]
Bunun ve bundan evvelki âyetin hadîs metninde birkaç kelimesi verilmis oldugu hâlde iyice anlasilmalari için biz bunlarin tamâmina yakin kisminin meallerini verdik.

Son âyette "Kitâb'da okunup duran âyetler" ile en-NIsâ: 2, 3, 6, 9, 10, 11. âyetlere isaret buyurulmaktadir.

[40]

Hadîsin basliga uygunlugu su yöndendir: Erkek, kendisi fakîr oldugu hâlde zengin bir yetîm kizin velîsi oldugu zaman, kizin mehrinde adalet ettigi ve âdil oldugu takdirde, kendisi o yetîm kizla evlenmesi caiz olur. Erkek - kadin arasinda aranan kefâet, yânî denkligin mal hususunda da mu'teber olmasi -bunda ihtilâf olmakla beraber- sahîh olur. Bu hadîsin bir rivayeti en-Nisâ Sûresi'nin tefsirinde de geçmis ve bâzi açiklamalar verilmisti (Aynî).

Hadîste zikrolunan âyetlerle Câhiliyet devrinde yürürlükte olan insafa, adalete aykiri âdetler yasaklanmis, öksüz kizlar güzel olsun olmasin, zengin olsun olmasin müsâvî ve âdil bir muameleye tâbi' tutulmuslardir. Bunlarin emsallerine göre mehr tesmiye edilerek nikâh olunmalari ve mehr ta'yîn edilmeden nikâh olunanlarin mehri misle nail olmalari ve mallarinda adaletle tasarruf edilmeleri emredilmistir.

Bahis konusu olan ve yetîm kizlarla evlenmeleri düsünülen velîler, mutlak olmayip, ancak amca ogullari gibi nikâh düsen akrabalardir.

[41]

Basliga uygunlugu meydandadir. Bunun bir rivayeti Cihâd Kitâbi'nda geçmisti; orada doyurucu açiklamalar verilmisti. Hadîsteki "Su'm" lafzi "Ugursuzluk, hayirsizlik" ma'nâsmadir. Bunun ziddi "Yümn "dür ki, "Kutluluk, hayirlihk" demektir. Arablar Câhiliyet devrinde kadinda, atta, evde ugursuzluk bulunduguna inanirlardi. Yoksa hilkî bir ugursuzluk mevcûd degildir. Hadîste bu üç seyin husûsî olarak zikredilmesi, insanlarin bunlarla siki ve daimî ilgili bulunmasdandir.

[42]

Bu da ayni hadîsin diger yoldan bir rivayetidir. Hadîsin birinci kismi olan "Eger ugursuzluk olsaydi" sart cümlesi, bu üç seyde ugursuzluk olmadigini ifâde eder. Bunlarda ugursuzluk olmayinca, baska seylerde de olmaz.

[43]

Taberânî'nin Esmâ'dan gelen bir rivayeti, bu hadîsi îzâh eder mâhiyettedir: Ki-;;nin evi, karisi, ati fena olmak dünyâdaki talihsizligi eseridir. Evin fenasi, sahasi dar, komsulari murdar olandir. Atin fenasi üstüne bindirmeyendir. Kadinin fenasi kötü huylu olandir.

[44]

Basliktaki âyete göre bu Usâme hadîsindeki kadinlarin erkekler için fitne ve fe-sâd âmili olmasi umûmî degildir. Kadinlarin huysuz ve ugursuz kismidir.

Bunun basliga uygunlugu, kadinlar tarafindan olan fitne ve ugursuzlugun daha siddetli olmasi yönündendir. Bu sebebledir ki, Buhârî bunu îbn Umer'in iki hadîsiyle Sehl'in hadîsinden sonra zikretmistir. Kadinlarin fitnesi, fitnelerin en siddetlisi ve en azametlisidir. Buna Yüce Allah'in "Kadinlara... olan ihtirasli sevgi insanlar için bezenip süslenmistir... " (Âlu îmrân: 14) âyeti sehâdet etmektedir. Kadinlara olan sehveti, diger sehvetlerin hepsinden önce zikretti. Çünkü kadinlarla olan mihnet, mihnetlerin en büyügüdür. Basliktaki âyette de Allah bunu haber verip, kadinlarin kötülüklerinden sakindirmistir. Ilâhî takdir ve mukadderatla olanlardan ise kurtulus yoktur:

[45]

Basliga uygunlugu, Berîre'nin kocasinin bir köle bulunmasi yönündedir. Bu hususta baska görüs de varsa da, Buhârî'ye göre Berîre'nin kocasinin köle oldugu görüsü üstün gelmistir.

Buhârî bu hadîsin birer rivayetini Talâk ile Et'ime'de de getirmistir. Müslim ise Zekât ile Itk'ta getirmistir.

"Köleyi hürriyete kavusturanin velâsi (velilik hakki) alinip satilmaz ve hibe edilemez. Âlimler, nesebin tahvilinin caiz olmadiginda ittifak etmislerdir. Ve-lâ'nm hükmü, nesebin hükmü gibi olunca, nesebin nakledilememesi gibi, velâ da nakledilemez..." (Ibnu Battal).

Bundan bilindi ki, âzâd edilen sahis öldügünde ona, âzâd eden veya âzâd edenin mîrâsçilari vâris olurlar. Câhiliye'de bu nevi' velilik hakkini satmak, hibe etmek ve diger yollarla nakletmek câri idi. Islâm bunu yasak etmistir (Meh-med Zihnî). Müslim TercemesI, IV, 484.

[46]

Alî ibnu'I-Hüseyin ibn Alî ibn Ebî Tâlib (S) bu âyetteki vâv'larm cem' için degil, nevi'lendirme ve muhayyer kilma için olan "Ev" ma'nâsina oldugunu bildirmis, bunun delîli olmak üzere de Fâtir: 1. âyetini göstermistir.

[47]

Hadîsin basliga uygunlugu son fikrasidir. Hürr için dörtten fazla kadinla evlenmesinin caiz olmayacagi üzerinde ittifak vardir. Buna yalniz Râfizîler muhalefet etmislerdir. Onlar Peygamber'in dokuz kadinla evli olarak öldügünü delîl göstermislerdir. Fakat bunun O'nun sahsina mahsûs özelliklerden oldugundan gaflet etmislerdir. Onlarin muhalefetine i'tibâr yoktur... (Kastallânî).

[48]

Bu, Sahîfiayn'da rivayet edilen Âise hadîsinin bir parçasidir, lafiz Müslim'indir.

[49]

er-Radâ, emzik çagindaki çocugun meme emdigi zaman içinde bir kadinin memesini sormasi ve emmesidir. Bu emmenin hük'rnü bu hadîste bildirildigi üzere velâdet ve neseb yönünden haram olan herseyin bu emme ile de haram olmasidir. Bu hususta müctehidler arasinda ihtilâf yok, icmâ vardir. Binâenaleyh ana baba haram oldugu gibi, emmek yoluyla da süt ana, süt baba da haram olur. Sonra bu harâmlik burada kalmayip süt halalara, süt amcalara, teyzelere, kardeslere de yayilir.

[50]

Bu ikinci serieddeki hadîsi Müslim rivayet etmistir. Buhari yaninda bunun fâi-desi Katâde'nin Câbir ibn Zeyd'den isitmesini beyân etmesidir.

[51]

Ümmü Seleme Peygamber'in kadinlarindan olup adi Hind'dir. Fasîh konusma-siyle meshurdur, önce Ebû Seleme Abdullah ibn Esed'le evlenmis ve onunla birlikte Habesistan'a hicret etmisti. Kizi Zeyneb orada dogmus ve Berre adi verilmisti. Ebû Seleme Habesistan'da vefat etti. Ümmü Seleme, kizi Berre ile Me-dîne'ye geldi, Peygamber'le evlendi, böylece Berre, Peygamber'in rabîbesi (üvey kizi) oldu, Peygamber adini Zeyneb ismi ile degistirdi... Hadîsten anlasildigi üzere Zeyneb'in Peygamber'e harâmligini gerektiren iki sebeb vardir: Peygamber'in üvey kizi olmasi; bir de babasi Ebû Seleme Abdullah'in Peygamber'in süt kardesi bulunmasidir. Hadîsin basliga uygunlugu da burasidir.

[52]

Buhârî'nin tutundugu bu görüs, Alî, Ibn Mes'ûd, Ibn Umer, Ibn Abbâs, Saîd ibn Müseyyeb, Hasen el-Basrî, Atâ, Mekhûl, Tâvûs, Ebû Hanîfe, Leys ibn Sa'd, Mâlik, Evzâî, Sevrî gibi sahâbî ve tâbi'î âlimlerinden naklolunmustur. Bunlara göre emme müddeti olan iki sene içinde bir kerre emmekle de hürmet sabit olur. Çünkü "Sizi emziren (süt) analariniz da (kendi analariniz gibi) size haram kilinmistir..." (en-Nisâ: 23) kavli mutlaktir, adedle kayidlanmis degildir. Adedle kayidlama Kur'ân'in nassina ziyâde kilmaktir.

[53]

Hadîsteki son cümle, edebî ve hukukî bir vecizedir. Ve "Kendisiyle hürmet sâ bit olan emme, yalniz açligini sütle telâfi edebilen emzik çagindaki çocuk hakkinda mu'teberdir" demektir. Bir süt kuzusu olan çocugun gelismesi ve bedenî tesekkülü yalniz sütle te'mîn edildigi için çocuk, emzirici kadinin kendi çocugu gibi kendisinin bir parçasi oluyor.

Safiî ile tarafdârlan bu hadîs ile ve sayiyi ihtiva eden diger hadîslerle istidlal ederek en az bes defa emzirilmesini sart kilmislardir. Fakat çocugun bedenî tesekkülü sirasinda kadinin beden cüz'ünün karismasi bir defa emmekle de hâsil olur. Yeter ki emme müddeti içinde emzirümis olsun.

Âise'nin yaninda bulunan süt kardesinin tbnu Ebi'l-Kuays oldugu zannediliyor. Bunun anasi Âise'yi emzirmistir ve Âise'nin süt anasi olmakla taninmistir.

[54]

Hadîsin basliga uygunlugu Âise ile süt amcasi olan Eflah arasinda harâmligin -sabit olmasi yönündendir. Iste bu harâmlik sebebiyle Rasûlullah, Eflah'm Âise'nin yanina girmesine izin verdi. Müslim'in rivayetlerinden birinde Âise: "Beni kadin emzirdi, erkek emzirmedi" dedigi zaman, Rasûlullah: "O senin süt amcandir" buyurmustur. Bu hadîs erkek suyunun haram kilacagina delâlet etmistir, fakat bu konuda görüs ayriligi vardir. Bunun bir rivayeti Sehâdetler Ki-tâbi'nda geçmisti (Aynî, Kastallânî).

[55]

Hadîsin basliga uygunlugu "O kadinla nasil yaparsin? Onu kendinden birak..." sözünden alinir... Peygamber'in bu emri ihtiyat ve takva yolu üzere verilmis bir emirdir, sirf emzirenin sözüyle süt emmenin sübûtu ve nikâhin fesadina hüküm yoluyla degildir. Çünkü Peygamber'in huzurunda bir da'vâlasma ve sehâdet edasi cereyan

etmemisti, fakat bu, sirf bir ihbar ve bir istifta'dan ibaret olmustur. Eger kadin hâkim huzurunda sehâdet etmis olsaydi, bu sehâdeti kabul edilirdi... (Kastallânî).
Bu hadîsin birer rivayeti Ilim ve Sehâdetler Kitâblan'nda da geçmis ve bâzi açiklamalar oralarda verilmisti. Ilim Kitâbi'ndaki rivayette "Bunun üzerine Ukbe, o kadindan ayrildi, o da baska bir kocaya vardi" ziyâdesi vardir.

[56] Bu iki âyette nikâh olunmalari haram olan kadinlar sayilmis ve bunlardan geri kalanlarin halâl kilindigi bildirilmistir. Burada sayilan muharramât, yânî nikâh edilmeleri haram kilman kadinlar ondört oluyor. Bunlardan yedisi neseb, yedisi sebeb, yânî süt ve evlilikle haram olmustur. Neseb cihetiyle nikahlan haram olan kadinlar, 22. âyette sayilan: Analar, kizlar, kizkardesler, halalar, teyzeler, oglan kardes kizlari, kizkardes kizlaridir. Sebeb ve süt cihetiyle haram olanlar da 22-23. âyetlerde bildirilen süt analar, süt hemsireler, kaynanalar, üvey kizlar, gelinler, birarada iki kiz kardesler, zevce sahibi evli kadinlardir.
Süt ana ve kardeslerinde neseb hükümleri carîdir. Binâenaleyh süt analar, süt hemsireler, süt babalar, süt kizlar, süt halalar, süt teyzeler, süt biraderler ve kizlari hep neseb hükümlerinde dâhildir. Su hadîs bunu te'yîd edicidir: "Neseb cihetinden haram olan süt cihetinden haram olur" (Buhârî, Müslim: Âise'-den) (Meâl-i Kerîm).

[57] Buhârî nikâh olunmalari haram ve halâl olan kadinlari içine alan en-Nisâ: 23-24. âyetlerini zikrettikten sonra, bir kisim haram kilinanlari içine alan el-Bakara: 221. âyeti getirdi. Bu âyet iki nehyi ihtiva etmektedir: Mü'min erkeklerin gayrimüslim kadinlarla evlenmeleri, gayrimüslim erkeklerle müslümân kadinlarin evlenmeleri. Bu iki tarafli yasak Islâm'in baslangicinda te'sîs ve tatbîk olundu. Sonra bu iki nehyin birincisi el-Mâide; 5 âyeti ile ta'dîl edildi.

[58] Bu îbn Abbâs'm sözüyle Buhârî, Islâm hukukunun en mühim bir fasli olan çok evlilik mes'elesine dokunmus oluyor... îslâm hukuku dörde kadar nikâha müsâade etmis ise de yine en mühim esâs, bir zevcedir. Birden fazlasina müsâade, ahlâkî ve içtimaî zaruretler üzerine verilmistir..

[59] Buhârî'nin bu kitâbda Ahmed ibn Hanbel'den bu hadîsten baska hadîsi yoktur, bir de Magâzî'nin sonunda bir vâsita ile bir hadîs vardir. Buhârî bu hadîsi Imâm Ahmed'den müzâkere yâhud icazet yoluyla aldigi için "Bize söyledi" ta'-bîrinI kullanmis, "Bize tahdîs etti" veya "Bize haber verdi" ta'bîrlerini kullanmamistir. Buhârî Ahmed ibn Hanbel'in birçok seyhlerine kavustugu için onun ismini zikretmekten müstagni olmustur... (Ibn Hacer, Aynî, Kastallânî).

[60] Burada getirilen sözler ve fikhî görüsler hep sahîh senedlerle rivayet edilmistir. Bunlar hakkindaki fikhî münâkasalar ve bunlarin muhalifi veya ziddi olan görüsler de vardir. Bütün bu tafsilâti serhlerden ve bulunduklari kitâblardan okumalidir

[61] Buhârî bunda görüs ayriligi bulundugu için soru seklinde getirdi.
Rabâib, "Üvey kizlar" demek olup "Rabîbe"nin cem'idir. Zifaf olup ismetinin harîmine girilen kadinlarin baska kocadan olan kizlaridir ki, bunlar ekseriyetle üvey babalarinin terbiyesinde ve yanlarinda bulunurlar. Bu sebeble âyette "Fîhucûrikum" diye kaydofunmustur. Zifafa girilmeyen kadinlarin kizlari olan üvey kizlari almakta günâh yoktur. Rabîbeler hakkinda: "Analarini vat' etmek kizlarini haram kilar, kizlarim nikâh etmek de analarim haram kilar" sözü Islâm hukukunun umûmî kaaidelerindendir.

[62] Buhârî bu rivayetleri, basligin cüzlerine hüccet olmak üzere getirmistir..

[63] Hadîsin basliga delîlligi meydandadir. Bunun bir rivayeti daha önce de geçmis, bâzi açiklamalar orada verilmisti.
Sübhesiz ki Ümmü Habîbe iki kizkardesin bir adamin nikâhinda bulunmasinin caiz olmadigim bilmeyerek böyle bir teklîf sunmustu. Ümmü Habîbe Habesistan'a hicret eden ilk müslümânlardan olup, dînî salâbetiyle meshurdur. Adi Ramle'dir

[64] Hadîsin basliga uygunlugu meydandadir. Buhârî bunu birçok yerlerde getirmistir ki, herbir yerde hadîsteki bir yere uygun bir unvan vardir. Burada unvânm yeri "Bana arz etmeyiniz" sözüdür (Aynî).

[65] Hadîslerin basht birden nikâh oldugunda, ikisinin nikâhi da bâtil olur. baKai uii «— halasi -birisi önce, öbürüsü sonra- ayri ayri tezvîc olunursa, Önceki sahîh, son-raki nikâh bâtil olur.

[66] Bu hükmün bu hadîsten alinmasinda nazar vardir. Sanki o evlenme sebebiyle haram olani, neseble haram olana katmayi irâde etmis gibidir. Nitekim neseble haram olan, sütle haram olur (Fethu'l-Bârî).

[67] Sigar'm lügatte bir ma'nâsi ayagi kaldirmak demektir. Köpek isemek için ayagini kaldirinca "Sagara'l-kelbu" denir. Sanki o sahis: Ben senin kizinin ayagini kaldirmadikça sen de benim kizin ayagini kaldirma demis gibi oluyor. Yâhud da bu nevi' nikâhta mehr olmadigi için sehrin hâkimden bosalmasi ma'nâsina olan " Sagar a'l-bel edu" sözünden gelmedir.
Sigâr suretiyle nikâh, mehirsiz olarak degismek yoluyla nikâh yapmaktir. Islâm'dan önce Arablar arasinda bu yoldan kizlarini, kizkardeslerini veya akrabalarini mübadele etmek ve birinin kadinlik kiymeti (Bid'i) öbürü için mehr sayilarak ve ayrica bir mehr ta'yîn etmeksizin nikâh etmek âdeti yürürlükte idi. Bu yolda mübadele sartiyle iki taraf, kadinin kadinlik kiymetini mehr bedeli sayarak nikâh akdi yapiyordu. Islâm'da bu nevi' nikâh akdi, kadinlik serefini alçakligi ve birtakim haksizliklar dogurdugu için yasak edilmistir.
Bu hadîsin birkaç rivayeti Müslim'de toplanmistir. Bu mes'ele ile ilgili genis tafsîlâti ve fikhî incelikleri, görüs ayriliklarini serhlerden ve fikih kitâblann-dan okumalidir

[68] Hadîsin basliga uygunlugu ilk kismindan alinir. Bunun bir rivayeti Tefsîr Kitâ-bi'nda da geçmisti. Havle bintu Hakîm -ki ona küçültme sîgasiyle Huveyle bintu Hakîm ibn Umeyye dahî denilir- Usmân ibn Maz'ûn'un karisi ve Islâm!a ilk giren sâliha kadinlardan idi. Usmân'in vefati üzerine dul kalmisti. Iste bu se-beble nefsini Peygamber'e hibe etmis, mehirsiz olarak Peygamber'le evlenmek istemis idi. Âise de kendisinde bulunan kadinlarin yaratilmis olduklari kiskançlik tabîatinden dolayi o kadini ayiplamisti. Yoksa kendisi Yüce Allah'in, Pey-gamber'ine bunu mübâh kilmis oldugunu bilmisti... {Aynî, Kastallânî).

[69] Hadîsin basliga uygunlugu, basliktaki mübhemligi beyân etmesi cihetindendir. Birçok fakîhler bu hadîsle hüccet getirerek nikâh etmekte ihrâmli için hiçbir sakinca yoktur, su kadar ki, ihramdan çikincaya kadar cinsî münâsebette bulunamaz demislerdir. Diger bir kisim müctehidler ise ihrâmhnin nikâh etmesini, nikâh olunmasina cevaz vermemislerdir. Böyle bir nikâh vâki' olursa, bâtil olur demislerdir. Tafsilat genis serhlerde ve fikih kitâblanndadir.
Peygamber'in bu hadîste haber verilen evlenmesi, yedinci hicret yilindaki hüküm umresinde ihrâmli iken Meymûne ile nikâhlanmasidir. Bu hadîsin bir rivayeti Hacc Kitâbi'nin sonlarinda da geçmisti

[70] Bu basliga göre muvakkat bir zaman için olan mut'a nikâhina önce müsâade olunup sonra yasak edildigi anlasiliyor. Nitekim hadîsler de buna açikça delâlet etmektedir.

[71] Bunun bir rivayeti Magâzî'de, Hayber gazvesi bâbi'nda geçmisti.

[72] Ibn Ebî Zi'b'In rivayeti mut'anin tatbîk seklini göstermektedir. Mut'a nikâhi, muvakkat bir zaman için iki tarafin razi oldugu bir ücret mukaabilinde kadin kiralamaktir. Bu bir nikâh degildir. Çünkü nikâh, çiftlerin bütün hayâti beraber yasamak üzere bir aile yuvasi kurmalaridir. Mut'a da, nikâh da iki tarafin rizâsina uygun birer akd olmakla beraber, mut'a muvakkathk, nikâh devamlilik vasiflariyle birbirinden ayrilir. Mut'ada ta'yîn olunan bedel, âdî bir karsilik mâhiyetinde oldugu hâlde, nikâhtaki mehr,

gayet serefli ve hiçbir akidde bulunmayan bir asalet ifâde eder.
Mut'a, Câhiliyet devrinde mu'teber ve yaygin olan, hattâ kendisine birtakim aile haklan sabit olan bir nikâh nev'i idi. Islâm'in zuhurundan sonra bâzi gazvelerde gazilerin zina yapmalarini önlemek için geçici olarak müsâade edilmisti. Sonra nesholunup kaldirildigi üzerinde sünnet ehli Ittifak etmistir. Mut'a nikâhinin harâmhgi hakkinda Siî mezhebi muhalefet etmistir. Onlar bunu hazarda da mesru' görür, tatbîk ederler.
Bu konudaki rivayetleri Müslim çok güzel toplamistir: Müslim Ter., IV, 290-30

[73] Bu basliktaki "Bir kadinin sâlih bir kimseye nefsini arzetmesi" ta'bîri, bu teklifin yalniz Peygamber'e karsi degil, herhangi iyi bir kimseye karsi da caiz oldugunu ve hayaya, iffete aykiri olmadigini ifâde eder.

[74] Hadîsin basliga uygunlugu "Kendini Rasûlullah'a arzederek" ve "Kendini Rasûlullah'a arzetti" sözler indedir.
Sabit el-Bunânî, Basra'nin en yüksek tabiî âlim ve râvîlerinden olduguna göre, hadîsteki vak'a Basra'da geçmis olacaktir. Enes ibn Mâlik'in Basra'daki ikaameti sirasinda sohbetinde bulunmus ve ondan birçok hadîs almistir. Hicretin yüzyirmiyedinci yilinda vefat etmistir.

[75] Hadîsin basliga uygunlugu pek açiktir. Kadinla evlenmek isteyen sahâbînin fakirligi son derecede idi. Arablar arasinda en sâde ve mütevazi' giyim tarzi izâr ile ridâ oldugu hâlde, bu fakîrin bir giyecegi bile tam degildi, denilmek istenmistir. Izâr belden asagi, ridâ da belden yukari bürünülen ihramdan ibarettir. Buhârî bu hadîsin bir rivayetini Kur'ân'in Faziletleri Kitâbi'nda da getirmisti.

[76] Hafsa'nin birinci kocasi Huneys, Habesistan'a hicret eden ilk müsiümânlardan ve Kureys seriflerinden idi. Sonra Medine'ye hicret edip Bedir gazvesinde bulunmustu. Ibn Abdilberr'in rivayetine göre Uhud harbinden aldigi bir yaradan sehîd düsmüstü. Umer, kizini pek tabiîdir ki, dînî ve içtimaî bakimdan kendi ayarinda birisiyle evlendirmek durumunda idi. Bu sebeble Usmân'a, sonra Ebû Bekr'e teklîf etmisti. Bunlardan haberdâr olan RasûluIIah, Umer'in bu sikintisini gidermek ve bizzat taltîf etmek üzere hicretin otuzuncu ayinda ve bir rivayete göre üçüncü senesinde Umer'e aile serefi de bahsetti. Görülüyor ki, RasûluIIah kadinlarini hep böyle birer sebeble almistir.

[77] Bu hadîsin daha genis birer rivayeti yakinda bu kitabin 26. ve 27. bâblannda 43 ve 44. rakamlariyle geçmisti.

[78] Buhârî burada el-Bakara: 235. âyetini ve bundaki bâzi ta'bîrlerin tefsirlerini nakletmekle yetinmistir.

[79] Yânî evlenmeden ve istemeden önce erkegin kadina, kadinin da erkege bakmasinin cevazi ve hattâ müstehâbligi babi.
Buhârî bu hükmü bâb altindaki iki hadîsten almistir. Bu hükmü açikça ifâde eden hadîsleri diger hadîsçiler getirmislerdir. Bunlarin en sahîhî Ebû Hureyre hadîsidir: Bir adam Ensâr'dan bir kadinla evlenecegini söyledi. Rasûlullah: "O kadina baktin mi?" diye sordu. Sahâbî: Hayir, bakmadim, deyince Rasûlullah: "Öyleyse git, o kadina bak. Çünkü Ensâr kadinlarinin gözlerinde birsey olabilir" buyurdu (Müslim, Nikâh). Tirmizî'deki Mugîre hadîsi de kizi istemeden Önce bakmanin cevazini açikça belirtmektedir: Mugîre bir kizi istedi. Peygamber, Mu-gîre'ye: "O kiza bak gör, çünkü bu görüs aranizda meveddet ve ülfeti devam ettirir"h\iym<\\i. Bu konuda baska hadîsler de vardir... (îbn Hacer, Kastallânî).

[80] Bu hadîsin bir rivayeti Nikâh Kitâbi'nin bas taraflarinda 15 rakamiyle de geçmisti.

[81] Hadîsin basliga delîlligi "Rasûlullah o kadina bakti" sözündedir. Hadîsin bii rivayeti yakinda geçtigi gibi, Fadâilu'i-Kur'ân, "Ezberden okuma bâbi"nda di geçmisti.

[82] Buhârî bu basliktaki hükmü burada getirdigi âyetlerden ve hadîslerden çikarip almistir. Çünkü basliktaki lafizla gelen hadîs, kendi sarti üzere degildir. O hususta meshur olan Ebû Mûsâ hadîsidir ki, onu Ebû Dâvûd, Tirmizî, Ibn Mâce, Ibn Hibbân ve el-Hâkim rivayet etmislerdir... (Ibn Hacer).
"Lâ nikâha illâ bi-veliyyin = Velînin izni olmaksizin akdolunan nikâh mu'-^ teber degildir" hadîsini Buhârî ile Müslim almamislardir. Hattâ Imâm Buhârî ile Yahya ibn Mam "Residin nikâhinda velînin izni sart olduguna dâir sahîh bir hadîs yoktur" demislerdir

[83] Hadîsin basliga uygunlugu "Onlardan biri bugün insanlarin yapmakta olduklari nikâhtir, ve diger nikâhlardir" sözlerinden alinir.
Bu hadîsi Ebû Dâvûd da Nikâh Kitâbi'nda rivayet etmistir. Su hadîsinden Hz. Âise'nm muazzam ve çok genis bilgisi apaçik görülmektedir.

[84] Basliga uygunlugu ' 'Onu kendisi nikâhla almak istemez" sözünden alinir. Çünkü bu söz, bir dereceye kadar velayete delâlet eder. Bunun daha bütün bir rivayeti en-Nisâ tefsîrinde geçmisti.

[85] Bunun da basliga uygunlugu geçen hadîs gibidir. Bunun da daha bütün bir rivayeti yakinda geçmisti.

[86] Bu hadîs, velînin i'tibân üzerine olan delillerin en kuvvetlisi ve en açigi nev'in-dendir. Yoksa erkek kardesinin engel olmasinin hiçbir ma'nâsi olmazdi. Ve çünkü kiz, kendini evlendirme hakkina mâlik olsaydi, erkek kardesine muhtâc olmazdi... Isi kendisine âid bulunana, baskasi ona engel oldu denilmez, Ibnu'l-Munzir: Ben sahâbîlerin hiçbirinden bunun hilafini bilmiyorum, dedi (Kastallânî).
Imâm Ebû Hanîfe'ye göre âkil, balig, resîd bir kadin velîsinin iznini almaksizin basli basina kendisini tezvîc edebilir. Imâm Ebû Yûsuf ile Imâm Muham-med'e göre, bu yolda nikâh alacak velînin izni eklenmek suretiyle geçerli olabilir, îmâm Safiî, tmâm Mâlik ve îmâm Ahmed ibn Hanbel'e göre yalniz kadinin "Vardim" demesiyle akdolunan nikâh mu'teber degildir. Bu üç Imâm bu hususta "La nikâha illâ bt-veliyyin = Nikâh ancak velînin izni ile olabilir" hadî-siyle istidlal etmislerdir.

[87] Yânî velî nikâhta bizzat kendisi kadini isteyici oldugu zaman, kendi kendini ev-Iendirebilir mi yâhud baska bir velîye muhtâc olur mu?

[88] Burada getirilen rivayetler hep senedli olarak sâhiblerine isnâd edilmis ve serhlerde' gösterilen yerlerinde tesbît edilmislerdir.

[89] Bu daha önce geçmis olan Sehl hadîsinin bir parçasidir. Peygamber, kadina tâ-lib olan o adami bu kadinla evlendirmistir. Çünkü Peygamber, velîsi olmayanlarin velîsidir. Iki tarafin karsilikli rizâlari oldugu takdirde, onlari evlendirme selâhiyetine sâhibdir.

[90] Hadîsin basliga uygunlugu "Onunla evlenmeyi istemez" sözünden alinir. Çünkü bu söz, bunu bizzat üzerine almasi yâhud baskasina emredip de onu evlendirmesinden daha umûmîdir...

[91] Bu hadîsin birkaç rivayeti daha önce geçti. Basliga uygunlugu Âise hadîsinin üstündeki hadîste zikrettigimiz gibidir... (Aynî).

[92] Bu da çocugun bulûgdan evvel nikâh edilmesinin caîz olduguna delâlet etmistir.

[93] Peygamber'in vefatinda Âise onsekiz yasinda idi. Âise, hicretin elliyedinci yilinda vefat etmisti

[94] Bu, daha evvel senedli olarak geçen hadîsin bir parçasidir; basliga delâleti apaçiktir.

[95]
Basliga delîlligi açiktir. Ebû Bekr, Âise'nin babasidir, kizi Âise'yi Peygamber'-le evlendirmistir, Peygamber de en büyük imâm, yânî ayni zamanda islâm Dev-leti'nin baskanidir.
[96]
Bu baslik, devlet baskaninin ve valilerin, velîsi olmayanlarin velîleri oldugunu ve Peygamber'in mehirsiz, yalniz Kur'ân ögretme üzerine evlendirme yaptigini ifâde etmektedir. Bâb altindaki hadîsin bu basliga uygunlugu ise meydandadir. Bu hadîsin rivayetleri birkaç kerreler geçmisti.
[97]
Hadîslerin bâb basligina uygunlugu meydandadir. Evlenecek erkek ve kadinin karsilikli rizâlarini beyân etmeleri ve bunu sâhidlerin huzurunda yapmalari, kurulacak aile yuvasinin hayâti için çok mühimdir. Imâm Ebû Hanîfe, bu hadîslerle delîl getirerek velînin ne dul kadini, ne de bakir kizi zorla birisine nikâh etmeye hakki olmadigina, dul kadinin nikâhinda onunla istisare ederek açikça muvafakatim; bakir kizin nikâhinda da onun en az sükût etmek suretiyle olsun iznini almak velî için en lüzumlu bir vazife olduguna hükmetmistir. Imâm Ebû Hanîfe'ye göre âkil, balig, resîd bir kadin, velîsinin iznini almaksizin basli basina kendini evlendirebilir... Hulâsa Imâm Ebû Hanîfe aile kurumunun en saglanacak noktasinda hem tilmizlerinden, hem de diger mezheb imamlarindan daha nafiz bir nazarla îslâm hukukunun ruhunu görerek, aile binasini aile rüknünün en hürr ve serbest rizâ ve muvâfakatlari temeli üzerine kurmustur...
[98]
Bu da geçen hadîsin baska yoldan bir rivayetidir. Hadîslerin basliga uygunluklari apaçiktir.
[99]
Hadîsin basliga uygunlugu ma'nâsindan alinir. O da yetîm kizlarla evlenmek hususundaki hüküm, Yüce Allah'in burada zikrettigidir. Buhari burada Suayb ibn Ebî Hamza'dan gelen metni sevketmistir. Bu hadîsin asli en-Nisâ tefsirinde ve Nikâh Kitâbi'nda birçok kerreler geçmistir.
[100]
Hadîsin basliga uygunlugu, zekî olan kimseye gizli olmaz. Hadîsin asli birçok kerreler geçmistir.
[101]
Hadîslerin basliga uygunluklari meydandadir.
[102]
Hadîsin basliga uygunlugu "Bana Ebû Bekr kavustu..." sözlerinden alinir. Çünkü burada Ebû Bekr'in Umer'e, kizini istemeyi ve cevâb vermeyi terketmesine bir özür bildirmesi vardir, iste bu Ebû Bekr tarafindan kizi istemeyi terk için bir tefsirdir (Aynî).
[103]
Bu dogu taraftan gelen ikil^bnkân ibn Bedr Eyhem idi; dokuzuncu hicret yilinda Medine'ye gelip islam a girm birer hutbe yapmislardi (Kastallânî). ^Hileleri hutbeler herhangi bir
Bu iki kisinin Rasûlullah'in huzurunda
Bu iki kisinin hâcet maksadindan hâlî degildir. Hacet sirasinda hutbe lettirmek ve icabete ragbetlendirmek için dâima yapilagelen kadim bir istir, s te nikâh sirasindaki hutbe de bu ma'nâdandir (Ayni).
[104]
Hadîsin basliga delîlügi meydandadir. H^^J^^In olan bu avviz ile kardesi MuâZ da Bedir sehidlenndendir. Afra kadunn iki kardes, Ebû Cehl'i kihç darbesiyle yere serdikten sonra, bunlar oglu Ikrime tarafindan sehîd edilmislerdi.
Sarki arasindaki bir cümleyi, gaybe ve istikbâle âid vak'ayi bilmek yalniz Allah'a mahsûs oldugu için, Peygamber kendisine nisbet edilmesinden men' etmistir.
Bu hadîsin bir rivayeti Magâzî'de, Bedir harbine dâir bir bâbda da geçmisti.
[105]
Buhârî basliktaki âyetleri vTda^nra zikrettig azinin takdir olunamayacagina isaret etmis gibidir. Buna âid
En gelecektir (Aynî).
[106]
Hadîsin basliga delîlligi meydandadir. Çünkü hadîste Kur'ân'a karsilik ve mehr zikredilmeksizin evlendirme vardir... (Aynî).
[107]
Bu tarîk, buraya kadar zikrettigi Sehl hadîsinin dokuzuncu tarîkidir. Arad, cem'i Urûd, altin ve gümüs gibi nakidlerin mukaabIH olan esya ve metâ'lar; gelip geçici sey... ma'nâlannadir.
[108]
Baslik, nikâh akdi sirasinda sart kosulmasi halâl olan sartlar demektir. Umer'-in buradaki en yüksek hukukî vecizesini Ebû Ubeyd, senedli olarak rivayet etmistir. Buhârî bunu Sartlar Kitâbi'nda da getirmisti. Umer, kendisine yükseltilen bir kari-koca da'vâsuida, kadin nikâhin feshini isteyip, vaktiyle akd esnasinda fesh hakkim hâiz olmayi sart kildigini ileri sürmesi üzerine "Lehâ sartuha = Ka-dinm sarti mükteseb hakkidir" diye hükmetmis. Kocasi: Su hâlde kadinlar bizi bosarlar, demesi üzerine bu eskimez hukuk düstûrunu söylemistir.
Peygamber'in övdügü dâmâdi, Zeyneb'in müsrik kocasi Ebû'I-Âs ibn Ra-bî'dir. Bunun basliga uygunlugu, Peygamber'in, kendisi için koydugu sartlan yerine getirmesinden dolayi müsrik oldugu hâlde damadini övmesi yönündendir
[109]
Hadîsin basliga uygunlugu ma'nâsindan alinir. Su hâlde nikâh sirasindaki sart kilman mehr, aile hukuku bakimindan yerine getirilmesi vâcib olan en mühim bir sart ve kadin hakkidir. Çünkü bu mehr sarti üzerine akdedilen nikâhla kadinin ferci erkege halâl kilinmistir.
[110]
Hadîsin basliga uygunlugu "Hiçbir kadina kizkardesinin talâkim istemek halâl olmaz..." sözündedir.
Nevevî, hadîsteki "Kardes" lafzinin neseb yâhud süt yâhud da dîn yönünden kardese sumûlü oldugunu, hattâ bu hükmün gayrimüslim kadina da sumû-lü bulundugunu bildirmistir. Su hâlde hadîsteki "Kardes'lc, beserî kardeslik de kasdolunuyor. Bu her asirda cemiyet hayâtinda sik sik tesadüf olunan en çirkin içtimaî ve ahlâkî birsey oldugu için, tslâm Dîni bunu haram kilmistir. Bu çirkin huyun kaynagi, refah saadet Içinde yasamakta bulunan bir kadinin hâiz oldugu aile ni'metinin kendisine geçmesini istemekten ibaret oldugu hadîste edebi bir uslûb ile bildirilmis, akabinde de herkesin ezelde takdir olunan ni'mete nail olacagi nasihati verilmistir.
[111]
"Velîme", evlenme sirasinda yapilan yemege, sevinç nisanesi olarak verilen ziyafete denir. Sünnet yemegine "I'zâr", dogum için verilen ziyafete de "Akika denilir. Peygamber'in bu hadîsteki "Bir koyunla olsun dügün asi yap ' emrinden dolayi, bâzi fakîhler bunun vucûbuna, bâzilari da müstehâb olduguna kaa-il olmuslardir.
[112]
Buhârî bunu burada kisaca getirdi. el-Ahzâb tefsirinde daha uzun bir metinle getirmisti.
Birinci hadîste Abdurrahmân'in zagferân boyasiyla süslenmis olmasi, Pey-gamber'in bunu görüp sü{cût etmesi ve dügün ziyafeti yapmakla emretmesi, ikinci hadîste de dügün ziyafeti verme geleneginin bildirilmesi basliga delîl kilinmistir.
[113]
Hadîs metnindeki Peygamber'in duasi, basliktaki suâle cevâb vermis olmaktadir.
[114]
Bu, Medine'ye hicret bâblarindan önce Âise'nin Peygamber'le akd ve nikâh yapmasi bölümünde geçen hadîsin kisaltilmisidir. En sahîh rivayete göre, Rasûlul-lah'in Âise'yi nisan ve akd yapmasi, hicretten üç yil evvel oldu. Medine'de zifaflari da yine en sahîh rivayete göre hicretin sekizinci ayina rastlayan sevval ayinda vâki' olmustur.
[115]
Kadinla zifafa girecek kimsenin üzerine bir kubbe kurulmak âdet oldugu için, bu iste "Buniye aleyhi" veya "Bina aleyhi" ta'bîrleri kullanilir. O peygamber bu emri gazveye, cihâda gidecek gazinin fikrinin toplu olmasi için vermisti. Bu hadîsin bir rivayeti Humus'ta da geçmisti.

[116] Bunun da bir rivayeti yakinda "Kisinin küçük çocugunu nikâh etmesi bâbi"n-da geçmisti.

[117] Bu hadîsten de anlasildigi üzere, Peygamber'in Hayber'den Medine'ye dogru yapilan dönüs seferi arasinda Safiyye ile yaptigi evliliktir ki, basliga uygunlugu meydandadir.

[118] Bu hadîs de buradaki senedin ayniyle üç bâb önce geçmisti. Yalniz bu metindeki son fikra ziyâde olmustur. Iste bundan dolayi Buhârî zikredilen basligi baglamistir. Ne gelin ve güveye âid binekli birer dügün alayi, ne de gelinin önünde zînet için yakilmasi âdet olan bir ates vardi. Bu evlenmenin bir kusluk vakti yapildigini bildirmesi, basliga uygunluk noktalaridir.

[119] Bunun bir rivayeti Peygamberlik Alâmetleri'nde geçmisti. Oradaki rivayette "Muhakkak yakin gelecekte sizin böyle dösek yüzleriniz ve dösekleriniz olacaktir" seklindedir.

[120] Âise'nin evlendirdigi kiz, Ebû Umâme Es'ad ibn Zurâre'nin yetim kizi Fâriga'-dir. Ebû Umâme'nin ölümü üzerine Fâriga, Habîbe, Kebse adlarinda üç kizini Peygamber kendi vesayetine almisti. Bu dügün Fâriga'nindi. Rasûlullah onu, Ensâr'dan Nebt ibn Câbir'le evlendirmisti.
et-Tavzîh sahibinin beyânina göre, dügün cem'iyetinde deff ve ona benzer seyler çalinmasinin caiz oldugunda âlimlerin ittifaki vardir... (Aynî).
Bu hadîsin Serik'ten gelen rivayetinde Peygamber; "Bu kizin beraberinde deff çalacak ve sarki söyleyecek câriye göndermediniz mi?" buyurdu. Ben: O câriye sarki olarak neyi söyleyecek? dedim. Peygamber (S): " "Eteynâkum eteynâkum -fe hayyânâ ve hayyâkum Ve levla'z-zehebu'S-ahme -ru mâ hallet bi-vâdîkum Ve îevlâ'hhmtatu's-semrâ -mâ seminet azârîkum" sözlerini sarki olarak söyler" buyurdu (Kastallânî ve rakamli baski hasiyesi).

[121] Hadîsin basliga uygunlugu "Ümmü Suleym: Keski Rasûlullah'a bir hediye versek! dedi. Ben de hediyeyi Rasûluliah'a götürdüm..." sözlerindedir. Bu hadîsin bir rivayetini Müslim de Nikâh'ta getirmistir.

[122] Âise'nin, kendi kizkardesi Esmâ'dan bir gerdanlik ariyet almasi, gelin ile güveyin süslenmek ve giyinmek için elbise ve baska seyleri ariyet alabileceklerine delâlet etmektedir.

[123] Bu hadîsin birer rivayeti Taharet, "Her hâl üzerine Bismillah demek babi" ile Bed'u'l-Halk'ta "Iblîs'in ve askerlerinin sifati bâbi"nda geçmis, oralarda bâzi açiklamalar verilmisti.

[124] Bu ta'lîki Buhârî Buyu' Kitâbi'nin evvelinde uzun bir metinle senedli olarak getirmisti. Bundaki emir, müstehâbhk içindir. Zâhiriyye'ye göre Ise vucûb için? dir. Sâfiîler'in bâzisi da emrin zahirinden dolayi vücûba kaail olmustur.

[125] Basliga uygunlugu "Toplulugu da'vet etti, onlar yemege nâII oldular" sözünden alinir. Çünkü bu yemek, evlenme ziyafeti içindi...

[126] Basliga delîlligi ayniyle son cümlesindendir

[127] Buradaki hadîslerin basliga uygunluklari meydandadir.

[128] Bu hadîsi Müslim de getirmistir. el-Kirmânî söyle demistir: Peygamber'in Zeyneb üzerine daha çok dügün asi ziyafeti yapmasinin sirri belki de Azîz ve Celîl Allah'in ni'metine bir sükr olmustur. Çünkü Allah, Peygamber'i Zeyneb'le "... Simdi madem ki Zeyd o kadindan ilisigini kesti, biz onu sana zevce yaptik..." (el-Ahzâb: 37) âyetiyle evlendirdi.
Ibn Battal da: Bu, kadinlarin bâzisini bâzisindan üstün kilmak için vâki' olmadi, tesadüfen böyle oldu. Eger kadinlarinin herbiriyle evlendiginde koyun bulsaydi, elbette koyunla dügün asi yapardi. Çünkü O, Insanlarin en cömerdidir. Lâkin O dünyâ islerinde mübalaga etmezdi... demistir (Aynî).

[129] Müdd, bir sâ'in dörtte biri mikdâridir. Bu hesâbca iki müdd, yarim sâ' eder.

[130] Da'vete icabet etmek esâs i'tibâriyle bütün da'vet türlerine sumülü olan ferdle-rin birbirlerine baglanma ve dayanismalarini saglamlastiran dînî bir vecîbe ve içtimaî bir vazifedir.

[131] Basliga uygunlugu "Da'vetçiye icabet" sözündedir. Bunun bir rivayeti Cenazeler Kitâbi'nda da geçmisti.

[132] Bunun bir rivayeti Esribe Kitâbi'nda da gelecektir. Hadîsteki el-Inkâ' lafzi, kuru hurma ve üzümü bir kap içinde islatmak suretiyle sira yapmaktir. Gece isla-tihrsa gündüz içilir, gündüz islatilirsa gece içilirdi ve tahammur ettirilmezdi.

[133] eî-Kurâ't gurûb vezninde koyun ve sigir makûlesinin bacaklarinin ince olan yerine denir... Lisânimizda "Paça" ta'bîr olunur ki, husûsî yemegi olur (Kaamûs Ter.).
Bu hadîs, Peygamber'in son derece alçakgönüllülügünü pek güzel isbât etmektedir...

[134] Âlimler da'vete icabet etmemenin günâh oldugunda ittifak etmislerdir. Safiî Imamlari oruçlu olmak da'vet sahibine güçlük verirse, nafile orucu da bozar demislerdir.

[135] Bunun bir rivayeti Ensâr'in Menkabeleri Kitâbi'nda geçmisti. Basliga delâleti meydandadir.

[136] Bu basliga cevâb olarak getirilmis olan haberlerin herbiri yerlerinde senedleriyle naklolunmuslardir.

[137] Bunun bir rivayeti Buyu' Kitâbi'nda geçmisti.

[138] Bu iki bâbdaki hadîslerin basliklara delâletleri meydandadir.

[139] Hadîste kadin nev'inin fitraten hassas ve sinirli olduguna ve yaratilisi geregi çabuk sinirlenerek egrilik ve huysuzluk göstermesine isaret edilmistir. Bu sebeble erkeklerin kadinlar hakkinda hayirhah olmalari emrolunmustur.

[140] Bu hadîste ferdlerin birbirlerine ve cemiyete karsi mükellef bulunduklari vazifeleri noktasindan "Râî= Çoban" denilmesi, vazifenin kudsiyetini ve onun sa-mîmiyetle edâ edilmesi lüzumunu ifâde etmektedir. Hadîs cemiyetin her bir ferdinin birbirlerine, âmirlerine ve emirleri altindakilere; hattâ hayvanlara ve esyaya karsi hakk ve vazifelerini, karsilikli sevgi ve saygi esâslarini ve sorumluluklarini toplamistir.
Çobana, korumasi ve emânetinde duran hayvanlari gözetip otlatmakla, kurda kaptirmamakla, hasta olmamalarina bakmakla mükellef bulundugu için "Râî= Güdüp gözetici" denilmistir. Insandan, hayvandan, mallar ve esyadan her ne olursa olsun korumasi ve gözetmesi, salâh ve selâmeti her kimin emânetine verilmis ise o kimse onun çobani; gözetilenler de o çobanin güttükleri olmus olurlar. Binâenaleyh güdücülükten, güdüp gözetme vazifesini güzel yapip yapmamaktan Allah katinda sorumlu olmadik kimse

yok demektir!...

[141] Hadîsin bu fikrasi mürekkeb tesbih ile belîg bir zemmi ifâde etmektedir. "Sert taslik dag" ta'bîriyle- zevcin kötü huyluluguna; "Dagin yüksekligi" ile zevcin kibir ve gururuna, bununla beraber "Arik bir deve eti"yle de zevcin hayâtindan ailenin istifâde etmedigine isaret olunmustur ki, mevhumu mahsûsa tesbihten ibarettir.

[142] Âsim Molla, pars'in Âdem oglu için vasiflanmaya ve ibret almaya deger özellikleri oldugunu, avim yemeyip sahibine getirdigini, pis sey yemeyip temiz et yedigini, ayni zamanda uykucu bir mahlûk oldugunu söylemistir.

[143] Bu Ümmü Zer' bintu Ukeymil ibn Sâide el-Yemenîyye'dir. Ismi, Ibn Dureyd'in naklinde Âtike'dir (Kastallânî).

[144] Iki parantez arasindaki ziyâde, bu hadîsin diger rivayetinden alinarak konulmustur. O rivayette Âise de Rasûlullah'a: Babam anam Sana feda olsun yâ Ra-sûlallah! Hattâ Sen bana Ebû Zer'den daha hayirlisin! demek suretiyle yüksek bir zekâ ve fetânet göstermistir. Hadîsin sonuna eklenen bu rivayete göre Âise, bu onbir kadin kissasini, bir edeb siiri örnegi olan yüksek bir uslûb ile Rasûiullah'in huzurunda hikâye etmistir.

Hadîsin basliga uygunlugu gizli olmayacagi üzere, aile Ile muaserette ihsan yânî güzel geçinmek husûsundadir.

Hadîsçiler arasinda Ümmü Zer' Hadîsi adiyle meshur olan bu haber, kisinin hayât yoldasi ile muaseretine dâir iyi kötü birtakim aile örneklerini içim almaktadir.

[145] Bu rivayetlerde verilen kelimeler, tercümede ehemmiyetli bir ma'nâ degisikli! yapmayacagi için üzerinde durulmadi.

[146] Hadîsin basliga uygunlugu, içinde kadinla güzel muaseret ve iyi ahlâk yasanisi-nin bulunmasidir. Bunun bâzi rivayetleri Iki Bayram Kitâbi'nda ve daha baska yerlerde geçmisti.

[147] Hadîsin basliga uygunlugu Umer'in "Ben Hafsa'nm yanma girdim de: Ey Hafsa!.... (Âise'yi kasdediyor)" cümlesine kadar olan konusmasindan alinir. Gerçekten Umer'in kizina karsi yaptigi bu konusma, kocasinin haliyle ilgili çok güzel ögütler ihtiva etmektedir. Bu sebeble basliga tam bir delîl teskil eder.

Bu hadîs et-Tahrîm Sûresi tefsirinde kisaca, Mezâlim Kitâbi'nda "Yüksek oda bâbi"nda uzun bir metinle; Ilim'de de kisaca geçmisti. Müslim Ter., IV, 431 (24)'de; Hakk Dîni, VI, 5088-5091'de de geçmektedir.

[148] Hadîsin basliga uygunlugu, onu tavzih etmesi bakimindandir. Çünkü baslikta cevaza ve aksine bir hüküm yoktur.

[149] Bunlarin da basliga uygunlugu, bundan önceki bâb basliginda zikrettigimiz gibidir.

[150] Bu sened ayniyle ayri ayn metinler için birçok keneler geçmistir.

Bu hadîs üç hükmü Içine almistir: Birincisi: Kadinin, kocasi yaninda iken nafile orucu tutmasinin halâl olmadigi hükmüdür.

Ikincisi: Kocanin izni olmadan, kocanin evine kadinin misafir kabul etmemesi hükmüdür. Bu misafir yalniz erkege münhasir degildir. Kocanin gelmesini istemedigi kadin da böyledir.

Üçüncüsü: Hadîste "Kadin, aile azigindan kocanin izni olmadan fazla harcama yapmis olursa, bunun yansi kocaya ödenir" buyurulmustur. Zekât Kitâ-bi'nda geçen Âise hadîsi bundan daha açik ve tafsîllidir.

[151] Bu senedle gelen hadîsi Ahmed, Nesâî, Dârimî ve Hâkim, Sevrî yolundan; o da Ebu'z-Zinâd'dan; o da Mûsâ ibn Ebî Usmân'dan oruç kissasiyle rivayet etmislerdir.

[152] Hadîsin zikredilen basliga uygunlugu, kadinlarla ilgili hükümleri sâmil bulunmasi yönündendir. Çünkü onlar hadîste zikredilen nehyi ekseriya islerler de bu yüzden cehenneme girenlerin en çogu olurlar... (Aynî).

[153] ...Ve el-Asîr, bir adamin karîb vcsadîkina itlak olunur, fsret'ten alinmistir... ve zevcenin zevcine denilir ve bir adamin hemdemi olan kimseye denir.. (Kaamûs Ter.) el-Muâsere ve't-Teâsur, insanlar birbiriyle üns ve ihtilât edip hosça geçinmek ma'nâsinadir...

[154] Hadîsin basliga uygunlugu "Kadinlar kocalarina karsi ni'meti nankörlük ederler" sözündedir. Bu hadîsin bir rivayeti Kusûf Kitâbi'nda da geçmisti. Müslim'in ayni kitabinda da geçti: Müslim Ter., III, 84, 17 (907).

[155] Kadinlar ni'mete nankörlük üzerinde israr ediciler ve kocalarinin haklarinda sük-retmeyiciler olduklari Için, cehennem halkinin çogunu teskil etmislerdir. Çünkü onlarin bu hâlleri ma'siyettir. Ma'siyet ise azâb sebeblerindendir... (Aynî).

[156] Ebû Cuhayfe'nin rivayet ettigi bu hadîsin bas tarafi uzuncadir. Peygamber, Ebû'd-Derdâ ile Selmân'i ahdî kardes yapmis, Selmân, Ebu'd-Derdâ'yi ziyarete gitmis, kadinim çok perîsân bir elbise içinde bulmus, sebebini sordugunda Ebu'd-Derdâ'nm dünyâ isleriyle ugrasmayip sirf âhiret isleriyle ugrastigini, yânî devamli namaz, oruç gibi nafile ibâdetlerle ugrastigini, bu yüzden ailenin fakîrlik içinde kaldigini anlatmis. Selmân o gün Ebu'd-Derdâ'da misafir kalip, onun geceleyin yapmak âdetinde oldugu bâzi ibâdetlerine mâni' olmustur. Hadîsin sonu söyledir: Gecenin son vakti olunca Selmân:

— Artik simdi kalk, dedi ve kalkip beraber namaz kildilar. Namâzm ardindan Selmân, Ebu'd-Derdâ'ya:

— Muhakkak ki senin üzerinde Rabb'in için bir hakk vardir. Kendin için de senin üzerinde bir hakk vardir. Ailen için de üzerinde bir hakk vardir. Ziyaretçilerin için de üzerinde bir hakk vardir. Binâenaleyh herbir hakk sahibine hakkini ver! dedi.

Sonra Ebu'd-Derdâ, Peygamber'in huzuruna gelip bu vak'ayi arzedince, Rasûlullah:

— "Selmân dogru söylemistir" buyurdu.

Buhârî bu hadîsin bir rivayetini Oruç Kitâbi'nda getirmisti.

[157] Hadîsin basliga uygunlugu son tarafindadir. Bunun da bir rivayeti Oruç Kitâbi'nda geçmisti.

Her hakk bir vazîfe karsiliginda oldugu için, burada evli erkek ile kadinin birbirlerine karsi birtakim vazifeleri ve haklan bulundugu en vecîz sekilde ifâde edilmistir.

[158] Hadîs basligi aynen içine aldigindan dolayi, aralarindaki uygunluk tamdir.

Bunun bir rivayeti Cumua'da, Ödünç îsteme'de ve bu kitabin 82. babinda 118 rakamiyle de geçti.

[159] Âyetin sevkiyle hadîsin basliga uygunlugu zahir oluyor. Çünkü bu âyeti sevkten murâd "Onlara ögüt verin, kendilerini yataklarda yalniz birakin " emirleridir. Bu da "Peygamber, kadinlarinin odalarina bir ay girmemeye yemîn etti" sözüne uygun oluyor (Ibn Hacer).

[160] Muâviye ibn Hayde'nin hadîsini Ebû Dâvûd rivayet etmistir. Buhârî, onun da hüccetlige elverisli olmakla beraber, rütbesinin inikligine isaret etmistir.

[161] Hadîslerin basliga delîllikleri meydandadir. Hadîsler, kadinlardan serkeslik, huysuzluk gibi ayrilmayi gerektirir isler meydana geldigi zaman erkegin karisindan bir müddet ayri kalmasinin mesrû'lugunu ifâde etmektedir. Nitekim Allah da "Serrlerinden, serkesliklerinden yildigimz kadinlara gelince, onlara ögüt verin kendilerini

yataklarda yalniz birakin, (bu da kâr etmezse) dövün" (en-Nisâ: 34) buyurmustur.

[162]
Buhârî kadinlari dövmenin mekruh olacak derecesinin siddetli ezâ verici, yaralayici dövme oldugunu bildirmek istemistir. Basliktaki âyeti ancak Kitâb ile Sünnet arasini uyusturmak için zikretmistir. Bunun için de "Gayre muberricin = Siddetli ezâ verici ve yaralayici olmayan bir dövüsle" kaydim söylemistir.
Bu hadîsin daha bütün bir rivayeti "Ve's-semsi ve d«Aâ/i#"Sûresi'nin tefsirinde geçmisti.

[163]
Hadîsin basliga uygunlugu ma'nâsindan alinir. Baslik ise "Halika ma'siyette mahlûka itaat yoktur" hadîsinin sumûlündendir.

[164]
Hadîsin bir rivayeti en-Nisâ Sûresi tefsirinde geçmisti.
Kadinin kocasina böyle bir anlasma teklif etmesi, bâzi haklarindan vazgeçmesi yoluyla kocasinin nikâhinda kalmasi için aralarinda sulh yapmalari elbette geçimsizlikten, huzursuzluktan ve ayrilmaktan daha hayirlidir.

[165]
Azl, cinsî münâsebet yaparken meninin inmesi sirasinda erkegin zekerini kadinin tenasül yerinden ayirip, meniyi disariya akitmasidir.

[166]
Bu azl hadîslerinden bâzilari Alisveris ve Magâzî Kitâblan'nda da geçmis ve oralarda açiklamalar verilmisti.
Bu bâbm hadîsleri cidden çetin ve her zaman için de önemlidir. Kisacasi Rasûlullah:

a. Hakk Taâlâ'dan baska hakîkî hiçbir müessir olmadigim,
b. Allah'in takdiri varsa, azl veya baska tedbîrlerin fâide vermiyecegini,
c. Bütün bu tedbîrlerin dahî kaderden oldugunu ifâde ediyor ve talebleri sarîh olarak nehyetmiyor.

Bu zamanin insanlari da besleme, terbiye etme, yetistirme, velhâsil yasama ve yasatma güçlüklerinden dolayi degisik sartlar ve usûllerle de olsa ayni tedbîrleri bütün millet çapinda, hattâ milletler arasi çerçevede "Nüfûs Plânlamasi", "Dogum Kontrolü" ve benzeri isimler altinda ele almaktadir!.. Her türlü zaruretler karsisinda mesru bir çâre ve tedbîr esâsini kaanûnlastirmis olan Islâm Dîni'nde bulundugumuz için Allah'a sonsuz hamd ve senalar olsun! {Müslim Ter. IV, 357, 28. hasiye).

[167]
Hadîsin basliga delîlligi meydandadir. Âise bu isi ancak Hafsa'nin teklîfine icabette kendisinin cinayet islemis oldugunu bildigi için yapmis ve bu cinayet üzerine kendisini cezalandirmak istemistir.
el-Muhelleb söyle demistir: Hadîste insanin güçlük ve sikinti sirasinda kendi nefsi aleyhine yaptigi duanin ekseriya affedilmis oldugu vardir. Azîz ve Celîl Allah'in su kavli de buna delildir: "Eger Allah, insanlara hayri çabucak istedikleri gibi, serri de aleacele verseydi, elbette onlara ecelleri hükmedilirdi... " (Yûnus: 11) (Aynî).

[168]
Hadîsin basliga uygunlugu, basligi sâmil bulunmasi yönündendir. Çünkü "Sevde kendi gününü Âise'ye hibe etti" sözü, basligin birinci kismini sâmil olur. "Peygamber de Âise'ye... ayirirdi" kismi, basligin ikinci kismini sâmildir ve onu açiklamaktadir... (Aynî)

[169]
Yâni kadinlar hakkinda iki nevi' adalet vardir. Birisi infâk ve kasm denilen gece geçirme nevbeti gibi, hukukta adalet ve müsavattir ki, bu vus' ve iktidar dahilindedir. Ve teklif olunan adalet budur. Digeri ise mahabbette adalet ve müsavattir ki, bu beser vusû' ve iktidarindan hâriçtir. Çünkü mahabbet, iztirârî islerdendir. "Büsbütün meyletmeyin... " karînesiyle burada adaletten murâd da budur. Ve bundan men', takat getirilemeyecek isi teklif etmektir. Binâenaleyh teklîf olunan adalet, mümkin olan hukukta adalettir ve korkulmasi lâzim gelen adaletsizlik, digerini kocalik muamelesinden bi'1-külliye mahrum edip büsbütün muallak ve mühmel gibi birakmak suretiyle cevrdir. Yânî yemegi, kisve ve ikaametiyle nafakasini vermek ve geceleme nevbetini müsâvî tutup musâhabet ve muâneset eylemek kâfi degildir. Kadinin arasira nefsânî hazzini da vermek, tahsîn etmek lâzimdir. Ancak bu noktada müsavat, takat getirilemeyecek isi teklîf oldugundan, bahse konu degildir.Hattâ böyle bir teklîf erkege cevrdir. Adalet denince, herhalde müsavat düsünülmemelidir. Elyâki lâyika tercîh etmek de bir hakk, bir adalettir... (Hakk Dîni, II, 1487).

[170]
Her iki hadîsin bâb basliklarina uygunlugu meydandadir.
Hadîslerin rivayet ilmi bakimindan bir özellikleri vardir: Ebû Kilâbe: Ben hadîsi, hadîs rivayetinde alisilan sekle göre "An Enesin, anin Nebî" diye merfû' olarak rivayet etmedim. "Kaale: es-Sünnetu... = Enes dedi ki: Sünnet olan..." diye rivayet ettim. Çünkü Enes ibn Mâlik "Sünnet" ta'bîriyle rivayet etmisti. Benim için anladigim lafzi muhafaza ederek aynen nakletmek gerekti, demis
oluyor.
Nevevîde söyle demistir: Ebû Kilâbe'nin "Isteseydim 'Kaale'n-Nebî' diye rivayet edebilirdim" sözü, bu hadîsin isnadinin Rasûlullah'a yükseldigini ifâde eder. Çünkü rivayet ilmi bakimindan sahâbî olan râvînin: "Sünnet olan sudur, su is sünnet cümlesindendir" ta'bîri, hüküm cihetiyle "Kaalein-Nebî = Peygamber dedi ki" kuvvetindedir. Ancak "Kaale'n-Nebî" lafzan, "Sünnet olan sudur" ta'bîri ictihâden merfû' olur.

[171]
Hadîsin basliga uygunlugu meydandadir. Bunun bir rivayeti Gusl Kitâbi'nda daha bütün olarak geçmisti..

[172]
Hadîsin basliga uygunlugu "Kadinlari O'na izin verdiler" sözündedir. Bu hadîsin bu isnâdla daha bütün bir rivayeti "Peygamber'in hastaligi ve vefati bâbi"nda geçmisti.

[173]
Basliga uygunlugu "Rasûlullah'in kendisini, yânîÂIse'yi sevmesi" sözünden alinir. Çünkü Rasûlullah (S), Âise'yi, diger kadinlarindan daha çok severdi.
Bu hadîs, "Kisinin kendi kizma ögüt vermesi bâbi"nda, yânî 84. bâbda 121 rakamiyle geçmisti.
Sevginin ihtiyarî degil, iztirârî islerden oldugu hakkinda bir açiklama 169. hasiyede verilmisti.

[174]
Buhârî hadîsi burada Iki senedle getirmistir. Hadîsin basliga uygunlugu meydandadir.
el-Muiesebbi', karni açken zoraki tokluk gösterisi yapan, fakîr oldugu hâlde zenginlik taslayan kimse ma'nâsinadir.
"Sevbey zûr" da "Yalanci iki elbise" demektir ki, bir gömlegin koluna baska bir kumastan ikinci bir kol eklenerek Iki kat gösterilen elbisedir. Mâlik olmadigi nufûz ve servet, ilim ve faziletle övünen kisi böyle yalandan iki kat elbise giyen kalpazana benzetilir ki, böyle sahtekârlar hakkinda söylenilegelen ve yüksek bir belagat ihtiva eden bir meseldir.

[175]
el-Gayret, el-Gayr, el~Gar ve't-Giyâr, nâm ve nâmûsa halel verecek haletten ha-miyyet eylemek ma'nâsinadir ki, kiskanmak ta'bîr olunur... Ve Giyâr, Hakk Taâlâ kullarina rahmet Indirmek, çok hayir ve rizik ihsan eylemek ma'nâsina-dir. el-Gayrân, Hayran vezninde, Gayret 'ten vasiftir, pek gayretli, hamiyyetlI, kiskanç kisiye denir. el-Gayûr, Sabûr vezninde bu da va.s\ître..r(Kaamûs Ter.) Bu kelimenin Allah'a ve insanlara nisbetle ma'nâsi baska baskadir. Insanlar arasindaki gayret, kadinin kocasi üzerindeki, kocanin da karisi hakkinda duydugu siddetli heyecandir. Nefsin bu infial ve teessürünü dilimizde kiskançlik kelimesiyle ifâde ederiz. Gayesi de kiskanç kadinin kocasini, kocanin da kadinini kötülükten korumasidir. Nitekim Buhârî, Gayret'in bu ma'nâya delâletini ifâde etmek için bu Mugîre hadîsini burada getirmistir. Buhârî bu hadîsin bir rivayetini Hudûd Kitâbi'nda tam senedli olarak getirmistir.

[176]
Hadîsteki Agyer kelimesi, Gayret 'ten gelir. Gayret, kiskançlik demek olduguna göre Agyer, daha kiskanç demek olur. Iste Allah, kullarinin kötülüklere düsmeleri üzerine en kiskanç oldugu için, açik - gizli fuhsiyâti, bütün çirkinlikleri haram kilmistir. Allah'in bütün fuhsiyâti ve çirkinlikleri haram kildigini bildir digi yer, el-A'râf: 33. âyetidir. Bu hadîsin bir rivayeti, o âyetin tefsirinde geçmisti.

Allah'in medhi sevmesi, bizim bildigimiz gibi faydalanma vesilesi olan Övülme düskünlügü degildir. Allah'in övülmeyi sevmesi, o övmenin sevabi, faydasi, kullara âid bir itaat, bir ibâdet olmasi ma'nâsinadir.

[177]
Bu, Kusûf hadîsinin kisaltilmis bir rivayetidir.

Burada kiskançlik ile tercüme edilen Gayret'tzn murâd, Gayret 'in lâzimidir. Ailesini, namusunu kiskanan kimse, tecâvüz edenin nasil cezasini tertîb ve ukubete ugratirsa, Allah da haramlari Isleyenlere siddetli ukubet hazirlamistir.

Allah, asabî heyecanlanmadan, ruhî infial ve teessürden münezzeh oldugu için, Allah'a nisbet olunan gayretle insanlardaki teessür ve infialin lâzimi olan Allah'in kullarina merhameti, hayir ve saadet dilemesi ma'nâsi kasdolunur. Görülen herhangi bir fenaliga, bir zulme karsi, dilimizdeki "Ilâhî gayret" sözünün ma'nâsi budur.

Hadîsin son fikrasi "Artik islemekte olduklari günâhin cezasi olmak üzere az gülsünler, çok aglasinlar onlar!" (et-Tevbe: 82) âyetini hatirlatir. Hakîkaten ilâhî azametin ne oldugunu, suçlularin ugrayacaklari ilâhî intikaamin siddetini, kiyamet hâllerini, ates azabinin siddetini bilseniz! demektir ki, bunlari müsâha-de eden, bilen kimsede dünyevî nesve ile sevinç kalmayacagi apaçiktir. "Az gülerdiniz" demek "Gülmeye hiç mecaliniz kalmazdi" demek olur...

[178]
Bu hadîsin sonundaki "Islemek" fiilinin basina "Lâ" olumsuzluk harfini takdir ederek ma'nâ verenler de vardir.

[179]
Rasûlullah'm Zubeyr'e verdigi bu hurmalik, Nadîr ogullan sürgün edildikten sonra Allah'in fey' olarak Rasûlü'ne tahsîs buyurdugu Benû'n-Nadîr hurmaliklarindan ayrilmis bir parça idi.

[180]
Bir fersah üç mil; bir mil, dörtbin adim olduguna göre, bir fersahin üçte ikisi sekizbin adim eder.

Rasûlullah'm Esmâ'yi devesine bindirmek istemesi, kendisinin mahremi, yânî nikâh geçmez hisimi oldugu içindir. Çünkü Esmâ'riin kizkardesi Âise, Rasûlullah'm nikâhinda idi. Esma baldiz oluyordu.

[181]
Hadîsin basliga uygunlugu "Zubeyr'i ve onun kiskançligim hatirladim" ve "Ayni zamanda senin kiskançligini bildim" sözler indedir. Bunu Buhârî, daha kisa olarak Beste bir Kitâbi'nda, "Çekirdek kissasi"nda; Müslim de Nikâh'ta getirmistir

[182]
Bunun basliga uygunlugu "Anneniz kiskandi" sözündedir.

Hadîste kiskanan kimseden meydana gelen fiillere serzenis edilmesine isaret vardir. Çünkü bu kiskançlik haleti içinde iken kadinin akli, öfkesinin siddetinden dolayi habsedilmis olur (Kastallânî).

[183]
Basliga uygunlugu meydandadir. Bunun bir rivayeti daha uzun olarak Umer'in Menkabeleri bölümünde geçmisti.

[184]
Bunun da basliga uygunlugu açiktir. Bunun bir rivayeti de "Cennetin sifati hakkinda gelen seyler bâbr'nda geçti. Bunu Müslim de "Umer ibnu'l-Hattâb'in fa-dîletleri bâbi"nda getirmistir.

[185]
Bunu Müslim de Âise'nin fadîletleri'nde rivayet etmistir.

Âise'nin, Peygamberler arasindan Ibrahim'in ismini seçmesi, Peygamberi mizin ve Tevhîd Dîni'nin büyükbabasi olmasi cihetiyledir ki, bu seçis, Âise'nin yüksek fetânetve zekâsinin burhanidir.

[186]
Bu hadîs birçok yollarla "Peygamber'in Hadîce ile evlenmesi bâbi"nda da geçmisti.

[187]
Hadîsin basliga uygunluk yönü, Peygamber'in kendi kizi Fâtima'yi, kiskançlik ve adalet hususlarinda savunmasinin haber verilmesidir. Hadîsin bir rivayeti Fâ-tima'nm menkabeleri bâbi'nda da geçmisti. Müslim de bunu Fadâü'de getirmistir.

[188]
Ebû Musa'nin bu hadîsi Zekât Kitabi, "Reddedilmeden önce sadakayi verme bâbi"nda senedli olarak geçmisti.

[189]
Bunun bir rivayeti Ilim Kitabi, "Ilmin kaldirilmasi bâbi"nda geçmisti. Zamanin sonunda harb musibetleri ve diger felâketlerle, erkeklerin azalip kadinlarin çogalacagi bildirilmistir. Bu içtimaî hâl, yeryüzünde birtakim fitneler meydana gelip insanlar birbirlerini kitle hâlinde öldürmeye basladiklari zamanlarda olacaktir.

[190]
Hadîs, basligin birinci kismina açikça delâlet etmektedir. Ikinci kismi da hadîsin delâletinden istinbât edilmistir.

Nevevî, hadîsteki "Hamv" sözünü söyle açiklamistir: Hadîsteki Hamv'-den murâd, zevcin babasi ve büyükbabasiyle ogullarindan baska olan akrabasidir. Zevcin babasi, büyükbabasi, ogullan, zevcenin mahremleridirler. Bunlarla gelinin yalniz baslarina bir arada oturmalari, yine böyle üvey evlâdlariyle üvey ananin halvetleri caizdir. Zevcin bunlardan baska halvet sahîh ve caiz olmayan akrabalari zevcin erkek kardesi, kardes ogullari, amcasi, amcaogullari, kizkar-. desin ogullan ve bunlarin emsali -zevce nikâhli olmasa- tezvîcleri halâl olan akrabasidir. Halk bu hususta kolayliga tutunarak kardesle kardes karisinin bir arada yalniz bulunabilmeleri âdet olmustur. Iste bu hayâti, Rasûlullah ölüme benzetmistir.

"el-Hamvu mevtan " vecizesinin ma'nâsi: Zevcin babasi, büyükbabasi ve ogullarindan baska olan erkek akrabâsiyle zevcenin bir arada yalniz kalmasi Ölüme ve aile felâketine götürür, kötü zann ve kiskançlik gibi birtakim sebeblerle aile yikilir demektir.

[191]
Hadîsin birer rivayeti Hacc Kitabi, "Kadinlarin hacci bâbi'*nda ve Cihâd'da geçmisti.

[192]
Hadîsin basliga uygunlugu "Peygamber o kadinla yalniz kaldi" sözündedir. Emîn olan erkegin Insanlarin yaninda bir kadinla yalniz kalip onunla konusmasi, kadinin ona islerini söylemesi, onunla istisare etmesinin caiz olduguna bu hadis delâlet etmektedir.

Bu hadîsin bir rivayeti Ensâr'in faziletleri bölümünde geçmisti.

[193]
Muhannes, hareketleri ve konusmasi kadina benzeyen, kendini kadina benzetmeye çalisan erkektir. Tahnîs masdanndan alinmis olup, fail isim ve mef'ûl isim olarak söylenir.

Bu kadin taklîdcisi muhannes, orada hayâsizca konusmus, Peygamber'in ve haniminin yaninda o sisman kizi vasiflayip, ona karsi Abdullah'i tahrîk etmeye çalismisti. Bu tavsifinde o kizin semizlikten dolayi karni dört büklümdür, arkadan bakilinca iki taraftan tasarak sekiz büklüm gözükür, demistir. Peygamber de böyle hayâsiz nâmerdlerin kadinlarin yanma girmelerini yasak etmistir.

[194]
Hadîsin basliga uygunlugu meydandadir. Bunun daha bütün bir rivayeti Iki Bayram Kitâbi'nda ve bu Nikâh Kitâbi'nda geçmisti.

[195]
Hadîsin basliga uygunlugu son fikrasmdadir. Buradaki sened, ayniyle yakinda "Erkegin bir günde kadinlari yanina girmesi bâbi"nda geçmisti. Bir rivayeti de buradakinden daha bütün olarak el-Ahzâb Sûresi tefsîrinde geçmisti.

[196]
Hadîsin mescide ve ona kiyasla baska mesru' yerlere çikmak hususuna delâleti açiktir. Namaz Kitâbi'nin sonralarinda, yine Ibn Umer'den gelen bir hadîste Pey-gamber (S): "Kadinlarinizsizden geceleyin mescide Izin Istediklerinde, kendilerine izin veriniz" buyurmustur.

[197] Hadîsin ayni senedle bir rivayeti, bu kitâbda "Sütün meydana gelmesine sebeb olan erkek bâbi"nda geçmis, bâzi açiklamalar orada verilmisti.

[198] Buhâri ayni hadîsi burada birincisi an'ane ile ikincisi isitmekle olmak üzere, iki ayn senedle getirdi. Hadîs ayniyle basligi içine almaktadir. Metindeki Mübasereti sarihler, iki kadinin bir çarsaf, bir yorgan içinde birbirlerine tenleriyle dokunmalari ve sürünmeleri diye ta'rîf etmektedirler. Eger kadin kendi kocasina, dokundugu kadinin güzelligini ta'rîf ve tavsîf ederse, kocasi o kadinin güzelli gini hayâl edip aklanarak kendisini bosamasi, ötekini almaya kalkmasi, hattâ evli ise kocasindan bosanmak çâreleri aramasi düsünülebilir. Iste bütün bunlar kadinin kadina bedenlerini birbirine sürtüp dokundurmasinin doguracagi aile felâketleridir. Onun için Kaabûsî: Bu hadîs, kendisiyle mefsedetlerden en iyi korunulan haberler cümlesindendir, demistir.

[199] Hadîsin basliga uygunlugu açiktir. Bunun bir rivayeti CIhâd Kitabi, "Cihâd için çocuk isteme bâbi"nda geçmisti. Müslim de bunun birkaç yoldan gelen rivâyetJ lerini Yeminler Kitabi, "Yemînde istisna bâbi"nda getirmistir {Müslim Ter., V, 218-221).

Allah Taâlâ, Kur'ân'da istikbâle âid sözler ve yapilacak isler hakkinda Yüce Peygamber'in sahsinda bütün mü'mmlere su tavsiyeyi bildirmistir:

Hiçbirsey hakkinda Allah 'in mesîeti ile kayidlamadan 'Ben bunu yarin muhakkak yaparim' deme ve unuttugun vakit Rabb'ini an,.," (el-Kehf: 23-24). Çünkü azim ve irâde-si, birseyin meydana gelmesi için kâfîsebeb degildir. Zira: "Hiçbir kimseyann ne kazanacagini bilmez..."(Lukmân: 34). Ancak Allah'in dilemesi müstesna; o vakit yapabilirsin. Binâenaleyh istikbâlde bir fiile azmederken, isi Allah'in irâ desine baglamak, "Insâallah(= Allah dilerse)" demeyi unutmamali... (Hakk Dîni, IV, 3242-3243).

Kur'ân'daki su âyetle bu hadîs arasinda ilgi görülmüstür: "And olsun biz, Süleyman'i imtihan da ettik. Tahtinin üstüne bir cesed biraktverdik. Sonra o yine inâbe etti" (Sâd: 34). Âyette pek mücmel olarak haber verilen vakianin, yâni bu fitne ve imtihanin ve taht üstüne birakilan cesedin neden ibaret oldugu-hakkmda müfessirler çok çesitli ihtimâller siralamislardir. Fahruddîn er-Râzî bu ihtimâllerin çogunu uygun bulmayarak, sâdece üçünü kabul edilebilir görmüstür. Bunlarin birincisi olarak, hadîste bildirilen vakiayi almis, ve Öbür kadinin eksik dogumlu meydana getirdigi çocugu babasinin kürsüsü üzerine birakivermisler... Iste onun istigfar etmesi bu Iltnsâallah"\ unutmus olmasindandir... diye devam etmistir (H.B. Çantay, Meâl-i Kerîm. II, 782-783).

[200] Buhârî bu baslikta bir yasakla, bunun iki sebebini zikretmistir: Yasak "Erkek, ailesinden ayriligi uzattigi zaman gece vakti ansizin evine girmesin " cümlesidir. Bu nehyi babin altindaki ikinci hadîs aynen içine almaktadir. Baslikta bu yasagin birinci sebebi, gece vakti habersiz baskin yapar gibi varis, kocanin uzun zaman evinden ayriligi sirasinda karisinin hiyanetinden korkusunu ve sübhesini is'âr etmesidir. Yasagin ikinci sebebi de, gece ansizin gelmesi, kadinin ufak tefek kusurlarini aramasi demek seklinde ahnabilmesidir. Az çok her ailede görülen hâl sudur: Aile reîsI seferde bulundugu günlerde ev kadini evin nizâm ve intizâmina o kadar ihtimam etmez, kendi durumu Ile de geregi gibi mesgul olmaz. Erkek gece habersiz çikagelince evin nizamsizligindan, kadinin bu daginik hâlinden müteessir olabilir. Iste bu sebeblerledir ki, o yasak çok yerinde bir medeniyet kaaidesi olarak Peygamber tarafindan konulmustur.

[201] Hadîsin basliga uygunlugu ancak Rasûlullah'm "el-Keyse, el-Keyse yâ Câbir!" sözünden alinabilir. Keys lafzi akil, rüsd, cima ve çocuk ma'nâlanna hami edilmistir, iste bu degisik ma'nâlardan dolayi Buhârî hadîsin sonunda "el-Keys'le el-Veled'i kasdediyor" diyerek kendisince üstün olan ma'nâya isaret etmistir. Su hâlde Buhârî'ye göre "el-Keyse, el~keyse" lafzinin ma'nâsi, "Aklini kullan, rüsd ve fetânet sahibi ol da Allah'tan çocuk iste!" demek oluyor. Ve çocuk istemek akil ve kiyaset geregi, çocuk istememek de bönlük ve ahmaklik eseri bulunuyor.

[202] Buradaki hadîsler de Câbir'den diger yollarla gelen rivayetlerdir. Bunlardan biri Alisverisler Kitâbi'nin evvellerinde tam senedli olarak geçmisti.

[203] Bu da Câbir hadîsinin baska bir rivayetidir. Basliga uygunlugu ve açiklamasi daha önce geçtigi gibidir.

[204] Bu hadîsle basliktaki âyet arasindaki uygunluk sâdece "Kocalarindan yâhud babalarindan... baskasina göstermesinler" kavlinden meydana çikmaktadir. Bunun bir rivayeti Gusl Kitâbi'nda da geçmisti. Sehl, Medine'de en son kalan sahâbîdir. Vefati takriben yüz yasinda, doksanbirinci hicret yilinda vâki' olmustur..

[205] Âyetin devami söyledir: "... Sabah namazindan Önce, Ögle sicaginda elbiselerinizi çikaracaginiz zaman, bir de yatsi namazindan sonra (odaniza girecek olurlarsa) sizden izin istesinler. Bu üç vakit sizin için avret (ve yalniz kalma) vakitleridir. Bunlardan sonra ise birbirinizi dolasmanizda ne sizin üzerinize, ne de onlarin üzerine bir vebal yoktur. Allah âyetleri size böylece açiklar. Allah her-seyi hakkiyle bilendir, tam bir hüküm ve hikmet sahibidir" (en-Nûr: 58).

[206] Hadîsin basliktaki âyete uygunlugu el-Muhelleb'in söyledigidir: O zaman Ibn Abbâs henüz kadinlarin avretlerine muttali' olmayan çocuklardan Idi. Bunun için kendisi: "Ona olan yakinligim da olmasaydi küçüklügümden dolayi orada hazir bulunamayacaktim" demistir, iste bu söz, basliktaki "Bir de sizden olup da bulûg çagina erismemis küçükler... babi" sözüne uyan yerdir... Hadîsin bir rivayeti Bayram namazi, "Musallâ'da bulunan alem yânî sütün bâbi"nda geçmisti... (Aynî).

Ibn Abbas hicretten üç sene evvel Hâsim ve Muttalib ogullari Rasûlullah ile birlikte, Ebû Tâlib si'bindâ mahsur iken dogduguna göre Peygamber'In vefatinda henüz onüç yasinda demektir. Kendine mâlik olup, kendini oyuna kaptirmayacak yasa gelen çocugun bayram ve diger ibâdet yerlerinde hazir bulunmasi mesru' oldugu bu hadîsten anlasilir. Yine buna göre kadinlar bayram namazgahinda hazir bulunduklari takdirde imâmin onlara va'z ve tezkîrde bulunmasi ve sadakayi emretmesi ve bayram namazinin sahrada kilinmasi, hutbenin namazdan sonra okunmasi hükümleri sabit oluyor... (Tecrîd Ter,, II, 758 "476" hasiyesi).

[207] Basligin birinci fikrasi, Enes ibn Mâlik'in Cenazeler Kitâbi'nda rivayet ettigi hadîsin bir parçasidir. Annesi ÜmmÜ Suleym'in Ebû Talha'dan olan bir çocugu öldügü zaman, kadinin çocugu hazirlayip bir köseye koydugu, Ebû Talha disaridan gelince hasta çocugu sordugunda "Istirahata kavustu" diye cevâb vermesi, sonra süslenip Ebû Talha ile cinsî münâsebet yapmasi, sonra çocugun öldügünü haber vermesi, Ebû Talha namaza gidip bu hâdiseyi Peygamber'e ar-zetmesi üzerine Peygamber de ona karsi bu cümleyi söylemistir.

Bu ta'bîr Buhârî'deki rivayette degil, îbn Battâl'in serhinde; bir de es-Sagânî'nin Buhârî nüshasinda mevcûddur. Buhârî'deki hadîste Peygamber, Ebû Talha'ya "Allah bu gecenizi size mübarek kilsin " diye duâ etmis ve bu çiftlesmeden Ümmü Suleym, oglu Abdullah'a hâmile kalmistir...

[208] Bu hadîs, Peygamber'in bir seferinde Âise'nin bir gerdanliginin kaybolmasi üzerine Peygamber'in ve ordunun susuz bir yerde konaklayip gerdanligi aramalari ve bu sürede susuzluktan sikinti çekilmesi, bu sirada Ebû Bekr'in gelip kizi Âi-se'yi gerdanligi kaybetmesi ile insanlara eziyet ve mesakkat verdigi için azarlayip dürtükledigi ve neticede abdest ve teyemmüm âyetinin indigini anlatan uzunca hadîsin son kismidir. Bu kisim, basligin ikinci cüz'ünü içine almaktadir. O hadîs, Teyemmüm Kitâbi'nda uzun bir metinle geçmisti.